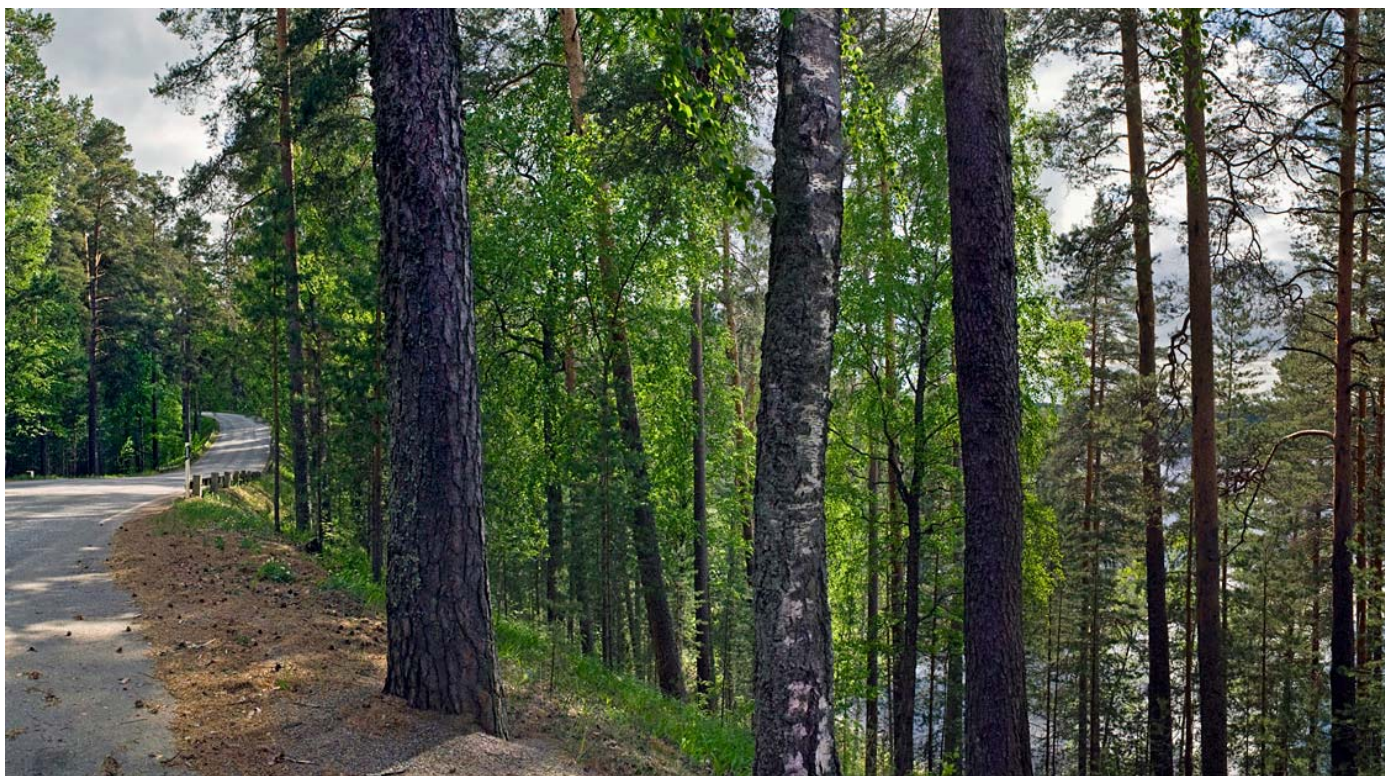

Punkaharjun alueen kävijätutkimus 2008–2009

Hanna Lindblom

Mari Laukkanen
Metsähallitus
Etelä-Suomen luontopalvelut
mari.laukkanen@metsa.fi

Översättning: Tmi Pimma Åhman

Kansikuva: Punkaharju oli matkalaisten kulkuväylä paljon ennen nykypäivää, ensimmäinen maantiekkin rakennettiin jo 1700-luvulla. Päälystettynä harjutie on ollut reilut 50 vuotta.
Kuva: Jari Kostet

© Metsähallitus 2010

ISSN 1235-8983
ISBN 978-952-446-753-7 (pdf)

Hanna Lindblom ja Mari Laukkanen

Punkaharjun alueen kävijätutkimus 2008–2009

METSÄHALLITUS

KUVAILULEHTI

JULKAISIJA	Metsähallitus	JULKAISUAIKA	22.1.2010
TOIMEKSIANTAJA	Metsähallitus	HYVÄKSYMISPÄIVÄMÄÄRÄ	
LUOTTAMUKSELLISUUS	Julkinen	DIAARINUMERO	5769/52/2009
SUOJELUALUETYYPPI/ SUOJELUOHJELMA	luonnonsuojelualue, Natura 2000 -alue		
ALUEEN NIMI	Punkaharjun alue		
NATURA 2000 -ALUEEN NIMI JA KOODI	Punkaharju FI0500019		
ALUEYKSIKKÖ	Etelä-Suomen luontopalvelut, Saimaan puistoalue		
TEKIJÄ(T)	Hanna Lindblom ja Mari Laukkanen		
JULKAISUN NIMI	Punkaharjun alueen kävijätutkimus 2008–2009		
TIIVISTELMÄ	<p>Punkaharju sijaitsee Etelä-Savossa Puruveden ja Pihlajaveden välissä. Tutkimusalueen pinta-ala on noin 516 ha ja se sisältää Punkaharjun luonnonsuojelualueen, Laukansaaren pohjoisosassa sijaitsevat tutkimusmetsät ja osan Tuunaansaaren itäosaa. Rajauksella pyrittiin mahdollisimman yhtenäiseen ja matkailijan kannalta helposti hahmotettavaan alueeseen.</p> <p>Punkaharjun luonnonsuojelualue siirtyi Metsäntutkimuslaitokselta Metsähallitukselle vuoden 2008 alussa, eikä siellä ole ennen tehty kattavaa kävijätutkimusta. Kävijätutkimuksen tuloksia hyödynnetään samana vuonna käynnistetyin hoito- ja käyttösuunnitelman laatimisessa. Hoito- ja käyttösuunnitelman on tarkoitus valmistua vuonna 2010.</p> <p>Punkaharju kuuluu Suomen kansallismaisemiin ja on ollut kansainvälisesti merkittävä matkailukohde jo 1800-luvulta lähtien. Alueen merkittävin nähtävyys on jääkauden loppuvaiheessa syntynyt harjumuodostelma, joka antaa alueelle sen erikoispiirteet. Alueella on merkittäviä maisemallisia ja historiallisia arvoja.</p> <p>Kävijätutkimus toteutettiin kesän 2008 ja talven 2009 aikana. Tavoitteena oli selvittää alueen kävijärakenne, kävijöiden harrastukset alueella, motivaatio alueelle saapumiseen, käyntien ajallinen ja paikallinen jakautuminen, tyytyväisyys alueen palveluihin ja luonnonympäristöön sekä virkistyskävijöiden rahankäytön paikallistaloudelliset tulo- ja työllisyysvaikutukset. Kesäotannassa toukokuussa 2008 vastauslomakkeita saatiin 353 kpl ja talviotannassa tammi-huhtikuussa 66 lomaketta. Enin osa kävijöistä saapui lähialueen kaupungeista tai pääkaupunkiseudulta. Kesäotannassa ulkomaalaisten osuus kävijöistä oli suuri, 22 %, verrattuna Metsähallituksen muihin lähiseudun kohteisiin. Suosituimmat yksittäiset aktiviteetit olivat kesäaikaan kävely ja talvella hiihto. Luonnosta nauttiminen oli suosittua ympäri vuoden. Suurin osa kävijöistä oli käynyt Punkaharjulla aiemminkin. Tyypillinen päiväkäynti alueella kesti 3 tuntia. Yöpyjät viipyivät kesäaikaan keskimäärin 6 vuorokautta ja talvella hieman pidempään. Alueen palveluihin oltiin keskimäärin erittäin tyytyväisiä.</p> <p>Punkaharjun alueen kävijöiden rahankäytön kokonaistulovaikutus vuonna 2008 oli 12 miljoonaa euroa ja kokonaistyöllisyysvaikutus 144 henkilötyövuotta. Niiden kävijöiden, joille Punkaharjun tutkimusalue oli matkan ainoa tai tärkein kohde, tulovaikutukset ovat tästä 4,5 milj. € ja työllisyysvaikutukset 54 htv. Kotimaiset matkailijat kuluttivat keskimäärin 106 €/käynti, ulkomaiset matkailijat 202 €/käynti ja paikalliset kävijät 21 €/käynti.</p>		
AVAINSANAT	Punkaharju, kävijätutkimus		
MUUT TIEDOT			
SARJAN NIMI JA NUMERO	Metsähallituksen luonnonsuojelujulkaisuja. Sarja B 125		
ISSN	1235-8983	ISBN (PDF)	978-952-446-753-7
SIVUMÄÄRÄ	75 s.	KIELI	suomi
KUSTANTAJA	Metsähallitus	PAINOPAIKKA	
JAKAJA	Metsähallitus, luontopalvelut	HINTA	

PRESENTATIONSBLAD

UTGIVARE	Forststyrelsen	UTGIVNINGSDATUM	22.1.2010
UPPDRAGSGIVARE	Forststyrelsen	DATUM FÖR GODKÄNNANDE	
SEKRETESSGRAD	Offentlig	DIARIENUMMER	5769/52/2009
TYP AV SKYDDSSOMRÅDE/ SKYDDSPROGRAM	naturskyddsområde, Natura 2000 -område		
OMRÅDETS NAMN	Punkaharjuområdet		
NATURA 2000 -OMRÅDETS NAMN OCH KOD	Punkaharju FI0500019		
REGIONENHET	Södra Finlands naturtjänster, Saimens parkområde		
FÖRFATTARE	Hanna Lindblom och Mari Laukkanen		
PUBLIKATION	Besökarundersökning på Punkaharjuområdet 2008–2009		
SAMMANDRAG	<p>Punkaharju ligger mellan Puruvesi och Pihlajavesi i Södra Savolax. Undersökningsområdets areal är ca 516 ha och omfattar Punkaharju naturskyddsområde, forskningsskogarna i norra delen av Laukansaari och en del av Tuunansaaris östra delar. Syftet med avgränsningen var att åstadkomma ett undersökningsområde som är så enhetligt som möjligt och som turisterna lätt kan gestalta.</p> <p>Förvaltningen av Punkaharju naturskyddsområde överfick från Skogsforskningsinstitutet till Forststyrelsen i början av år 2008, och det har inte tidigare gjorts omfattande besökarundersökningar på området. Resultaten från denna besökarundersökning används vid utarbetningen av områdets skötsel- och användningsplan, som påbörjades samma år. Skötsel- och användningsplanen blir färdig år 2010.</p> <p>Punkaharju hör till Finlands nationallandskap och har varit ett internationellt känt turistmål ända sedan 1800-talet. Den viktigaste sevärdheten på området är åsformationen, som uppstod i slutet av istiden och ger området dess särprägel. Området uppvisar betydande landskapsmässiga och historiska värden.</p> <p>Besökarundersökningen gjordes under sommaren 2008 och vintern 2009. Målet var att utreda besökarstrukturen, besökarnas aktiviteter på området, motiven till besöken på området, besökens områdesvisa och tidsmässiga fördelning och besökarnas belåtenhet med tjänsterna och naturmiljön samt vilken effekt besökarnas förbrukning av pengar har på den lokala inkomsten och sysselsättningen. Under sommarperioden maj-september 2008 fick man in 353 svarsblanketter och under vinterperioden i januari-april 2009 66 svarsblanketter. Största delen av besökarna kom till området från närliggande städer och huvudstadsregionen. Under sommarperioden var utlänningarnas andel av besökarna stor, 22 %, jämfört med andelen i Forststyrelsens övriga områden i närheten. De populäraste enskilda aktiviteterna var på sommaren promenad och på vintern skidåkning. Att kunna njuta av naturen var populärt året om. Merparten av besökarna hade besökt Punkaharju även tidigare. Ett typiskt dagsbesök på området räckte 3 timmar. Övernattare vistades på sommaren i medeltal 6 dygn på området och på vintern något längre. Svararna var i genomsnitt mycket nöjda med tjänsterna.</p> <p>Besökarnas totala inkomsteffekt på området år 2008 var 12 miljoner euro och sysselsättningseffekten 144 årsverken. De besökare för vilka undersökningsområdet i Punkaharju var resans enda eller viktigaste mål svarade för 4,5 miljoner av inkomsteffekten och 54 årsverken av sysselsättningseffekten. Inhemska turister använde i genomsnitt 106 €/besök, utländska turister 202 €/besök och lokala besökare 21 €/besök.</p>		
NYCKELORD	Punkaharju, besökarundersökning		
ÖVRIGA UPPGIFTER			
SERIENS NAMN OCH NUMMER	Metsähallituksen luonnonuojelujulkaisuja. Sarja B 125		
ISSN	1235-8983	ISBN (PDF)	978-952-446-753-7
SIDANTAL	75 s.	SPRÅK	finska
FÖRLAG	Forststyrelsen	TRYCKERI	
DISTRIBUTION	Forststyrelsen, naturtjänster	PRIS	

Sisällys

1 JOHDANTO.....	7
2 KÄVIJÄTUTKIMUKSEN TOTEUTUS	8
2.1 Alueen kuvaus	8
2.2 Aineisto ja menetelmät	11
2.2.1 Kesäotanta	11
2.2.2 Talviotanta	13
2.2.3 Huomioita kyselylomakkeesta.....	14
3 TULOKSET	16
3.1 Kävijärakenne.....	16
3.1.1 Kävijöiden perustiedot.....	16
3.1.2 Kävijöiden seuruetiedot.....	19
3.2 Käynti Punkaharjun kävijätutkimusalueella.....	20
3.2.1 Kohteen tärkeys	20
3.2.2 Kävijöiden ulkoilu- ja luontoharrastukset	21
3.2.3 Käyntien alueellinen jakautuminen	26
3.2.4 Käynnin kesto ja toistuvuus.....	28
3.2.5 Saapuminen alueelle	32
3.2.6 Kävijöiden rahankäyttö ja sen paikallistaloudelliset vaikutukset.....	35
3.2.7 Tietolähde	39
3.3 Kävijättyytyväisyys	41
3.3.1 Käynnin tarkoitus	41
3.3.2 Kävijöiden mielipiteet alueesta, palveluista ja ympäristön laadusta	42
3.3.3 Kävijöiden odotusten toteutuminen.....	45
3.3.4 Vastanneiden käyntiä häiritsevät tekijät	45
3.3.5 Kävijättyytyväisyysindeksi.....	47
3.4 Vapaamuotoiset ajatukset.....	47
4 YHTEENVETO JA TULOSTEN TARKASTELO	49
4.1 Kehitysehdotuksia	53
LÄHTEET	55
LIITTEET	
Liite 1 Punkaharjun kävijätutkimuksen 2008 suunniteltu otantakehikko kesäkaudelle 2008..	57
Liite 2 Toteutunut aineiston keruuajataulu kesäkaudella 2008	58
Liite 3 Vastanneiden asuinkunnat	59
Liite 4 Vastajien ilmoittamat matkan muut kohteet ja pääkohteet	62
Liite 5 Kävijättyytyväisyys osatekijöittäin	65
Liite 6 Vapaamuotoinen palaute aihepiireittäin.....	67
Liite 7 Suomenkielinen kyselylomake.....	72

1 Johdanto

Etelä-Savossa, Puruveden ja Pihlajaveden välissä sijaitseva Punkaharju on yksi Suomen kansallismaisemista. Harjualue saavutti mainetta luonnonkauniina matkailunähtävyytenä jo 1800-luvulla. Matkailijoiden tarpeita varten rakennettiin silloin useita majapaikkoja, ja samalta aikakaudelta on peräisin hyvässä kunnossa säilynyt Punkaharjun vanha asemarakennus (nyk. Luston asema). Pitkän käyttöhistorian ja maisemallisia arvoja painottavien hoitotoimien seurauksena alue ei ole erämainen tai luonnontilainen, vaan puistomainen. Punkaharjulla on lukuisia kulttuurihistoriallisia kohteita, jotka yhdessä maisemallisten tekijöiden kanssa tekevät harjualueesta ainutlaatuisen käyntikohteen.

Punkaharjun luonnonsuojelualue sekä Laukansaaren tutkimusmetsät olivat vuoden 2007 loppuun saakka Metsäntutkimuslaitoksen (Metla) hallinnassa. Alueella on edelleen voimassa Metlan vuonna 1999 julkaisema luonnonhoitosuunnitelma (Piri ym. 1999). Vuoden 2008 alusta Punkaharjun luonnonsuojelualueen ja tutkimusmetsien hallinta siirtyi Metsähallitukselle. Samana vuonna alettiin laatia uutta hoito- ja käyttösuunnitelmaa, josta tulee yhteinen Puruveden, Vilkonsuon ja Puruveden valkoselkätikkametsien Natura 2000 -alueiden kanssa. Suunnitelma valmistuu vuonna 2010.

Punkaharjun alueella ei ole aiemmin tehty kattavaa kävijätutkimusta. Anu Turusen vuonna 2006 laatima opinnäytetyö (Turunen 2006) keskittyi vain Laukansaaren tutkimusmetsän alueeseen, joten se ei antanut tietoa suojelualueen käyttäjistä. Päivitetty ja riittävän laajamittainen kävijätutkimus antaa arvokasta tietoa alueen kehittämistarpeista ja kävijöistä. Tutkimusta varten tehtiin otantaa sekä kesä- että talvikaudella.

Vuosina 2008–2009 toteutetun kävijätutkimuksen tutkimusalueeseen rajattiin vuonna 1991 perustetun Punkaharjun luonnonsuojelualueen lisäksi Laukansaaren tutkimusmetsäalue ja itäisin osa Tuunaansaaresta, jossa on useita merkittäviä matkailukohteita. Tutkimusalueen pinta-ala on 1 041 ha. Näin saatu kokonaisuus on yhtenäinen ja matkailijan näkökulmasta mielekäs. Aluerajaus palvelee myös alueella paikallisten yritysten kanssa tehtävää yhteistyötä.

2 Kävijätutkimuksen toteutus

2.1 Alueen kuvaus

Punkaharjun kävijätutkimusalue sijaitsee valtatie 14 varrella (kuvat 1 ja 2). Savonlinnasta matkaa kertyy 30 km ja Imatralla 90 km. Vanha maisematie 4792 kulkee harjua pitkin. Alueelle on hyvät yhteydet myös julkisilla kulkuneuvoilla ja vesitse.

Punkaharjun harjumuodostelma syntyi jääkauden lopulla ja silloin syntyneet pinnanmuodot määrittelevät kasvillisuuden piirteitä edelleen. Etelän puoleiset rinteet ovat paahteisia ja kuivia, kun taas pohjoisrinteet ja supat ovat kosteampia ja viileitä. Punkaharjun suojelualue sai nykyisen suojelustatuksensa vuonna 1991. Sen luonnonarvot oli tunnistettu kuitenkin jo paljon aikaisemmin, ja Venäjän keisarin käskystä alueesta tehtiin kruununpuisto vuonna 1843. Harjualetta on hoidettu maisemallisten arvojen korostamiseksi, kun taas Kokonharjun aarnialue on saanut kehittyä luonnontilaiseksi. Laukansaareen sijaitsevan tutkimusmetsän ensimmäiset tutkimukset on myös aloitettu jo 1840-luvulla, joten metsätutkimuksella on siellä pitkät perinteet. Metsätutkimuksesta vastaa edelleen Metsätutkimuslaitos.

Kuva 1. Punkaharjun tutkimusalueen sijainti. © Metsähallitus 2010. © Maanmittauslaitos 1/MML/10.

Sijaintinsa vuoksi Punkaharju on aina ollut tärkeä kulkureitti. Entisaikojen eränkävijöille harju muodosti luonnollisen kulkureitin vesistöjen poikki. Ensimmäisen varsinaisen maantien harjulle rakensivat venäläiset jo 1700-luvulla. Jyrkkärinteisen harjun laella sijaitseva tie oli kulkijoille vaarallinen ja todennäköisesti turvallisuussyistä keisari Aleksanteri I määräsi sittemmin hakkuukiellon harjualetalle. Puut tarjosivat luontaisen suojan tieltä suistumista vastaan. Vasta 1950-luvulla harjutie sai päällysteen ja vuonna 1976 valmistui Laukansaaren ohikulkutie, joka ohjaa osan liikenteestä pois harjutieltä.

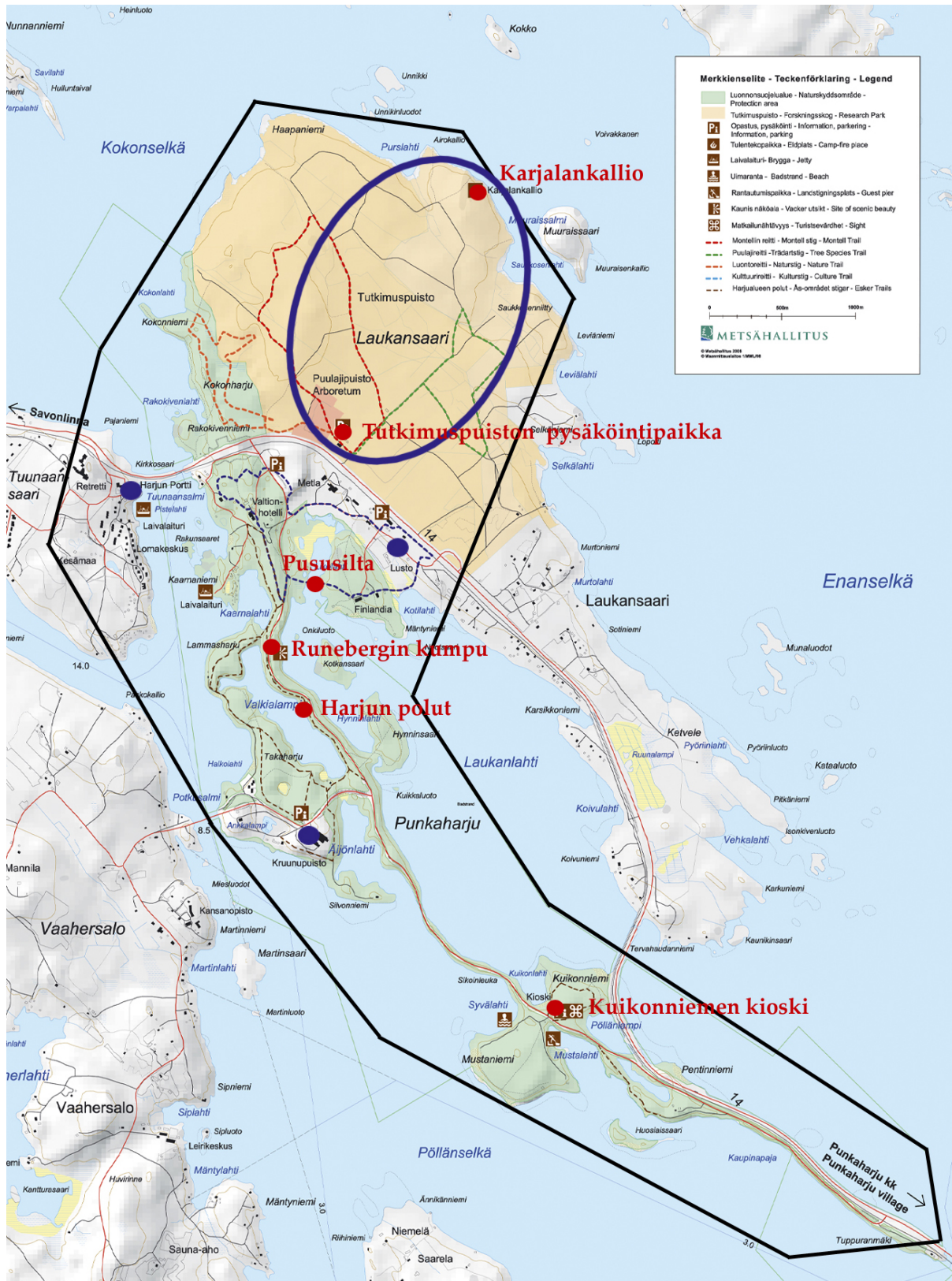
Punkaharjun alueen matkailukäyttö lisääntyi 1800-luvun puolivälissä, ja alueelle rakennettiin matkailua varten seuraavina vuosikymmeninä majoituspaikkoja. 1900-luvulla rakennettiin rautatieasema (nykyinen Luston asema) ja hotelli Finlandia, joka toimii nykyisin sotainvalidien kuntoutussairaalanä. Alueelta löytyy myös Salpalinjan osia, joista Kuikonniemen korsi ja juoksuhautoja on entisöity ja avattu yleisölle.

Punkaharjun tunnetumpia käyntikohteita on taidekeskus Retretti, joka esittelee tiloissaan kesäkaudella suomalaista ja kansainvälistä huipputaidetta. Tutkimusalueella on lukuisia merkittäviä reittejä, rantautumispaikka ja laitureita vesillä liikkujille sekä Laukansaaren pohjoisosassa Karjalankallion laavu tulentekopaikkoineen (kuva 2). Viidessä paikassa on aluetta esittelevät opastus- taulut. Laukansaassa kiertää kolme merkittävä reittiä: Kokonharjun luontoreitti, Montellin reitti ja puulajireitti, joista kaksi viimeksi mainittua ovat kuljettavissa myös autolla. Lisäksi tutkimus- puistossa on pienialainen puulajipuisto, jossa voi tutustua 46 puulajiin. Valtatien 14 eteläpuolella on ollut nk. kulttuurireitti, jolle Metsäntutkimuslaitos oli tehnyt kulttuurikohteista kertovan esitteen. Lukuisat helppokulkuiset reitit ja helppo saavutettavuus houkuttelevat myös lähiseudun arkikuntoilijoita ja koiranulkoiluttajia. Lisäksi paikallinen kyläyhdistys ylläpitää talvisin kahta latureittiä, joten alue on ympärivuotisessa virkistyskäytössä. Suosiotaan kasvattanut retkiluistelu näkyy myös Punkaharjulla, ja Laukansaaren ympäristössä on muutamana viime vuotena ylläpidetty retkiluistelu-reittiä.

Punkaharjun alue on monipuolinen sekoitus historiaa, kulttuuria ja luontoa. Taulukkoon 1 on koottu tärkeimmät tiedot Punkaharjun kävijätutkimusalueesta. Lisätietoa Punkaharjun luonnonsuojelualueesta löytyy Luontoon.fi-verkkopalvelusta, osoitteesta www.luontoon.fi.

Taulukko 1. Punkaharjun kävijätutkimusaluetta kuvaavat tärkeimmät tiedot vuonna 2009.

PUNKAHARJUN KÄVIJÄTUTKIMUSALUE	
Luonnonsuojelualan perustamisvuosi	1991
Sijainti	Itä-Suomen läänissä, Etelä-Savossa, Punkaharjun kunnan alueella
Kävijätutkimusalueen pinta-ala	- Punkaharjun luonnonsuojelualue 655 ha - lisäksi Laukansaaren tutkimusmetsäalueet 340 ha ja Tuunaansaaren itäosa 46 ha
Käyntimäärä (arvioitu)	100 000 käyntiä (v. 2008, luonnonsuojelualue ja tutkimuspuisto)
Palvelut	Metsähallituksen palvelut: <ul style="list-style-type: none"> • Karjalankallion laavu ja tulipaikka • Oskari – Linnansaaren luontokeskus, Rantasalmi • Nestori – Saimaan luontonäyttely ja asiakaspalvelupiste Savonlinnan maakuntamuseon yhteydessä, Savonlinna • maasto-opasteet suomeksi ja englanniksi, pääopasteissa perustiedot myös venäjäksi, saksaksi ja ruotsiksi Yrittäjien tarjoamat palvelut: <ul style="list-style-type: none"> • Taidekeskus Retretti • Metsämuseo ja metsätietokeskus Lusto • Kuikonniemessä Harjun Kioski (kesäaikaan) • Kruunupuisto – Punkaharjun kuntoutuskeskus • Matkailukeskus Harjun Portti • Kesämaa / Talvimaa • Punkaharjun Valtionhotelli • Punkaharjun lomakeskus • Välinevuokrausta, järjestettyä ohjelmaa, paikallisristeilyitä jne. • Talviaikana latureitit harjualueella sekä tutkimuspuistossa (ylläpitäjänä paikallinen kyläyhdistys) ja luistelu-reitti harjualueen ympäristössä.
Käyttömuodot	Luonnonsuojelu, luontomatkailu, luonnon virkistyskäyttö, metsäntutkimus, kotitarvekalastus
Hoito- ja käyttösuunnitelma	Laadittu vuonna 1999 (Piri ym. 1999), uusi hoito- ja käyttösuunnitelma valmistuu 2010

Kuva 2. Punkaharjun kävijätutkimusalue on rajattu karttaan mustalla viivalla. Kuusi kesäaineiston keruupistettä on merkitty punaisilla pisteillä ja teksteillä, talviotannan keruupaikat on puolestaan merkitty sinisillä pisteillä ja soikiolla. Vihreällä merkitty alue on Punkaharjun luonnonsuojelualue ja oranssilla merkitty on tutkimuspuisto. © Metsähallitus 2010, © Maanmittauslaitos 1/MML/10.

2.2 Aineisto ja menetelmät

Punkaharjun alueelta ei ollut käytettävissä aiempia kävijätutkimuksia, joten suunnittelua helpottavien taustatietojen keräämiseksi raportin laatija kiersi tutkimusalueen keskeisissä yrityksissä keväällä 2008. Näin kerättiin tietoa alueen käyttäjistä ja käyttömuodoista. Kesä on Punkaharjun matkailun sesonkiaikaa. Alue on kuitenkin suosittu paikallinen virkistyskohde myös talvella, ja laajempaan talviajan matkailua on pyritty aktivoimaan viime vuosina, joten kesäaineistoa haluttiin täydentää talviotannalla.

Kyselylomake tehtiin Metsähallituksen vakiomuotoisen kävijätutkimuslomakkeen pohjalle, ja se muotoiltiin Punkaharjun alueelle sopivaksi (liite 7). Kesä- ja talviotannalla oli sama tutkimusalue, mutta otantapistee ja otantatapa olivat erilaiset (kuva 2). Molemmista otannoissa käytettiin mahdollisimman samanlaista lomaketta, muutoksia tehtiin lähinnä aktiviteetteihin ja käyntikohteisiin vuodenajan mukaan.

Etukäteen ei osattu arvioida alueen ulkomaisten kävijöiden määrää, mutta sen arveltiin Retretin ja Luston asiakastietojen perusteella olevan melko korkea. Siksi tehtiin myös englannin-, saksan- ja venäjänkieliset lomakkeet. Lomakkeiden keruupäivinä pidettiin keruupäiväkirjaa, johon kirjattiin sääolot, keruun kesto, kävijöiden määrä (mahdollisuuksien mukaan), kerättyjen lomakkeiden määrä sekä muita esille nousseita asioita tai kommentteja.

2.2.1 Kesäotanta

Koska alueelta ei ollut aikaisempaa kokemusta kävijätutkimuksesta, arvioitiin otantakehikkoon tarvittavien päivien määrä muun käytettävissä olevan tiedon perusteella. Haastattelupäivien ja -ajankohdan satunnainen jakautuminen varmistettiin arpomalla, kuitenkin niin, että arvonnin jälkeen tulos tarkistettiin ja mahdolliset keskittymät purettiin. Aamupäivän otanta tapahtui klo 10–15, iltapäivän klo 15–20. Otantakehikkoon suunniteltaessa päätettiin neljästä keruupisteestä (liite 1). Koska aikaisempaa keruukokemusta ei ollut, päätettiin lisätä keruupisteiden määrää myöhemmin, jos tarvetta ilmenisi. Myös keruupisteitä tai -ajankohtia päätettiin voitavan vielä muuttaa esim. sääolosuhteiden vuoksi.

Kävijätutkimuksen aineisto kerättiin tutkimusalueella kesäkaudella 25.5.–6.9.2008 kuudesta keruupisteestä (kuva 2). Pisteiden määrä nousi alkuperäissuunnitelman neljästä kuuteen (liite 2), kun Harjun polut -keruupisteestä eriytettiin omaksi pisteekseen Runebergin kumpu ja Karjalankallion laavupaikka otettiin myös keruupisteeksi. Keruupiste ”Harjun polut” käsittää näin tutkimuksessa Valkialammen rannassa kiertävän polun. Käyntimäärät vaihtelivat keruupisteiden välillä suuresti.

Alkuperäisen otantasuunnitelman (liite 1) neljään keruupisteeseen oli suunniteltu 7 tai 8 keruupäivää kuhunkin. Vastauslomakkeita kertyi kuitenkin odotettua hitaammin, joten keruupisteiden ja -päivien määrää alettiin lisätä kesäkuun lopussa. Alkuperäisen suunnitelman mukaan toukokuussa olisi ollut 2 keruupäivää, kesäkuussa 7, heinäkuussa 9, elokuussa 10 ja syyskuussa 1. Lisäpäiviä tuli kesäkuulle 1, heinäkuulle 4 ja elokuulle 1. Otantapäivien määräksi oli suunniteltu 30, mutta heikon kertymisen vuoksi lisättiin 9 keruupäivää (taulukko 2). Sairastumisen ja puutteellisten sijaisjärjestelyiden vuoksi viisi otantapäivää jäi toteuttamatta.

Otokseen poimittiin kaikki Punkaharjun kävijätutkimusalueella vierailevat 15 vuotta täyttäneet henkilöt keruupisteeseen saapumisjärjestyksessä sitä mukaa, kun haastattelija vapautui kyselyn esittelemisestä edelliselle kävijälle. Haastattelija pyrki esittelemään kyselylomakkeen mahdollisimman monelle kävijälle. Samalla hän esitteli myös kyselylomakkeen liitteenä olleet kartat (ku-

vat 12 ja 13 sivuilla 27 ja 30), joista kävi ilmi Punkaharjun kävijätutkimusalueen ja Savonlinnan matkailualueen rajaukset.

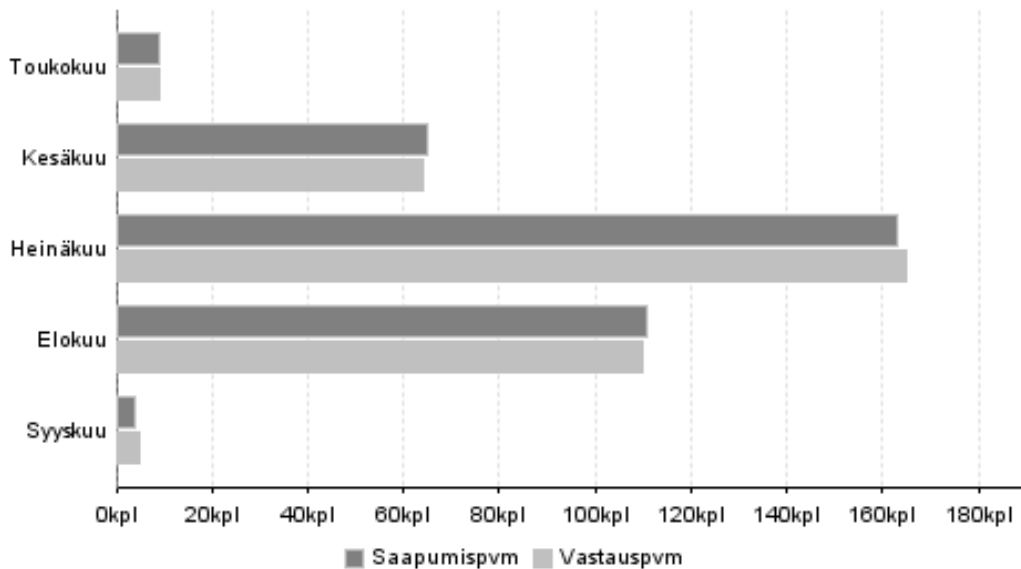
Lomakkeita saatiin yhteensä 354, joista yksi hylättiin. Näin ollen kesäotannan tavoitteeksi asetetusta 500 vastauslomakkeesta saatiin kokoon 353 kappaletta. Harjutien ulkopuoliset keruupisteet olivat usein hyvin hiljaisia, eikä niistä kertynyt lomakkeita odotetulla tavalla. Kesän sää oli tavanomaista viileämpi, mikä saattoi vaikuttaa matkailijoiden liikkumiseen alueella (Ilmatieteen laitos 2008). Myös polttoaineen hinta oli kesällä 2008 ennätyskorkealla (ajoittain jopa yli 1,50 €/l 95E). Hiljaisinta oli sesongin alussa ja lopussa (kuva 3).

Koska haastattelija oli paikalla pääsääntöisesti yksin, oli vilkkaimmilla keruupisteillä toisinaan mahdotonta pitää lukua kaikista kävijöistä. Siksi vastausprosenttia voidaan arvioida vain suuntaantavasti. Keräyspisteen ohi kulkeneiden määräksi laskettiin 13, mutta luku on näppituntumalla kaksin- tai kolminkertainen. Kesäaikaan haastattelusta kieltäytyi 138 henkilöä, 28 % kaikista vastanneista. Ulkomaalaisista kieltäytyi suurempi osa (34 %) kuin kyselyyn osallistuneista keskimäärin. Kieltäytymisen yleisin syy oli kiire tai haluttomuus vastata pitkään kyselyyn. Usein myös kielitaidon puute, joko vastaajan tai haastattelijan, muodostui ongelmaksi. Venäjänkielinen kyselylomake osoittautui vähäisestä venäläisten vastaajien määrästä huolimatta hyvin tarpeelliseksi, koska yhteistä kieltä ei olisi useinkaan löytynyt. Saksankielisistä lomakkeista tuli pari suullista palautetta, että lomakkeissa on paljon kirjoitusvirheitä. Lähes kaikki vastanneet täyttivät kyselylomakkeen itse.

Kaikkein vilkkaimpia otantapisteitä olivat Kuikonniemessä sijaitsevan kioskin pysäköintipaikka ja harjutiellä oleva Runebergin kummun pysähdyspaikka, joilta kertyi 59 % kaikista vastauksista. Kummassakin keruupisteessä oli muita pisteitä enemmän niitä vastaajia, jotka olivat vain läpiajomatalla.

Taulukko 2. Vastausten ja keruupäivien jakautuminen eri keruupisteissä kesäotannassa 2008.

Haastattelupaikka	Lomakkeita, kpl	Lomakkeita, %	Keruupäiviä, lkm	Keruupäiviä, %
Tutkimuspuiston pysäköintipaikka	51	15	8,0	24
Pususilta	41	12	6,0	18
Kuikonniemen kioski	129	37	7,0	21
Harjun polut	22	6	3,5	10
Karjalankallio	31	9	4,0	12
Runebergin kumpu	77	22	5,5	16
Yhteensä	351	100	34	100

Kuva 3. Vastaus- ja saapumispäivien kuukausittainen jakauma kesäotannassa.

2.2.2 Talviotanta

Harjualueen kävijämäärä on suurimmillaan kesällä. Talvella myös kävijäprofiili on toisenlainen. Varsinkin tutkimuspuiston ladut ovat suosittuja. Kävijätutkimuksen talviotanta suoritettiin kahdella tavalla. Kaikissa keräysmuodoissa vastaaminen tapahtui itsenäisesti ilman aineistonkerääjän läsnäoloa. Lomakkeita oli saatavilla kolmessa matkailuyrityksessä (Metsämuseo Lusto, Matkailukeskus Harjun portti ja Kruunupuisto). Myös Karjalankallion laavulla oli tiedot kävijätutkimuksesta sekä lomakkeita ja niille palautuslaatikko. Aineistoa kerättiin vuonna 2009 tammikuulta huhtikuulle. Talviotannassa kävijöiden omalla aktiivisuudella oli suuri merkitys kyselyyn vastaamisessa.

Lomakkeiden jakoa tehostettiin hiihtolomasesongin (23.–29.2.2009, yht. 20 tuntia.) aikana. Tällöin tutkimuspuiston alueella (lähinnä Karjalankallion laavulla ja tutkimuspuiston pysäköintipaikalla) oli haastattelija, joka kertoi tapaamilleen kävijöille kävijätutkimuksesta ja tarjosi lomaketta siihen liittyvine kartoineen. Tällöinkään lomaketta ei pyydetty täyttämään paikan päällä sääolosuhteiden ja vastaamiseen kuluvan ajan vuoksi, vaan mukaan annettiin palautuskuori. Kerääjä jakoi 37 lomaketta, joista postitse palautui 11 kappaletta. Haastattelijan tarjotessa lomaketta vain yksi kävijä kieltäytyi sitä vastaanottamasta.

Talvikauden otannassa oli tavoitteena 100 lomaketta. Täytettyjä lomakkeita saatiin 70 kappaletta, joista kaksi hylättiin puutteellisina ja kaksi vastaajan iän vuoksi. Saadut vastaukset painottuivat tutkimuspuiston alueelle, sieltä saatiin 49 vastausta ja harjualueen yrityksistä 15.

Vastausten vähäisen määrän vuoksi talvikauden tulokset ovat lähinnä suuntaa antavia. Tuloksia verrattaessa kannattaa pitää mielessä talven ja kesän erilainen otantatapa, eri keruupisteet sekä talvikauden vastausten painottuminen tutkimuspuiston alueelle. Talviotannan tulokset esitetään raportissa kesäotannasta erillään. Tuloksissa keskitytään kausien eroavaisuuksiin.

2.2.3 Huomioita kyselylomakkeesta

Kyselylomakkeen kysymyksessä 3a (liite 7) ei ollut Punkaharjun alueelle majoitusvaihtoehtoa ”oma mökki”. Vaikuttaa siltä, että tämän vaihtoehdon puuttuessa käytettiin vaihtoehtoa ”oma majoite”. Tähän viittaavat melko pitkät majoitusjaksot omassa majoitteessa. Kyselylomaketta laadittaessa ei uskottu vaihtoehtoa ”oma mökki” tarvittavan Punkaharjun alueella, sen sijaan se oli vaihtoehtona matkailualueen yöpymisiä käsittelevässä kohdassa. Toinen selitys pitkille majoitusjaksoille vaihtoehdossa ”oma majoite” Punkaharjun kävijätutkimusalueella voi olla se, että vastaajat eivät kuitenkaan hahmottaneet eroa Punkaharjun alueen ja Savonlinnan matkailualueen välillä. Keskusteluiden perusteella useilla vastaajista oli mökki kartalla näkyvällä lähialueella (kuva 13 sivulla 30), mutta tutkimusalueen rajauksen ulkopuolella, jolloin he ovat saattaneet mieltää oleskelevansa tutkimusalueella koko mökkeilynsä ajan.

Kysymyksessä 9a oli yhtenä vastausvaihtoehtona ”käynti luontokeskuksessa”. Tutkimusalueella ei ole Metsähallituksen luontokeskusta, joten vastauksia tallennettaessa tämän vastausvaihtoehdon ruksit siirrettiin kohtaan ”museokäynti”. Todennäköisesti kävijät eivät ole tehneet mielessään eroa luontokeskuksen ja Metsämuseo ja metsätietokeskus Luston välillä.

Kyselyyn osallistuneet vastasivat heikoimmin kysymyksen 10a osioon palveluiden tai rakenteiden nykyisestä määrästä. Kysymys on lähes sivun mittainen ja kahdessa sarakkeessa. Vastaajia hämmensi ilmeisesti etenkin se, että lomakkeen tässä osassa sopivaa määrää ilmaiseva rastituskohta onkin rivistön keskellä eikä toisessa reunassa, niin kuin muissa vastaavissa kysymyksissä. Vastusten luotettavuuden takia kyselylomakkeen tätä kohtaa tulisi selventää.

Seurueen koostumusta kuvaavaan kysymykseen monet olivat rastittaneet ohjeistuksesta huolimatta useampia kohtia. Näistä määritettiin asiakastietojärjestelmän (ASTA) ohjeistuksen mukaisesti tärkein.

Rahankäyttökysymykseen vastattiin melko haluttomasti, kaikkiaan 312 kesäotantaan osallistunutta vastasi jollakin tavalla tähän osioon. Kysymyksen esittelystä huolimatta on mahdollista, että vastaajat ajattelivat koko lomamatkansa aikaista rahankulutusta tai vain Punkaharjun kävijätutkimusalueella tapahtunutta kulutusta. Kuluiksi oli tarkoitettu ilmoittaa kaikki Savonlinnan matkailualueella syntyneet kulut.

Keruupisteille ja käyntikohteille tehtiin yhteneväisyystarkastus, koska kaikki vastanneet eivät olleet tunnistanee keruupistettä joksikin käyntikohteeksi. Jos kävijät täyttivät lomakkeen jossain keruupisteessä, mutta jättivät samaisen pisteen merkitsemättä käyntikohteeksi, lisäsi kerääjä keruupisteen käyntikohteeksi.

Kyselylomakkeiden tiedot tallennettiin Metsähallituksen asiakasseurantatietojen hallintaan käytettävään ASTA-tietojärjestelmään. Aineiston analysoinnin tilastollisina menetelminä käytettiin suorien jakaumien tarkastelua ja kuvailevia tunnuslukuja (keskiarvo, keskihajonta, moodi, mediaani ja prosenttipisteet). Moodi on tyyppiarvo, joka kuvaa aineiston yleisintä arvoa. Mediaani ilmaisee muuttujan keskimmäisen arvon jakaen havaintoaineiston kahteen yhtä suureen osaan. 25 %:n prosenttipiste ilmaisee sen muuttujan arvon, jonka alle sijoittuu neljäsosa havaintoaineistosta ja 75 %:n prosenttipiste puolestaan sen muuttujan arvon, jonka alle sijoittuu kolme neljäsosaa havainnoista.

Kävijöiden rahankäytön paikallistaloudelliset vaikutukset (luku 3.2.6) laskettiin Metsäntutkimuslaitoksen ja Metsähallituksen vuonna 2009 kehittämällä Paavo-sovelluksella. Paavo on yhdysvaltalaisesta Money Generation Modelista (Stynes ym. 2000, MGM2 2009) Suomen oloihin muokattu versio. Paavo hakee tarvittavat tiedot (kävijöiden rahankäyttö, alueen vuotuinen käyntimäärä) ASTAsta. Kokonaisvaikutusten laskentaa varten suojelu- ja retkeilyalueet on jaettu neljään luokkaan lähialueen asukastiheyden perusteella. Punkaharjun alue kuuluu tässä tarkastelussa luokkaan

taajama / tiheä asutus. Kullekin luokalle on laskettu keskimääräiset välittömien vaikutusten ker-
tautumista kuvaavat kertoimet sekä työllisyysuhdeluvut. Apuna on käytetty Tilastokeskuksen maa-
kunnallisista panos-tuotostaulukoista 21:lle puistolle johdettuja paikallisia panos-tuotostaulukoita.

3 Tulokset

3.1 Kävijärakenne

3.1.1 Kävijöiden perustiedot

Kesäotannassa vastanneiden sukupuolijakauma oli hyvin tasainen; miehiä vastanneista oli 48 % ja naisia 52 %. Miesten keski-ikä oli noin 46 vuotta ja naisten 47. Iäkkäin vastaaja oli 77-vuotias ja nuorin 15. Suurin kävijäryhmä oli 45–54-vuotiaat (taulukko 3). Ulkomaalaiset olivat koko aineistoon verrattuna hieman nuorempia (keski-ikä 43 vuotta) ja heissä suurin kävijäryhmä oli 35–44-vuotiaat (32 % vastanneista ulkomaalaisista).

Talviotannassa vastanneista oli suurempi osa naisia (62 %) ja ikäluokista suurin oli 55–64-vuotiaat (35 %). Sekä miehissä että naisissa vastanneiden keski-ikä oli 52 vuotta. Nuorinta ikäluokkaa eli 15–24-vuotiaita ei talviotantaan osunut. Ulkomaalaisia ei talviotannassa ole käsitelty erikseen, koska ryhmä oli niin pieni.

Taulukko 3. Vastanneiden ikää kuvaavia tunnuslukuja sukupuolen mukaan kesä- ja talvikaudella 2008–2009.

Ikäluokka	Kesäotanta						Talviotanta					
	Mies		Nainen		Kaikki		Mies		Nainen		Kaikki	
	kpl	%	kpl	%	kpl	%	kpl	%	kpl	%	kpl	%
15–24	14	8	8	4	22	6						
25–34	24	15	30	17	54	16	2	9	3	8	6	10
35–44	33	20	32	18	65	19	3	14	7	19	10	16
45–54	43	26	55	30	98	28	7	32	11	30	18	29
55–64	36	22	41	23	77	22	9	41	11	30	22	35
65–	15	9	15	8	30	9	1	5	5	14	6	10
Yhteensä	165	100	181	100	346	100	22	100	37	100	62	100

Kesäotannassa 42 %:lla kävijöistä oli opistotasoinen koulutus tai alempi yliopisto- tai korkeakoulututkinto (taulukko 4). Ammattikoulututkinnon oli suorittanut 16 % vastanneista ja 8 %:lla ei ollut ammatillista tutkintoa lainkaan. Ylempi korkeakoulu- tai yliopistotutkinto oli 34 %:lla vastanneista. Naiset olivat keskimäärin koulutetumpia kuin miehet. Ulkomaalaisista 58 %:lla oli ylempi yliopisto- tai korkeakoulututkinto.

Talviotannassa koulutustason jakauma oli samankaltainen. Suurimpina eroina kesäotantaan nähden olivat miesten korkeampi koulutustaso (55 %:lla ylempi korkeakoulututkinto) ja molemmat sukupuolet mukaan lukien kaikkiaan pienempi osuus alemman korkeakoulututkinnon suorittaneita (8 %).

Taulukko 4. Vastanneiden ammatillinen koulutus sukupuolen mukaan kesäotannassa.

Ammatillinen koulutus	Mies		Nainen		Kaikki	
	kpl	%	kpl	%	kpl	%
Ammattikoulu	34	21	20	11	54	16
Opistotasoinen tutkinto	36	22	53	30	89	26
Alempi yliopisto- tai korkeakoulututkinto	21	13	32	18	53	16
Ylempi yliopisto- tai korkeakoulututkinto	50	31	65	37	115	34
Ei ammatillista tutkintoa	21	13	6	3	27	8
Yhteensä	162	100	176	100	338	100

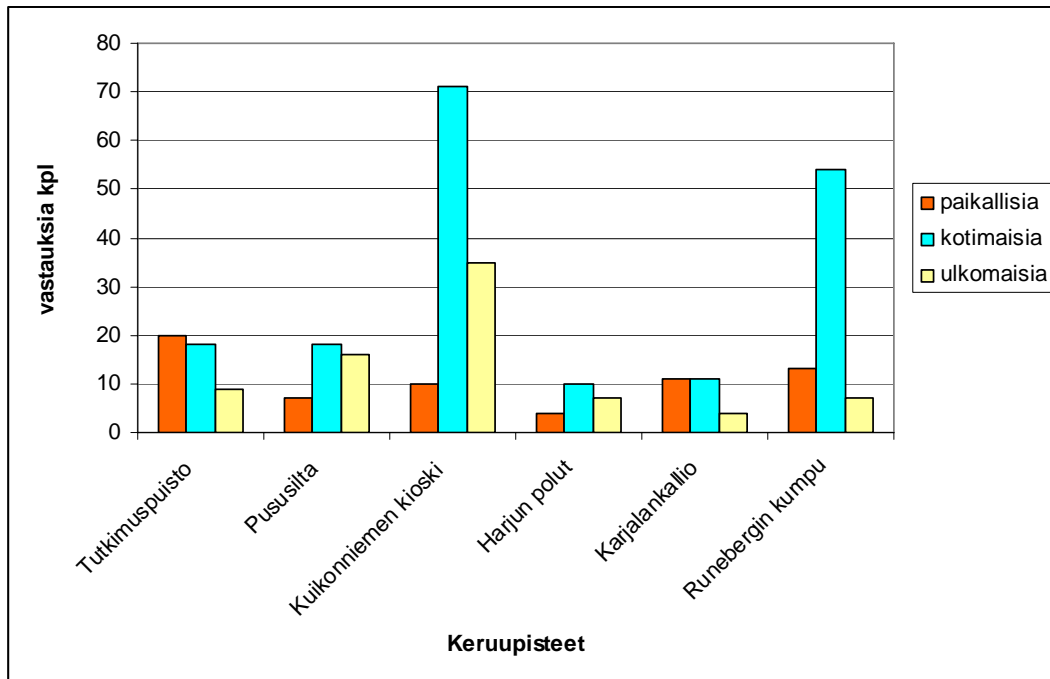
Kesäotannassa kotimaisten vastanneiden asuinpaikat (liite 3) jakautuivat 71 kuntaan. Eniten kävijöitä tuli pääkaupunkiseudulta (Helsinki, Espoo, Vantaa ja Kauniainen; 20 %), ja Savonlinnan matkailualueelta (21 %) (kuva 13, s. 30). Talviotannassa kävijöitä oli eniten Savonlinnan matkailualueelta (44 %) ja toiseksi eniten pääkaupunkiseudulta (16 %).

Kesän kävijöistä 22 % ilmoitti kotimaakseen muun kuin Suomen (taulukko 5). Verrattaessa muihin Savonlinnan ympäristössä oleviin Metsähallituksen kohteisiin on Punkaharjun ulkomaisten vieraiden määrä huomattavan suuri. Ulkomaalaisista 40 % saapui saksankieliseltä alueelta (Saksa, Itävalta ja Sveitsi). Suurista odotuksista huolimatta venäläisiä kävijöitä oli vain 3 % kaikista vastanneista ja 13 % ulkomaalaisista. Kaukaisimmat kotimaat olivat Kiina, Kolumbia ja Intia. Talviotannassa ulkomaalaisten määrä oli pieni (5 %) ja edustettuina olivat vain venäläiset ja saksalaiset.

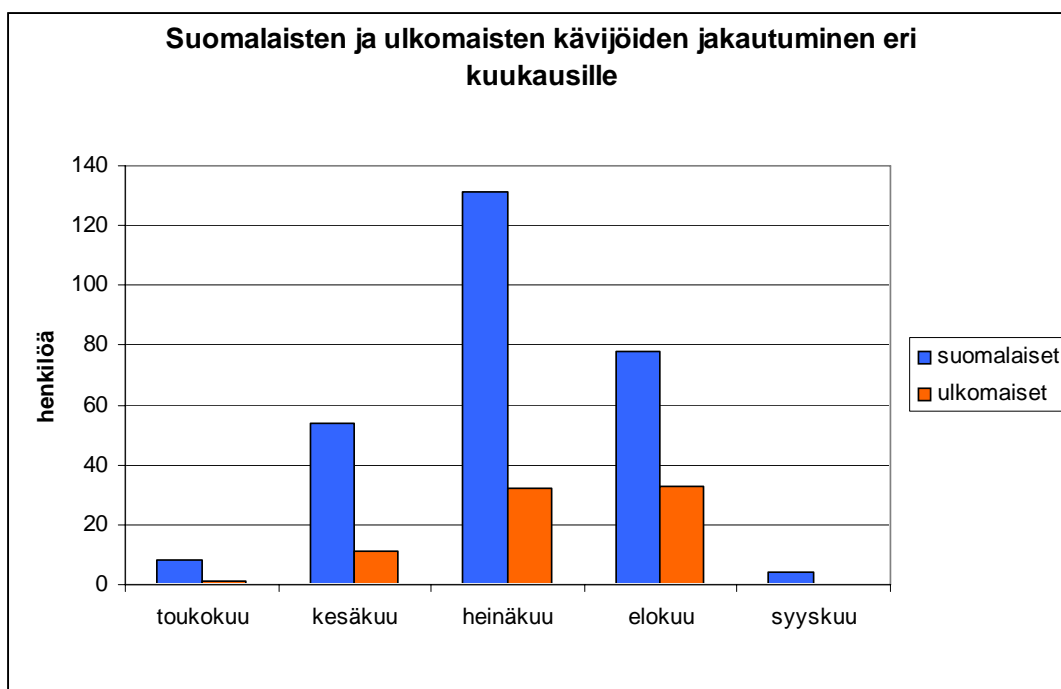
Taulukko 5. Vastanneiden kotimaa.

Kotimaa	Kesäotanta		Talviotanta	
	kpl	%	kpl	%
Suomi	275	78	63	95
Saksa	21	6	1	2
Venäjä	10	3	2	3
Italia	7	2		
Sveitsi	6	2		
UK	6	2		
Ranska	5	1		
Alankomaat	4	1		
Yhdysvallat	4	1		
Itävalta	4	1		
Kiina	2	1		
Unkari	2	1		
Espanja	2	1		
Intia	1	0		
Irlanti	1	0		
Kolumbia	1	0		
Tanska	1	0		
Kanada	1	0		
Yhteensä	353	100	66	100

Kesäotannan perusteella alueen eri osissa liikkuvat hieman erilaiset matkailijatyytit (kuva 4). Vilkkaimmilla keruupisteillä, Kuikonniemessä ja Runebergin kummulla, kävi paljon vierailijoita, mutta vain Kuikonniemessä ulkomaalaisten osuus oli melko suuri. Paikallisten kävijöiden (asuinpaikka Savonlinnan matkailualueella) osuudet korostuivat tutkimuspuistossa ja Karjalankallioilla. Suomalaisia kävijöitä oli eniten heinäkuussa, kun taas ulkomaalaisten käyntejä oli eniten elokuussa (kuva 5.)

Kuva 4. Paikalliset, kotimaiset ja ulkomaiset vastaajat eri keruupaikoissa kesäotannassa.

Kuva 5. Suomalaisten ja ulkomaisten kävijöiden jakautuminen eri kuukausille kesällä.

3.1.2 Kävijöiden seuruetiedot

Punkaharjun kävijätutkimusalueella vierailleet saapuivat tyypillisesti pienissä, 2–5 hengen seurueissa vuoden ympäri (taulukko 6). Talviaikaan oli enemmän yksin liikkuvia. Kesäotannassa vastanneista neljänneksellä oli seurueessaan alle 15-vuotiaita. Näissä seurueissa lapsia oli keskimäärin 1,9 ja heidän ikänsä oli keskimäärin 8 vuotta (taulukko 7). Liikuntaesteisiä oli seitsemän vastanneen seurueessa. Talviotannassa noin kolmanneksella oli seurueessaan alle 15-vuotiaita ja heidän ikänsä oli keskimäärin noin 10 vuotta. Liikuntaesteisiä oli talvella vain yhden vastaajan seurueessa.

Valtaosa vastanneista ilmoitti saapuneensa tutkimusalueelle perheensä kanssa (taulukko 8). Seuraavaksi eniten oli ystäviensä kanssa saapuneita. Muita mainittuja seurueita olivat mm. kuntoutusryhmät ja tyttöystävät.

Taulukko 6. Kävijöiden seuruetiedot kesä- ja talvikaudella.

Seurueen koko	Kesäotanta		Talviotanta	
	kpl	%	kpl	%
Yksin	28	8	13	20
2–5 hengen seurue	282	80	46	70
6 tai useamman hengen seurue	43	12	7	11
Yhteensä	353	100	66	100

Taulukko 7. Usean hengen seurueita kuvaavia tunnuslukuja Punkaharjun kävijätutkimusalueella kesäkuudella 2008 (n = vastanneiden lukumäärä).

Muuttuja	n	Keski-arvo	Keskihaj.	Prosenttipisteet				
				Min	25 %	Med	75 %	Max
Seurueen koko yhteensä	325	3,6	2,68	2	2	3	4	29
Alle 15-vuotiaita	83	1,9	1,09	1	1	2	2	6
Liikuntaesteisiä	7	2,1	2,61	1	1	1	2	8
Alle 15-vuotiaiden syntymävuodet	135	2000,3	4,56	1993	1996	2000	2004	2008

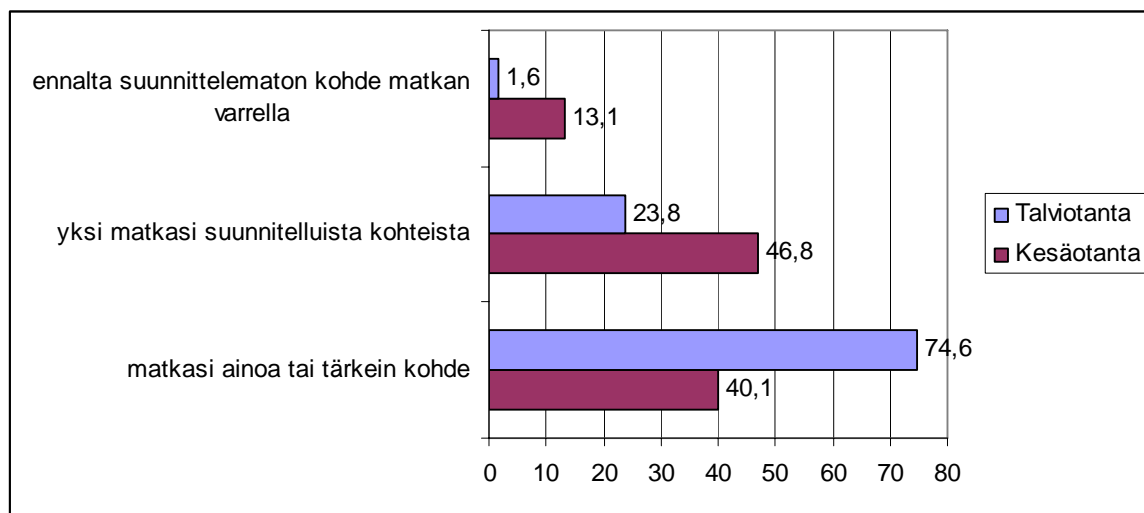
Taulukko 8. Seurueen koostuminen kesä- ja talvikaudella 2008–2009.

Seurueen koostuminen	Kesäotanta		Talviotanta	
	kpl	%	kpl	%
Oman perheen jäsenistä	234	72	44	85
Muista sukulaisista	11	3	1	2
Ystävistä	51	16	5	10
Työtovereista	10	3		
Opiskeluryhmästä	2	1		
Eläkeläisryhmästä	1	0		
Ohjelmopalveluyrityksen asiakkaista	1	0		
Kerhosta, yhdistyksestä tms.	6	2		
Jostakin muusta, mistä?	9	3	2	4
Yhteensä	325	100	52	100

3.2 Käynti Punkaharjun kävijätutkimusalueella

3.2.1 Kohteen tärkeys

Kesällä Punkaharjun kävijätutkimukseen vastanneista 40 % piti Punkaharjun kävijätutkimusalueen matkansa tärkeimpänä tai ainoana kohteena (kuva 6). Vastanneista 47 %:lle alue oli yksi matkan suunnitelluista kohteista. Vain 13 % vastanneista poikkesi alueelle ennalta suunnittelematta. Talviotannassa vastanneista vain reilu prosentti oli tullut alueelle ennalta suunnittelematta. Talviaikaan Punkaharju nousi valtaosalla vastanneista ainoaksi tai matkan tärkeimmäksi kohteeksi (75 %).

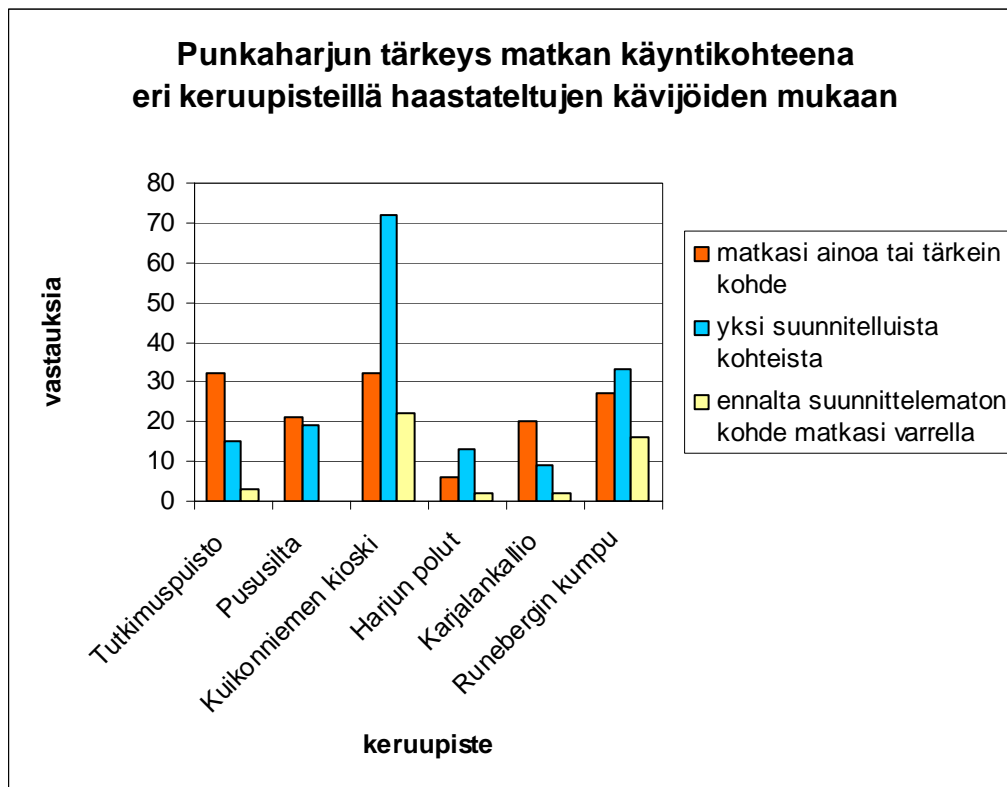

Kuva 6. Matkakohteen tärkeys, kaikki kävijät. (Kesäotanta n = 344, talviotanta n = 63).

Kesäaikaan Punkaharjun kävijätutkimusalue oli 66 %:lle ulkomaisista kävijöistä yksi suunnitelluista kohteista. 18 % vastanneista ulkomaalaisista piti sitä tärkeimpänä kohteena ja 16 %:lle se oli ennalta suunnitteleman kohde. Talviotannasta ei ulkomaalaisten vähäisen määrän takia voida tehdä vastaavaa tarkastelua.

Matkan muiksi kohteiksi oli kesäotannassa ilmoitettu yleisimmin Savonlinna (26 kpl; liite 4), tosin usein muiden kohteiden kanssa (27 kpl, liite 4). Muut matkan kohteet vaihtelivat lähiseudun matkailukohteista (esim. Kerimäen kirkko, Koli, Olavinlinna) laajempiin kokonaisuuksiin (All of Finland, Etelä-Suomi, Itä-Suomi). Matkan pääkohteet olivat yhtä monimuotoisia: sattuma, ei matkasuunnitelmaa, Imatran BB-festivaalit, Helsinki, veneily Saimaalla jne. (liite 4). Talviotannassa matkan pääkohteiksi ja muiksi kohteiksi oli ilmoitettu pääosin Punkaharjun lähialueita (Savonlinna, Kerimäki ym.; liite 4).

Kesäaikaan harjutien varrella olevat Kuikonniemi ja Runebergin kumpu olivat ne keruupisteet, joissa kävijät useimmiten vastasivat tullessaan alueelle ilman ennakosuunnittelua (kuva 7). Toisaalta Kuikonniemi oli myös vilkkaat keruupiste, ja suurin osa siellä vastanneista piti Punkaharjun kävijätutkimusalueen yhtenä matkan suunnitelluista kohteista. Tutkimuspuiston keruupisteessä vastaajat ilmoittivat useimmin pitäneensä Punkaharjun aluetta matkan ainoana tai tärkeimpänä kohteena.

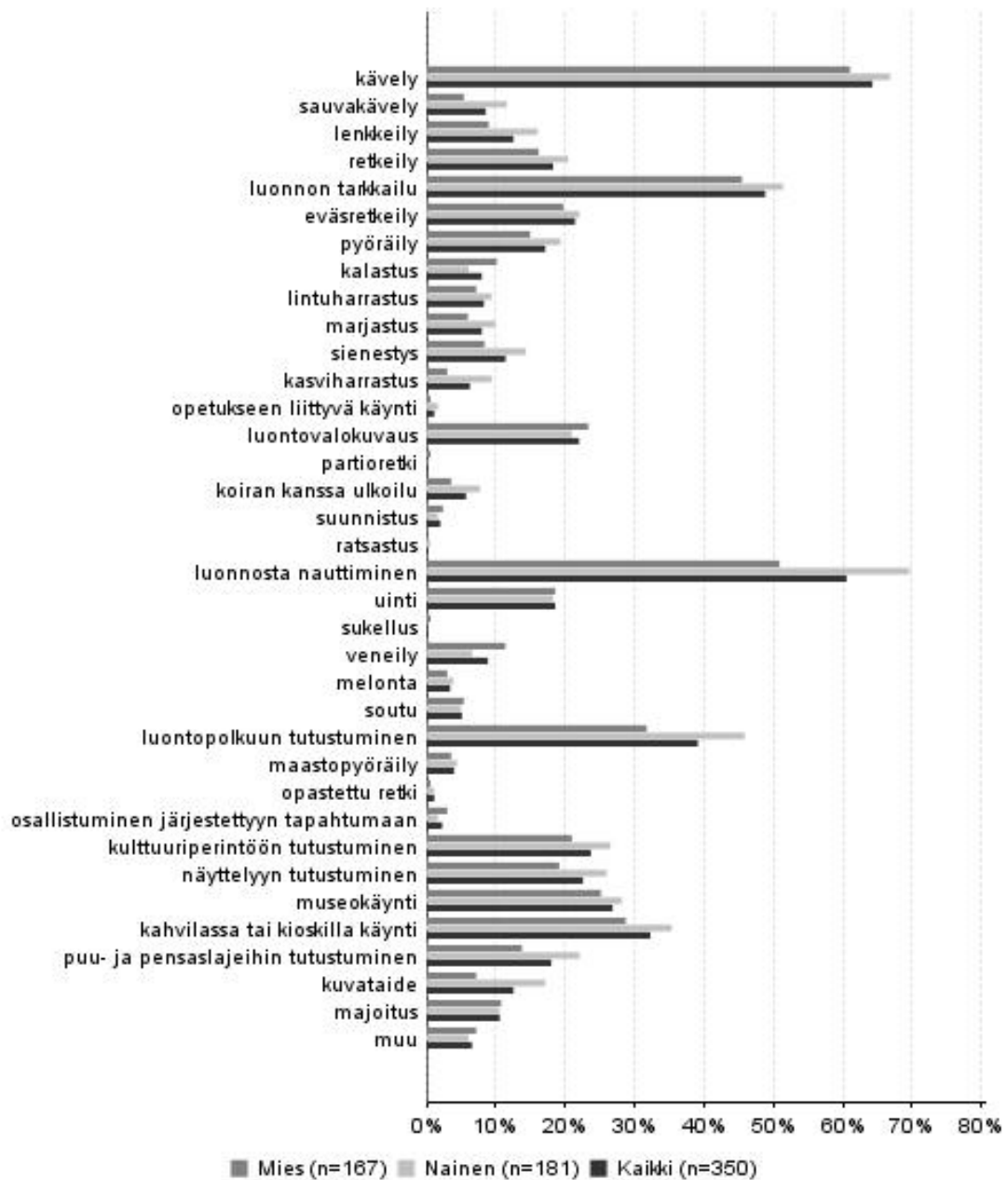

Kuva 7. Punkaharjun tärkeys matkan kohteena eri keruupisteissä annetuissa vastauksissa (kesätotanta).

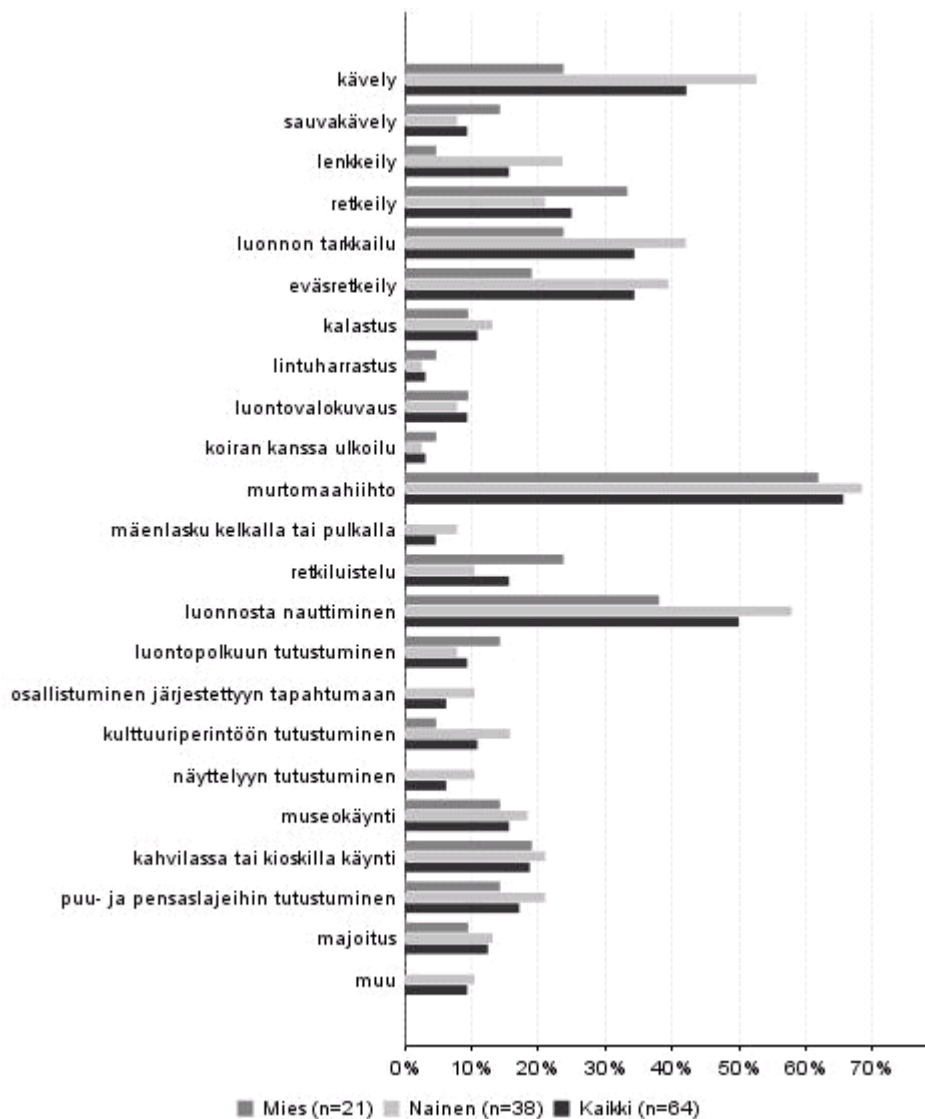
3.2.2 Kävijöiden ulkoilu- ja luontoharrastukset

Punkaharjulla harjoitetuissa aktiviteeteissa painottui selvästi luonnon merkitys (kuvat 8 ja 9). Suosituimmat harrastukset olivat kesätotannassa (kuva 8) kävely (64 %), luonnosta nauttiminen (61 %), luonnon tarkkailu (49 %) ja luontopolkuun tutustuminen (39 %). Myös eväsretkeilyä, luontovalokuvausta, kulttuuriperintöön tutustumista, näyttelyyn tutustumista, museokäyntiä ja kahvilassa tai kioskillä käyntiä ilmoitti harrastavansa yli 20 % vastanneista. Kävely oli molempien sukupuolten suosituin harrastus, naisista 67 % ja miehistä 61 % ilmoitti harrastavansa sitä alueella. Sen sijaan luonnosta nauttiminen oli selvästi enemmän naisten (70 %) kuin miesten (51 %) mieleen. Samansuuntainen oli tilanne luontopolkuun tutustumisen kohdalla, jossa naisista 46 % ilmoitti sen aktiviteetiksensä, mutta miehistä vain 32 %. Naiset (17 %) harrastivat myös selvästi miehiä (7 %) enemmän kuvataidetta. Miehet harrastivat niukasti naisia enemmän kalastusta, luontovalokuvausta ja veneilyä.

Talvella hiihto oli suosituin harrastus, ja sitä harrasti 66 % talvikaudella kyselyyn vastanneista (kuva 9). Hiihdon suosioon vaikuttaa varmasti otannan painottuminen tutkimusalueen käytetyimpään hiihtomaastoon, tutkimuspuistoon, mutta Punkaharju on kokonaisuudessaankin etenkin paikkakuntalaisten suosima hiihtokohde. Luonnosta nauttiminen (50 %) ja kävely (42 %) olivat suosittuja aktiviteetteja myös talvella. Talvikauden kyselylomakkeella aktiviteettivalikoima erosi kesän vastaavasta.

Kuva 8. Pääasialliset harrastukset, joihin osallistuttiin tai aiottiin osallistua tällä käynnillä Punkaharjun kävijä-tutkimusalueella kesäkaudella 2008.

Kuva 9. Pääasialliset harrastukset, joihin osallistuttiin tai aiottiin osallistua tällä käynnillä Punkaharjun kävijätutkimusalueella talvikaudella 2008–2009.

Naisten harrastusaktiivisuus ilmeni harrastusten määrässä (taulukko 9). Naiset harrastivat alueella kesällä tyypillisimmin 4–6 aktiviteettia, kun taas miesten yleisin vastaus oli 1–3 aktiviteettia. Kuitenkin vastaajien keskiarvo tyypillisimmillään oli 1–3 aktiviteettia molempina kausina. Talvella harrastettujen aktiviteettien määrä oli kokonaisuudessaan kesää pienempi.

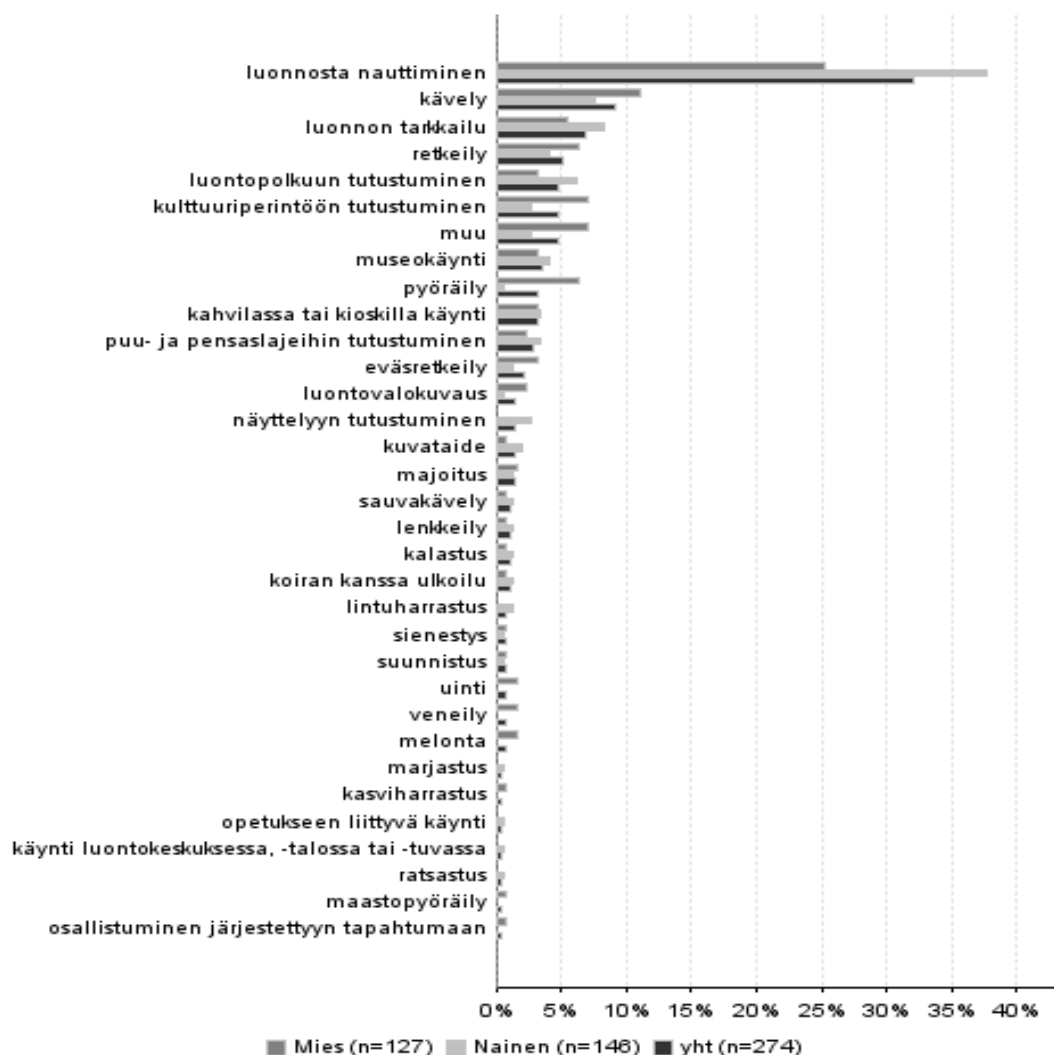
Kesäotannassa kävely jäi yleisyydestään huolimatta harrastusten tärkeydessä vasta toiseksi, sillä vain 9 % vastanneista ilmoitti sen tärkeimmäksi harrastukseksi (kuva 10). Ylivoimaisesti kaikkein tärkein harrastus oli luonnosta nauttiminen (32 %). Naisille se oli tärkeämpää kuin miehille. Seuraavaksi tärkeimmät harrastukset olivat luonnon tarkkailu (7 %) sekä retkeily, luontopolkuun tutustuminen ja kulttuuriperintöön tutustuminen, kaikki 5 %.

Valmiiden vastausvaihtoehtojen lisäksi mainittuja aktiviteetteja olivat mm. autoilu, backpacking, rentoutuminen, kotiseudun esittely, geokätkentä, grillaus ja saunominen, ilta-ajelu ja alueen esittely vieraille, kuntoutus ja rullaluistelu.

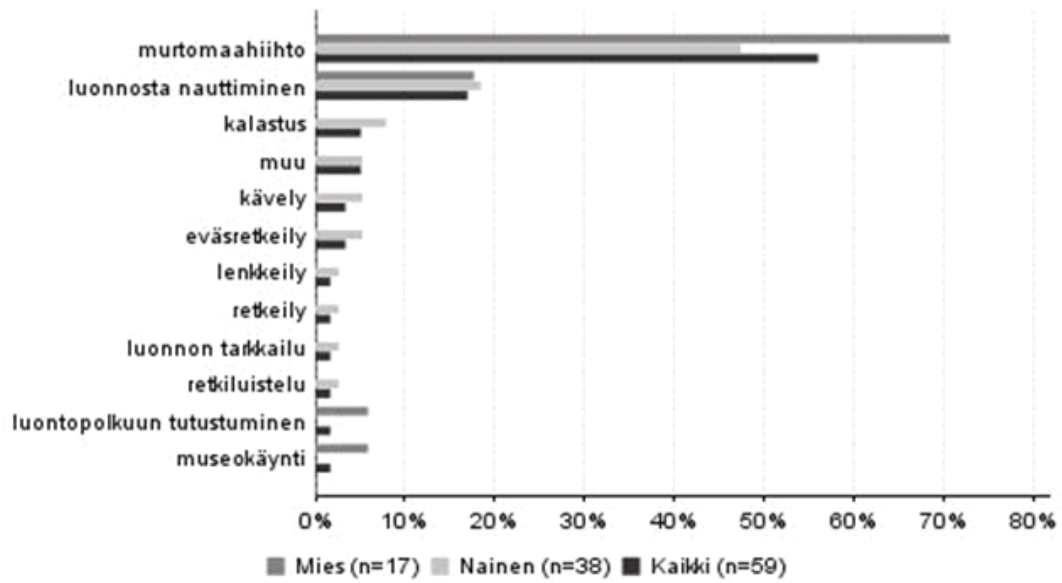
Talviotannassa selvästi tärkeimmäksi aktiviteetiksi nousi hiihto, joka oli tärkein harrastus 56 %:lle vastanneista (kuva 11). Luonnosta nauttiminen (17 %) ja kalastus (5 %) olivat myös tärkeimmäksi nimettyjen joukossa. Otannan keskittyminen tutkimuspuistoon korosti varmasti hiihdon merkitystä.

Taulukko 9. Harrastusten lukumäärä tällä käynnillä Punkaharjun kävijätutkimusalueella kesä- ja talvikaudella.

Harrastusten lukumäärä	Kesäotanta						Talviotanta					
	Miehet		Naiset		Kaikki		Miehet		Naiset		Kaikki	
	kpl	%	kpl	%	kpl	%	kpl	%	kpl	%	kpl	%
1–3 aktiviteettia	75	45	50	28	125	36	11	52	15	39	29	45
4–6 aktiviteettia	46	28	65	36	112	32	9	43	14	37	25	39
7–9 aktiviteettia	30	18	38	21	69	20	1	5	5	13	6	9
10 aktiviteettia tai enemmän	16	10	28	15	44	13	0	0	4	11	4	6
Yhteensä	167	100	181	100	350	100	21	100	38	100	64	100

Kuva 10. Vastanneiden tärkeimmät aktiviteetit tällä käynnillä Punkaharjun kävijätutkimusalueella kesäotannassa.

Kuva 11. Vastanneiden tärkeimmät aktiviteetit tällä käynnillä Punkaharjun kävijätutkimusalueella talviotannassa.

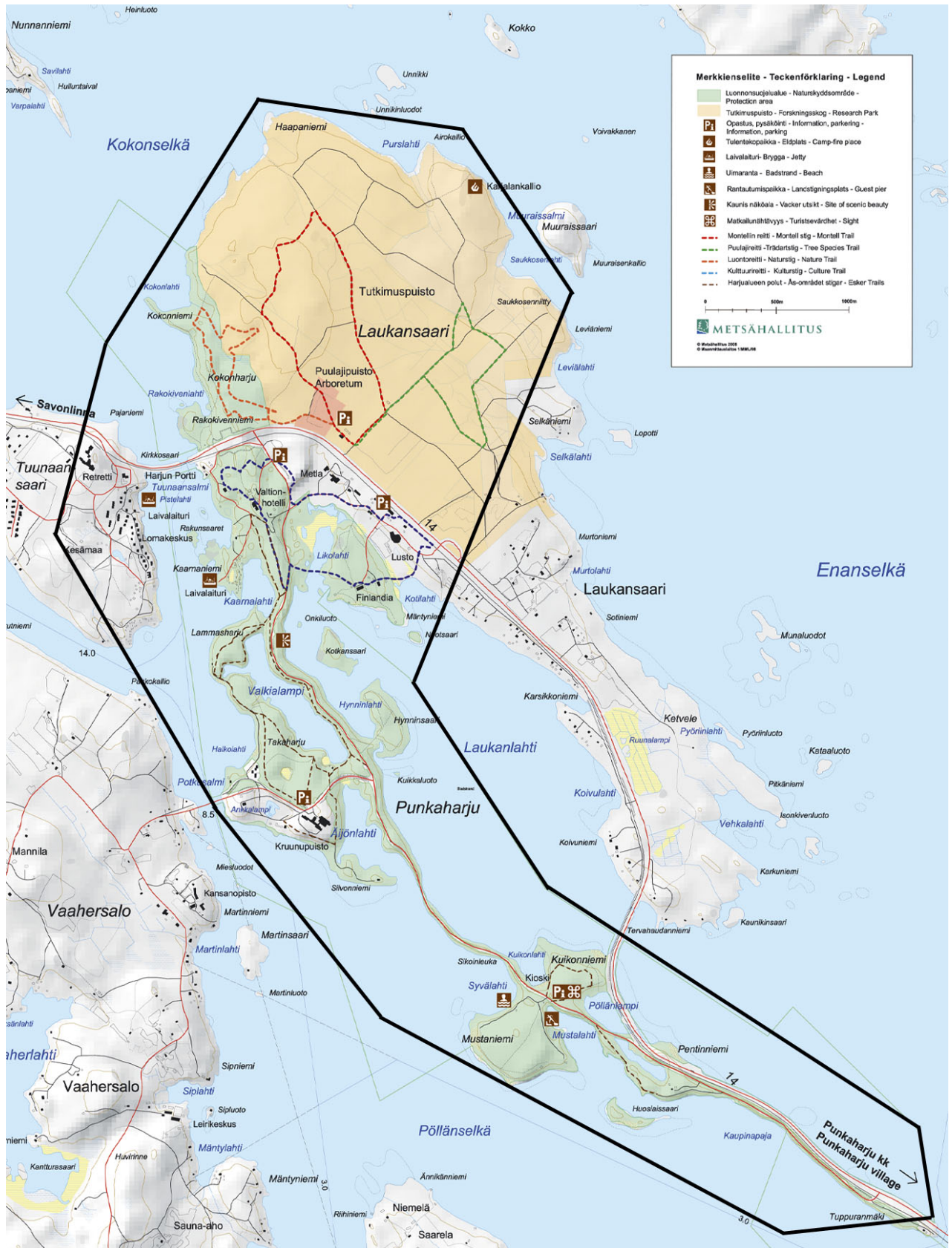
3.2.3 Käyntien alueellinen jakautuminen

Alueen ylivoimaisesti suosituin käyntikohde oli kesällä harjun maisematie, jolla kävi tai aikoi käydä 74 % vastanneista (taulukko 10). Toiseksi suosituimpia kohteita olivat harjualueen polut (41 %) sekä Kuikonniemen kioski ja viereiset uimarannat (41 %). Noin kolmasosa vastanneista kävi tällä käynnillään puulajipuistossa (35 %), Retretissä (33 %) tai Lustossa (30 %). Talvella suosituimpia kohteita olivat puulajipuisto (83 %) ja Karjalankallio (69 %). Tähän vaikuttaa varmasti myös talviotannan painottuminen tutkimuspuiston alueelle. Kysymyksessä pyydettiin ilmoittamaan kaikki Punkaharjun alueen käyntikohteet, joissa vastaaja oli käynyt tai aikoi käydä. Kuvassa 12 on kävijätutkimuslomakkeen liitteenä ollut kartta numero 1, josta käy ilmi useimpien käyntikohteiden sijainti.

Muina käyntikohteina vastaajat mainitsivat kesäotannassa Aquatar-risteilyn, Savonlinnan matkailualueen retkisatamat ja uimarannan. Talviotannassa muita kohteita olivat mm. vierailut sukulaisten luona (2 kpl) ja kuntoutus (2 kpl).

Taulukko 10. Käyntien alueellinen jakautuminen Punkaharjun kävijätutkimusalueella kesä- ja talviotannassa. Käynnillä oli mahdollista vieraila useammassa paikassa.

Käyntikohde	Kesäotanta		Talviotanta	
	kpl	%	kpl	%
Harjun maisematie	261	74	25	39
Kuikonniemen kioski ja viereiset uimarannat (ei talvella)	146	41		
Harjualueen polut/ladut	145	41	38	59
Puulajipuisto	123	35	53	83
Retretti (ei talvella)	117	33		
Lusto	105	30	12	19
Kulttuurireitti	71	20	2	3
Punkaharjun Valtionhotelli	78	22	8	13
Kokonharjun aarnialue	63	18	10	16
Kruunupuisto – Punkaharjun kuntoutuskeskus	57	16	13	20
Salpalinjan varustukset	57	16	2	3
Karjalankallion nuotiopaikka	46	13	44	69
Punkaharjun Lomakeskus	37	10	12	19
Kesämaa/Talvimaa	30	8	4	6
Harjun Portti – matkailukeskus	22	6	18	28
Muualla, missä?	3	1	12	19
Vastanneita yhteensä	353		64	

Kuva 12. Kyselylomakkeen liitteenä ollut kartta, josta käy ilmi useimpien käyntikohteiden sijainti. Kävijätutkimus-alue on rajattu mustalla viivalla. © Metsähallitus 2010, © Maanmittauslaitos 1/MML/10.

3.2.4 Käynnin kesto ja toistuvuus

Kävijätutkimuksen kesäotantaan osallistuneista 71 % oli Punkaharjun kävijätutkimusalueella päiväkävynnillä (taulukko 11). Päiväkävijät viipyivät alueella keskimäärin 3 tuntia. Lyhin ilmoitettu viipyminen oli 15 min. Päiväkävijöissä oli hieman enemmän miehiä (52 %) kuin naisia (47 %). Alueella yöpyvät viipyvät keskimäärin 6 vrk. Yöpyjien joukossa naisia oli miehiä enemmän (56 % ja 43 %). Ulkomaisten päiväkävijöiden keskimääräinen vierailuaika tutkimusalueella oli hieman keskimääräistä oleskelua pidempi, 4,4 h. Sen sijaan alueella yöpyvillä ulkomaalaisilla yöpymisen kesto oli keskimääräistä viipymää lyhyempi, 3,4 vrk.

Talvikaudella päiväkävijät viettivät tutkimusalueella suunnilleen yhtä kauan kuin kesällä (taulukko 12). Yöpyjät sen sijaan viipyvät alueella puolitoista vuorokautta pitempään. Myös yöpyneitten osuus vastanneista oli talvella suurempi kuin kesällä. Talven pienen otoskoon huomioiden tästä ei voi kuitenkaan tehdä pitkälle meneviä johtopäätöksiä.

Taulukko 11. Päiväkävijöiden ja yöpyjien osuus sekä käynnin kesto (tunteja/vuorokausia) sukupuolen mukaan jaoteltuna Punkaharjun kävijätutkimusalueella kesäkaudella.

Kävijäryhmä	n	Osuus %	Käynnin kesto (yöpyjillä vrk, päiväkävijöillä h)				
			Keskiarvo	Mediaani	Moodi	Min	Max
Päiväkävijät	230	71	3,0	2	2	0	12
Miehet	120	52	2,8			0	12
Naiset	109	47	3,3			0	12
Yöpyjät	95	29	5,6	2	2	1	100
Miehet	41	43	5,5			1	100
Naiset	53	56	5,8			1	90
Yhteensä	325						

Taulukko 12. Päiväkävijöiden ja yöpyjien osuus sekä käynnin kesto (tunteja/vuorokausia) sukupuolen mukaan jaoteltuna Punkaharjun kävijätutkimusalueella talvikaudella.

Kävijäryhmä	n	Osuus %	Käynnin kesto (yöpyjillä vrk, päiväkävijöillä h)				
			Keskiarvo	Mediaani	Moodi	Min	Max
Päiväkävijät	35	61	2,9	2	2	0	8
Miehet	11	31	3,1			0	6
Naiset	21	60	2,8			1	8
Yöpyjät	22	39	7,2	6	7	1	45
Miehet	8	36	10,4			1	45
Naiset	12	55	5,6			2	7
Yhteensä	57						

Kysyttäessä viipymistä koko Savonlinnan matkailualueella (kuva 13) lukusuhteet kääntyivät kesän osalta toisinpäin. Valtaosa vastanneista (75 %) kuului lähialueella yöpyjiin ja vain neljännes oli matkailualueella päiväkäynnillä (taulukko 13). Keskimääräinen päiväkäynti matkailualueella kesti noin 5 tuntia. Savonlinnan matkailualueella ulkomaisen kävijän tyypillisen päiväkäynnin kesto oli 6,2 h ja yöpymisen kesto 9,5 vrk.

Savonlinnan matkailualueella asuvia ei lueta matkailualueen kävijöiksi. Tästä syystä matkailualueella käyntiin vastanneita on varsin vähäinen määrä talviotannassa (taulukko 14).

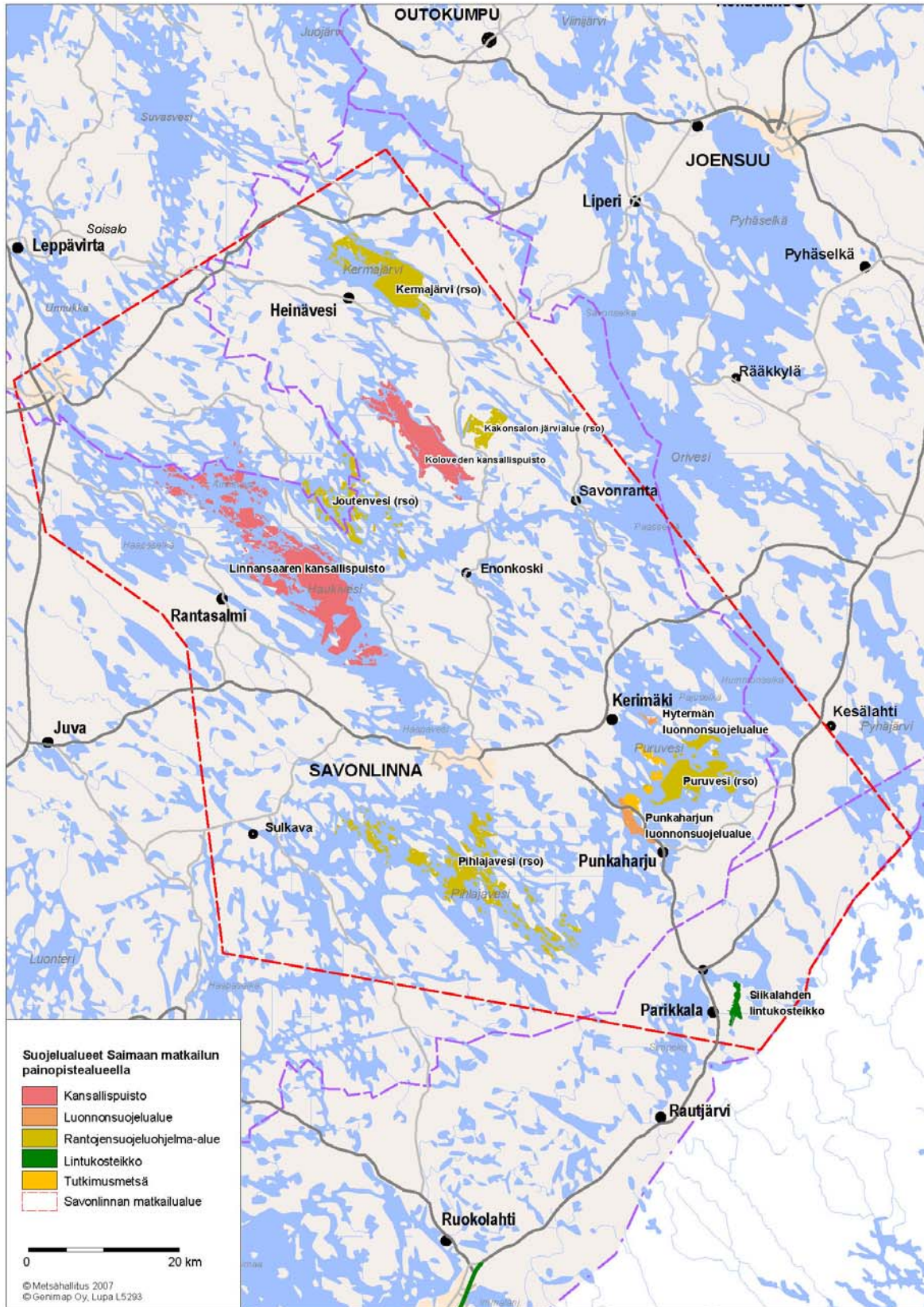
Savonlinnan matkailualueeseen kuuluvat Savonlinna, Sulkava, Rantasalmi, Heinävesi, Enonkoski, Savonranta, Kerimäki, Punkaharju, Parikkala, Varkaus ja Kesälahti (kuva 12). Puumalasta ja Ruokolahdesta rajauksen sisälle osui niin pieni pinta-ala, että ne jätettiin lähialuerajauksen ulkopuolelle.

Taulukko 13. Päiväkävijöiden ja yöpyjien osuus sekä käynnin kesto (tunteja/vuorokausia) sukupuolen mukaan jaoteltuna Punkaharjun kävijätutkimusalueella ja Savonlinnan matkailualueella. Kesäotanta.

Kävijäryhmä	n	Osuus %	Käynnin kesto (yöpyjillä vrk, päiväkävijöillä h)				
			Keskiarvo	Mediaani	Moodi	Min	Max
Päiväkävijät	67	25	4,9	4	2	0	12
Miehet	41	61	4,8			0	12
Naiset	25	37	5,2			1	12
Yöpyjät	203	75	8,2	3	2	1	100
Miehet	93	46	8,3			1	100
Naiset	109	54	8,1			1	90
Yhteensä	270						

Taulukko 14. Päiväkävijöiden ja yöpyjien osuus sekä käynnin kesto (tunteja/vuorokausia) sukupuolen mukaan jaoteltuna Punkaharjun kävijätutkimusalueella ja Savonlinnan matkailualueella. Talviotanta.

Kävijäryhmä	n	Osuus %	Käynnin kesto (yöpyjillä vrk, päiväkävijöillä h)				
			Keskiarvo	Mediaani	Moodi	Min	Max
Päiväkävijät	4	11	3,1	4	4	2	4
Miehet	0	0					
Naiset	4	100	3,1			2	4
Yöpyjät	34	89	6,8	6	7	1	45
Miehet	13	38	9,1			1	45
Naiset	20	59	5,3			1	8
Yhteensä	38						

Kuva 13. Punkaharjun kävijätutkimuksen lähialue. Lähialuerajauksena käytetty Savonlinnan matkailualue on merkitty kartalle punaisella katkoviivalla. © Metsähallitus 2010, © Karttakeskus 2010, Lupa L 5293.

Punkaharjun kävijätutkimusalueella yöpymisten määrä (öitä) vaihteli kesäaikana suuresti yöpymistävän mukaan (taulukko 15). Kaikkein alhaisimmat yöpymismäärät olivat kulkuneuvoissa, kuten asuntovaunuissa ja -autoissa sekä veneissä. Talviotannassa kuhunkin yöpymistapaan tuli vain muutamia vastauksia, joten tulokset ovat lähinnä suuntaa antavia. Talvella pitkäkestoisimmat yöpymistavat alueella olivat asuntovaunu tai -auto sekä lomaosake.

Myös Savonlinnan matkailualueella yöpymisen kesto oli kesäaikana pisin omassa mökissä (19 yötä) ja omassa majoitteessa (10 yötä, taulukko 16). Punkaharjun alueesta poiketen matkailualueella yövyttiin veneessä paljon pidempiä aikoja, keskimäärin 13 yötä. Vuokramökissä ja lomaosakkeessa yöpymisten kestot olivat lähes samat. Yöpymiset leirikeskuksesta, asuntoautossa tai -vaunussa, maatilamajoituksessa ja hotellissa olivat lyhytkestoisimpia. Talviotannassa kuhunkin yöpymistapaan tuli vain muutamia vastauksia, joten tulokset ovat lähinnä suuntaa antavia. Talvella pitkäkestoisimmat majoitustavat Savonlinnan matkailualueella olivat oma mökki, vuokramökki sekä lomaosake.

Taulukko 15. Vastanneiden yöpymisten määrä (öitä) yöpymistavoittain Punkaharjun kävijätutkimusalueella kesäotannassa (n = 99).

Yöpymistapa	n	Keski-arvo	Keski-hajonta	Prosenttipisteet				
				Min	25 %	Med	75 %	Max
Hotellissa	29	3,9	3,50	1	1	5	5	15
Vuokramökissä	23	4,2	3,26	1	2	2	7	14
Omassa mökissä	1	30,0		30	30	30	30	30
Asuntoautossa tai -vaunussa	22	1,9	0,92	1	1	2	2	4
Omassa majoitteessa (laavu, teltta tms.)	15	15,3	32,55	1	2	2	4	100
Veneessä	6	2,5	0,55	2	2	3	3	3
Muulla	3	2,7	0,58	2	2	3	3	3

Taulukko 16. Vastanneiden yöpymisten määrä (öitä) yöpymistavoittain Savonlinnan matkailualueella kesäotannassa (n = 186).

Yöpymistapa	n	Keski-arvo	Keski-hajonta	Prosenttipisteet				
				Min	25 %	Med	75 %	Max
Hotellissa	30	3,5	4,37	1	1	3	3	21
Vuokramökissä	34	8,3	5,14	1	3	7	13	20
Lomaosakkeessa	12	9,6	4,06	3	7	7	14	14
Omassa mökissä	25	19,0	26,73	2	3	8	14	90
Asuntoautossa tai -vaunussa	26	2,6	1,53	1	1	3	4	6
Omassa majoitteessa (laavu, teltta tms.)	17	10,2	12,89	1	2	3	10	45
Veneessä	9	13,0	15,81	1	1	7	20	48
Leirikeskuksesta	2	2,5	2,12	1	1	4	4	4
Maatilamajoituksessa	12	3,2	2,55	1	2	2	4	8
Muulla	19	7,1	20,16	1	1	2	4	90

Useimmille kävijöille Punkaharjun alue oli entuudestaan tuttu; kesäotannassa vain 30 % vastanneista oli alueella ensimmäistä kertaa ja talvella ensikertalaisten osuus oli vieläkin pienempi, 9 % (taulukko 17).

Kesäotannassa ensimmäisen käyntikerran keskiarvovuosi oli 1981 ja viimeisimmän 2004 (taulukko 18). Varhaisin käynti alueella oli 70 vuotta sitten, vuonna 1938. Kesäkaudella tutkimukseen vastanneista 70 % ilmoitti käyneensä Punkaharjun kävijätutkimusalueella viimeisen viiden vuoden aikana, ja keskimäärin he olivat käyneet tuona aikana alueella 39 kertaa.

Talviotannassa ensimmäinen käynti Punkaharjulle oli tehty keskimäärin vuonna 1980 ja viimeisin 2007. Varhaisin käynti alueella oli tehty 51 vuotta sitten, vuonna 1957. Tutkimukseen talvella vastanneista 91 % ilmoitti käyneensä alueella viimeisen viiden vuoden aikana ja keskimäärin he olivat käyneet tuona aikana alueella 49 kertaa.

Taulukko 17. Vastanneiden käynnin toistuvuus Punkaharjun kävijätutkimusalueella kesä- ja talvikaudella 2008–2009.

Käynnin toistuvuus	Kesäotanta						Talviotanta					
	Miehet		Naiset		Kaikki		Miehet		Naiset		Kaikki	
	kpl	%	kpl	%	kpl	%	kpl	%	kpl	%	kpl	%
Ensikertaa alueella	43	31	37	28	80	30	1	5	4	14	5	9
Käynyt aikaisemmin	94	69	95	72	189	70	20	95	24	86	49	91
Yhteensä	137		132		269		21		28		54	

Taulukko 18. Aiemmin Punkaharjun alueella vierailleiden ensimmäisen ja viimeisimmän käynnin ajoittuminen. Kesäotanta.

Ensimmäinen ja viimeisin käynti alueella	n	Keski-arvo	Keskihajonta	Prosenttipisteet				
				Min	25 %	Med	75 %	Max
Ensimmäisen kerran käynyt								
vuonna	206	1981,1	16,44	1938	1968	1985	1993	2008
vuotta sitten	206	26,9	16,44	0	15	24	40	70
Viimeksi käynyt								
vuonna	192	2004,2	7,26	1960	2004	2007	2008	2008
vuotta sitten	192	3,8	7,26	0	0	1	4	48

3.2.5 Saapuminen alueelle

Kesäkauden vilkkaimmat kuukaudet olivat odotetusti heinäkuu ja elokuu (taulukko 19). Kaikkein hiljaisimpia olivat sesongin reunoille sijoittuvat toukokuu (3 %) ja syyskuu (1 %), jolloin oli vain pari otantapäivää. Toukokuun keruupäivinä kertyi keskimäärin 4,5 lomaketta päivässä, kesäkuussa 8, heinäkuussa 12,7, elokuussa 10 ja syyskuussa 5 lomaketta/pv. Talviotannassa eniten vastauksia saatiin saapumispäivien mukaan laskettuna helmikuussa (41 %) ja maaliskuussa (38 %).

Saapuminen ja vastaaminen jakautui kesäkaudella melko tasaisesti eri viikonpäiville (taulukko 20). Vastauksia kertyi eniten torstaisin (22 %) ja vähiten lauantaisin (11 %). Talviotannassa oli vähiten arkipäivinä keskellä viikkoa saapuneita.

Kesäotannassa suurin osa alueelle saapumisista ajoittui tasaisesti klo 10:00 ja 18:00 välille (taulukko 21). Tällöin alueelle saapui 82 % kävijöistä. Vielä klo 18:00 ja 20:00 välillä saapui 11 % vastanneista, mutta loppuillan ja aamun välillä ilmoitti saapuneensa vain 7 % vastanneista. Talviotannassa alueelle saavuttiin keskimäärin hieman aikaisemmin.

Taulukko 19. Punkaharjun kävijätutkimusalueelle saapuminen ja kyselyyn vastaaminen kuukausittain kesäkaudella 2008.

Kuukausi	Saapumispvm		Vastauspvm	
	kpl	%	kpl	%
Toukokuu	9	3	9	3
Kesäkuu	65	18	64	18
Heinäkuu	163	46	165	47
Elokuu	111	32	110	31
Syyskuu	4	1	5	1
Yhteensä	352	100	353	100

Taulukko 20. Saapuminen Punkaharjun kävijätutkimusalueelle ja vastaaminen viikonpäivittäin kesä- ja talvikaudella. Erilaisen otantatavan vuoksi vastauspäivien jakauma ei näy talviotannassa.

Viikonpäivä	Kesäotanta				Talviotanta	
	Saapumispvm		Vastauspvm		Saapumispvm	
	kpl	%	kpl	%	kpl	%
Maanantai	46	13	43	12	12	19
Tiistai	44	12	45	13	4	6
Keskiviikko	51	14	50	14	3	5
Torstai	61	17	76	22	6	9
Perjantai	53	15	56	16	9	14
Lauantai	52	15	39	11	7	11
Sunnuntai	45	13	44	12	23	36
Yhteensä	352	100	353	100	64	100

Taulukko 21. Saapuminen Punkaharjun kävijätutkimusalueelle ja vastaaminen saapumis- ja vastausajankohdan mukaan kesä- ja talvikaudella. Talviotannassa ei ole vastausaikoja erilaisen otantatavan vuoksi.

Kellonaika	Kesäotanta				Talviotanta	
	Saapumisaika		Vastausaika		Saapumisaika	
	kpl	%	kpl	%	kpl	%
8:00–9:59	6	2				
10:00–11:59	65	19	43	12	17	27
12:00–13:59	83	24	65	19	21	34
14:00–15:59	69	20	87	25	14	23
16:00–17:59	65	19	93	26	6	10
18:00–19:59	40	11	58	17	3	5
20:00–21:59	15	4	5	1	1	2
22:00–7:59	5	1				
Yhteensä	348	100	351	100	62	100

Kotoa Punkaharjulle matkustettaessa yleisimmin käytetty kulkuneuvo oli selvästi henkilöauto (taulukko 22).

Punkaharjun kävijätutkimusalue sijaitsee valtatie 14 varressa ja alueen läpi kulkee maisematie. Tämä selittää sen, että alueelle saavuttaessa henkilöauto myös useimmin oli viimeksi käytetty kulkuväline (taulukko 23). Luku on taulukkoon 22 verrattuna kesäotannon osalta pienempi siksi, että kaikki eivät olleet huomanneet merkitä viimeksi käytettyä kulkuneuvoa, eikä oikeaa vastausta aina voitu varmuudella päätellä.

Taulukko 22. Kulkuneuvot, joita vastanneet käyttivät matkallaan Punkaharjun kävijätutkimusalueelle. Matka on voitu tehdä useammalla kulkuneuvolla.

Kulkuneuvo	Kesäotanta		Talviotanta	
	kpl	%	kpl	%
Henkilöauto	276	78	58	92
Henkilöauto ja asuntovaunu tai matkailuauto	36	10	1	2
Linja-auto	4	1	4	6
Tilausbussi (ryhmämatka)	1	0	1	2
Juna	21	6	2	3
Lentokone	7	2		
Moottoripyörä	6	2		
Polkupyörä	29	8		
Pienvene	5	1		
Matkavene, jossa makuupaikkoja	3	1		
Kanootti, kajakki tai soutuvene	5	1		
Reittivene tai -alus	2	1		
Jalan	3	1		
Taksi	1	0		
Risteilyvene tai -alus	4	1		
Jokin muu	4	1		
Vastanneita yhteensä	352		63	

Taulukko 23. Vastanneiden viimeisin kulkuneuvo Punkaharjun kävijätutkimusalueelle saavuttaessa.

Viimeisin kulkuneuvo	Kesäotanta		Talviotanta	
	kpl	%	kpl	%
Henkilöauto	260	76	57	92
Henkilöauto ja asuntovaunu tai matkailuauto	29	8	1	2
Tilausbussi (ryhmämatka)	1	0	2	3
Juna	7	2	1	2
Moottoripyörä	6	2	1	2
Polkupyörä	24	7		
Pienvene	1	0		
Matkavene, jossa makuupaikkoja	3	1		
Kanootti, kajakki tai soutuvene	4	1		
Jalan	1	0		
Risteilyvene tai -alus	3	1		
Jokin muu	5	1		
Yhteensä	344	100	62	100

3.2.6 Kävijöiden rahankäyttö ja sen paikallistaloudelliset vaikutukset

Kävijöiden rahankäytön ja sen paikallistaloudellisten vaikutusten arvioimiseksi vastaajia pyydettiin arvioimaan kyseiseen käyntiin liittyvät kulut Punkaharjun alueella ja Savonlinnan matkailualueella (liite 7 sekä kuvat 12 ja 13 sivuilla 27 ja 30). Paikallistaloudellisten vaikutusten arvioinnissa on käytetty vain kesäotannon tuloksia, koska talven otoskoko jäi pieneksi ja painottui tutkimuspuiston alueelle.

Keskimäärin matkailijat kuluttivat Savonlinnan matkailualueella 111 €/käynti (taulukko 24). Majoittujat kuluttivat 158 €/ käynti, mikä on huomattavasti enemmän kuin päiväkävijöiden kulutus, 22 €/ käynti. Kotimaiset matkailijat kuluttivat keskimäärin 106 €/ käynti, ulkomaiset matkailijat 202 €/ käynti ja paikalliset kävijät 21 €/ käynti. Paikallistaloudellisten vaikutusten arvioinnissa käytettyjä käsitteitä on määritelty taulukossa 25.

Taulukko 24. Punkaharjun kävijätutkimusalueen kävijöiden rahankäyttö (sis. ALV) ja käynnit matkailijaryhmittäin ja oleskelun pituuden mukaan kesäkaudella 2008.

	Kaikki	Majoittujat	Päiväkävijät
Kaikki kävijät	n = 311	n = 204	n = 102
Keskimääräinen kulutus (€)	111	158	22
Kulutus yhteensä (€)	11 129 251	10 530 062	731 639
% kulutuksesta		94 %	6 %
Kotimaiset matkailijat	n = 166	n = 119	n = 46
Keskimääräinen kulutus (€)	106	135	32
Kulutus yhteensä (€)	6 190 364	5 720 749	529 739
% kulutuksesta		92 %	8 %
Ulkomaiset matkailijat	n = 61	n = 55	n = 6
Keskimääräinen kulutus (€)	202	222	—*
Kulutus yhteensä (€)	4 323 602	4 346 002	—*
% kulutuksesta		100 %	—*
Lähialueen asukkaat	n = 58	n = 9	n = 46
Keskimääräinen kulutus (€)	21	—*	11
Kulutus yhteensä (€)	437 278	—*	186 922
% kulutuksesta		—*	100 %

* havaintojen määrä (n) < 10, jolloin rahankäyttöä ei arvion epäluotettavuuden vuoksi ilmoiteta.

Taulukko 25. Paikallistaloudellisten vaikutusten arviointiin liittyviä käsitteitä ja niiden määritelmiä.

Käsite	Määritelmä
Kokonaistulovaikutukset	Kävijöiden rahankäytöstä lähialueelle syntyvät välittömät ja välilliset tulovaikutukset.
Kokonaistyöllisyysvaikutukset	Kävijöiden rahankäytöstä lähialueelle syntyvät välittömät ja välilliset henkilötövuodet.
Kotimaiset matkailijat	Kohteen lähialueen ulkopuolelta Suomesta tulevat kävijät.
Paikalliset kävijät	Lähialueella asuvat kävijät.
Majoittujat	Kohteessa tai sen lähialueella vähintään yhden yön majoittuneet kävijät.
Päiväkävijät	Kävijät, jotka eivät ole yöpyneet kohteessa tai sen lähialueella.
Välittömät vaikutukset	Kävijöiden rahankäytöstä aiheutuvat välittömät tulo- ja työllisyysvaikutukset lähialueen yrityksissä.
Välilliset vaikutukset	Välittömät vaikutukset kertautuvat välilliseksi vaikutukseksi, kun välitöntä tuloa saavat yritykset ostavat muilta lähialueen yrityksiltä tuotteita ja palveluita sekä maksavat tuloa työntekijöille, jotka käyttävät tulonsa tuotteiden ja palveluksien ostoon lähialueella. Osa välillisistä vaikutuksista vuotaa alueen ulkopuolelle.

Punkaharjun kävijöiden rahankäytön kokonaistulovaikutus vuonna 2008 oli noin 12 miljoonaa euroa ja kokonaistyöllisyysvaikutus 144 henkilötövuotta (taulukko 26). Nämä luvut kuvaavat Punkaharjun kävijätutkimusalueen kävijöiden rahankäytöstä Savonlinnan matkailualueelle syntyneitä välittömiä ja välillisiä tulovaikutuksia ja niihin kytkeytyneitä työpaikkoja tutkimusvuonna. Ne eivät siis kuvaa tutkimusalueen kokonaisarvoa.

Menolajeittain tarkasteltuna vastanneet käyttivät eniten rahaa majoittumiseen (taulukko 26). Majoittumisella on suurempi tulo- ja työllisyysvaikutus esimerkiksi ruokaan ja muihin vähittäiskauppaostoksiin verrattuna. Tämä johtuu siitä, että palvelualueen tulovaikutus kohdistuu kokonaisuudessaan alueelle. Majoittumisen jälkeen Punkaharjun alueen kävijöiden merkittävimmät tulo- ja työllisyysvaikutukset syntyvät kahvila- ja ravintolaostoksista, ohjelmopalveluista sekä ruoka- ja vähittäiskauppaostoksista (taulukko 26).

Taulukko 26. Punkaharjun kävijätutkimusalueen kävijöiden rahankäyttö ja paikallistaloudelliset vaikutukset Savonlinnan matkailualueella menolajeittain (n = 311).

Menolaji	Rahankäyttö (€ sis. ALV)	Tulovaikutus (€ ilman ALV)	Työllisyysvaikutus (htv)
Huoltamo-ostokset ¹	15,64	97 569	2
Paikallisliikenne ²	2,68	246 196	3
Ruoka- ja muut vähittäiskauppaostokset	26,58	728 098	12
Kahvila ja ravintola	17,44	1 359 940	25
Majoittuminen	35,71	3 285 179	59
Ohjelmopalvelut ³	11,43	1 051 462	11
Muut menot ⁴	1,83	142 373	2
Välittömät vaikutukset yhteensä		6 910 818	113
Välilliset vaikutukset		5 137 257	31
Kokonaisvaikutukset		12 048 075	144

¹ Polttoaine- ja muut huoltamo-ostokset

² Paikallismatkojen, kuten bussi- ja taksimatkojen kustannukset

³ Ohjelma- ja virkistyspalvelut, esim. opastetut retket, pääsymaksut tilaisuuksiin ja näyttelyihin

⁴ Muut menot, esim. kalastus- metsästys- tai kelkkailuluvat, varusteiden ja välineiden vuokrat

Tuloksissa ei voida erottaa kohdealueen osuutta muista lähialueen matkailullisista vetovoimatekijöistä. Punkaharjun alueen merkitys paikallistaloudellisten vaikutusten tuottajana tarkentuu, kun tuloksia tarkastellaan matkakohdepäätöksen perusteella. Niiden kävijöiden, joille Punkaharjun alue oli matkan ainoa tai tärkein kohde, tulovaikutukset olivat 4,5 milj. € ja työllisyysvaikutukset 54 htv (taulukko 27). Punkaharjun kävijätutkimusalueen kävijöiden rahankäytön paikallistaloudellinen vaikutus on vähintään tämän suuruinen.

Kotimaisilla matkailijoilla on suurin merkitys paikallistalouteen. Kotimaisten matkailijoiden tulovaikutus on 6,1 milj. € ja ulkomaisten matkailijoiden 5,3 milj. (taulukko 28). Vaikka ulkomaisia matkailijoita on selvästi vähemmän kuin kotimaisia, niin ulkomaisten käyttäessä alueella enemmän rahaa heidän tulovaikutuksensa nousee kokonaisuudessaan varsin suureksi.

Suurin osa, 96 %, paikallistaloudellisista tulo- ja työllisyysvaikutuksista kertyy niiltä matkailijoilta, jotka majoittuvat Punkaharjun alueella ja/tai Savonlinnan matkailualueella (taulukko 29).

Aluetaloudellisia kokonaisvaikutuksia on tässä tarkastelussa laskettu 100 000 vuosittaisen käynnin mukaan. Metsähallitus ei vielä ole tehnyt alueella kävijälaskentaa, joten kävijäarvio perustuu Metsätutkimuslaitoksen lukuihin. Käyntimäärän tarkentuessa myös paikallistaloudellisia kokonaisvaikutuksia voidaan arvioida tarkemmin. Nykyisten tietojen perusteella voidaan arvioida, että käyntimäärän kasvaessa 10 000 käynnillä/vuosi kokonaistulovaikutus kasvaa 1,2 miljoonalla eurolla ja kokonaistyöllisyysvaikutus 14 henkilötyövuodella.

Taulukko 27. Punkaharjun kävijöiden rahankäytön paikallistaloudelliset vaikutukset kohteen tärkeyden mukaan.

Menolaji	Tärkein kohde n = 124		Yksi monista kohteista n = 139		Ennalta suunnittelematon n = 40		Yhteensä n = 303	
	Tulo- vaikutus (€ ilman ALV)	Työllisyys- vaikutus (htv)	Tulo- vaikutus (€ ilman ALV)	Työllisyys- vaikutus (htv)	Tulo- vaikutus (€ ilman ALV)	Työllisyys- vaikutus (htv)	Tulo- vaikutus (€ ilman ALV)	Työllisyys- vaikutus (htv)
Huoltamo-ostokset ¹	38 391	0,6	43 322	0,7	11 739	0,2	93 452	1,5
Paikallisliikenne ²	112 419	1,2	126 614	1,3	3 036	0,0	242 069	2,5
Ruoka- ja vähittäiskaup- paostokset	308 627	5,0	339 440	5,5	66 486	1,1	714 554	11,5
Kahvila ja ravintola	516 375	9,3	706 447	12,8	96 054	1,7	1 318 876	23,8
Majoittuminen	1 192 432	21,6	1 649 371	29,8	405 625	7,3	3 247 428	58,7
Ohjelmalvelut ³	336 296	3,5	591 497	6,2	84 632	0,9	1 012 425	10,7
Muut menot ⁴	64 356	1,0	38 013	0,6	43 762	0,7	146 132	2,3
Välittömät vaikutukset yhteensä	2 568 897	42	3 494 704	57	711 334	12	6 774 936	111
Väiilliset vaikutukset	1 911 931	11	2 588 400	16	540 049	3	5 040 380	30
Kokonaisvaikutukset⁵	4 480 828	54	6 083 104	72	1 251 383	15	11 815 316	141

¹ Polttoaine- ja muut huoltamo-ostokset

² Paikallismatkojen, kuten bussi- ja taksimatkojen kustannukset

³ Ohjelma- ja virkistyspalvelut, esim. opastetut retket, pääsymaksut tilaisuuksiin ja näyttelyihin

⁴ Muut menot, esim. kalastus- metsästys- tai kelkkailuluvat, varusteiden ja välineiden vuokrat

⁵ Tarkasteltaessa vaikutuksia kävijäsegmenteittäin kokonaisvaikutukset vaihtelevat verrattuna segmenttoimattomaan aineistoon. Tämä johtuu käytettävissä olevien vastausten määrän vaihtelusta.

Taulukko 28. Punkaharjun kävijöiden rahankäytön paikallistaloudelliset vaikutukset matkailijaryhmittäin.

Menolaji	Kotimaan matkailijat n = 166		Ulkomaiset matkailijat n = 61		Lähialueen asukkaat n = 58		Yhteensä n = 285	
	Tulo- vaikutus (€ ilman ALV)	Työllisyys- vaikutus (htv)	Tulo- vaikutus (€ ilman ALV)	Työllisyys- vaikutus (htv)	Tulo- vaikutus (€ ilman ALV)	Työllisyys- vaikutus (htv)	Tulo- vaikutus (€ ilman ALV)	Työllisyys- vaikutus (htv)
Huoltamo-ostokset ¹	64 143	1,0	21 269	0,3	6 924	0	92 337	1
Paikallisliikenne ²	58 589	0,6	183 839	1,9	11 298	0	253 726	3
Ruoka- ja vähittäiskaup- paostokset	467 283	7,5	248 752	4,0	27 630	0	743 666	12
Kahvila ja ravintola	891 109	16,1	355 657	6,4	82 926	1	1 329 693	24
Majoittuminen	1 240 843	22,4	1 945 370	35,2	12 751	0	3 198 964	58
Ohjelmapalvelut ³	770 158	8,1	187 094	2,0	59 719	1	1 016 971	11
Muut menot ⁴	50 221	0,8	78 684	1,3	17 105	0	146 011	2
Välittömät vaikutukset yhteensä	3 542 348	57	3 020 665	51	218 354	3	6 781 367	111
Välilliset vaikutukset	258 2971	15	2 300 611	14	154 739	1	5 038 320	30
Kokonaisvaikutukset⁵	6 125 319	72	5 321 275	65	373 093	4	11 819 687	141

¹ Polttoaine- ja muut huoltamo-ostokset

² Paikallismatkojen kuten bussi- ja taksimatkojen kustannukset

³ Ohjelma- ja virkistyspalvelut, esim. opastetut retket, pääsymaksut tilaisuuksiin ja näyttelyihin

⁴ Muut menot, esim. kalastus- metsästys- tai kelkkailuluvat, varusteiden ja välineiden vuokrat

⁵ Tarkasteltaessa vaikutuksia kävijäsegmenteittäin kokonaisvaikutukset vaihtelevat verrattuna segmenttoimattomaan aineistoon. Tämä johtuu käytettävissä olevien vastausten määrän vaihtelusta.

Taulukko 29. Majoittujien ja päiväkävijöiden rahankäytön paikallistaloudelliset vaikutukset Savonlinnan matkailualueella.

Menolaji	Päiväkävijät n = 102		Majoittujat n = 204		Yhteensä n = 306	
	Tulovaikutus (€ ilman ALV)	Työllisyys- vaikutus (htv)	Tulovaikutus (€ ilman ALV)	Työllisyys- vaikutus (htv)	Tulovaikutus (€ ilman ALV)	Työllisyys- vaikutus (htv)
Huoltamo-ostokset ¹	11 989	0,2	85 271	1,4	97 260	2
Paikallisliikenne ²	3 007	0,0	247 212	2,6	250 219	3
Ruoka- ja vähittäiskauppaostokset	54 127	0,9	683 780	11,0	737 907	12
Kahvila ja ravintola	113 355	2,0	1 262 222	22,8	1 375 577	25
Majoittuminen	62 686	1,1	3 276 172	59,2	3 338 858	60
Ohjelmapalvelut ³	100 118	1,1	965 920	10,2	1 066 037	11
Muut menot ⁴	12 745	0,2	131 954	2,1	144 699	2
Välittömät vaikutukset yhteensä	358 026	6	6 652 531	109	7 010 557	109
Välilliset vaikutukset	255 266	2	4 956 479	30	5 211 745	37
Kokonaisvaikutukset⁵	613 292	7	11 609 010	139	12 222 302	146

¹ Polttoaine- ja muut huoltamo-ostokset

² Paikallismatkojen kuten bussi- ja taksimatkojen kustannukset

³ Ohjelma- ja virkistyspalvelut, esim. opastetut retket, pääsymaksut tilaisuuksiin ja näyttelyihin

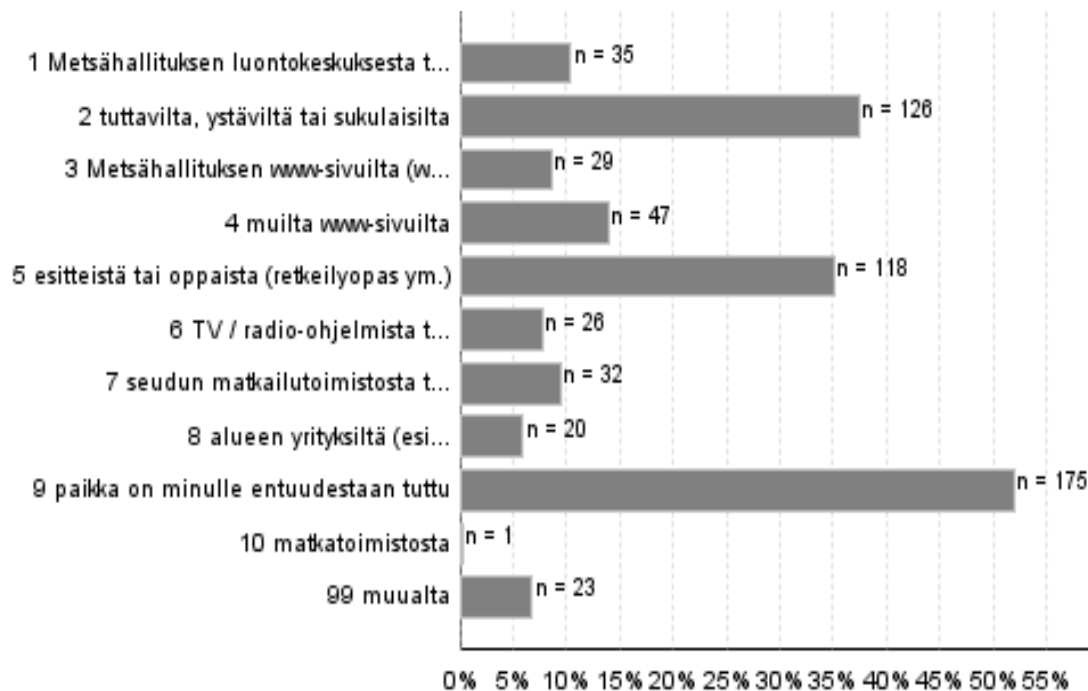
⁴ Muut menot, esim. kalastus- metsästys- tai kelkkailuluvat, varusteiden ja välineiden vuokrat

⁵ Tarkasteltaessa vaikutuksia kävijäsegmenteittäin kokonaisvaikutukset vaihtelevat verrattuna segmenttoimattomaan aineistoon. Tämä johtuu käytettävissä olevien vastausten määrän vaihtelusta.

3.2.7 Tietolähde

Valtaosalle kesäkauden kävijöistä Punkaharjun kävijätutkimusalue oli tuttu entuudestaan (kuva 14). Seuraavaksi tärkeimmät tietolähteet olivat tuttavat, ystävät ja sukulaiset sekä esitteet tai oppaat. Nämä kolme tietolähdettä olivat selvästi ylitse muiden myös talvikaudella. Muutoinkin vastausten jakaumat olivat hyvin samankaltaiset kesällä ja talvella. Vähiten matkailijat ilmoittivat saaneensa tietoa alueesta matkatoimistosta, alueen yrityksiltä tai TV:stä ja radiosta. Kolme vähiten käytettyä tietolähdettä olivat samat kesä- ja talviotannassa. Punkaharjua esittelevien Luontoon.fi-sivujen oli määrä valmistua kesäkuuhun mennessä, mutta ne julkaistiin vasta syyskuussa. Siksi on merkittävää, että kesäotannassa 29 vastanneista ilmoitti saaneensa lisätietoa Punkaharjusta Metsähallituksen verkkosivuilta. Tämä kertoo ehkä siitä, että kävijät eivät erota toisistaan Metsäntutkimuslaitosta ja Metsähallitusta. Talviotantaan mennessä alueen Luontoon.fi-sivut olivat valmiit ja tietoa sieltä ilmoitti saaneensa seitsemän (11 %) talviotantaan osallistunutta.

Osa vastanneista ilmoitti saaneensa lisätietoa jostain muusta lähteestä. Muut tietolähteet on listattu taulukossa 30.

Kuva 14. Tietolähteet, joista vastanneet saivat tietoa Punkaharjun alueesta kesäkaudella (n = 337).

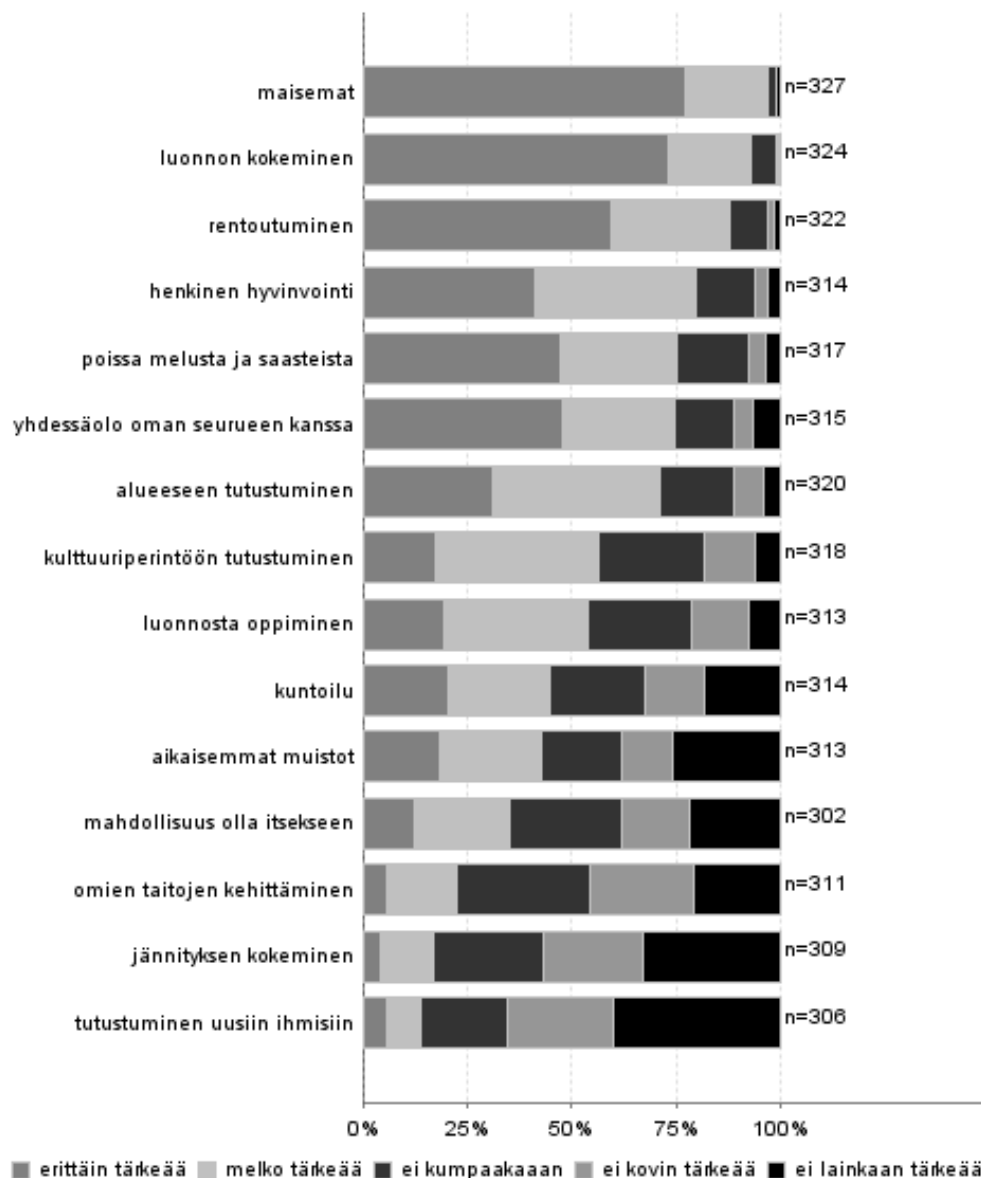
Taulukko 30. Vastanneiden ilmoittamat muut tietolähteet kesä- ja talviotannassa.

Kesäotanta		Talviotanta	
Tietolähde muu	kpl	Tietolähde muu	kpl
Hapimag	2	Äidinmaidosta	1
Historian oppikirjasta	1	Lusto	1
Kaarina (friend)	1	Sarilta	1
Kartasta	2	Työnantaja omistaa lomaosakkeen	1
Kesälehdestä	1	KEYltä eli mökki, jossa asuimme on kau- panesimiesliiton	1
Koulutuksista	1		
Lonely planet	1		
Luennoilta tkkk:lla, matkamessuilta	1		
Matkailumessuilta 2008	1		
Metsämessuilta	1		
Metsämessuilta, Hki	1		
Opaskyltti tien varressa	1		
Oppikirjoista	1		
Puukirja	1		
Roadsign	1		
Synnyinpaikka	1		
Tulemalla paikalle	1		
Vuosaaren eläkkeensaajat	1		
Yhteensä	20	Yhteensä	5

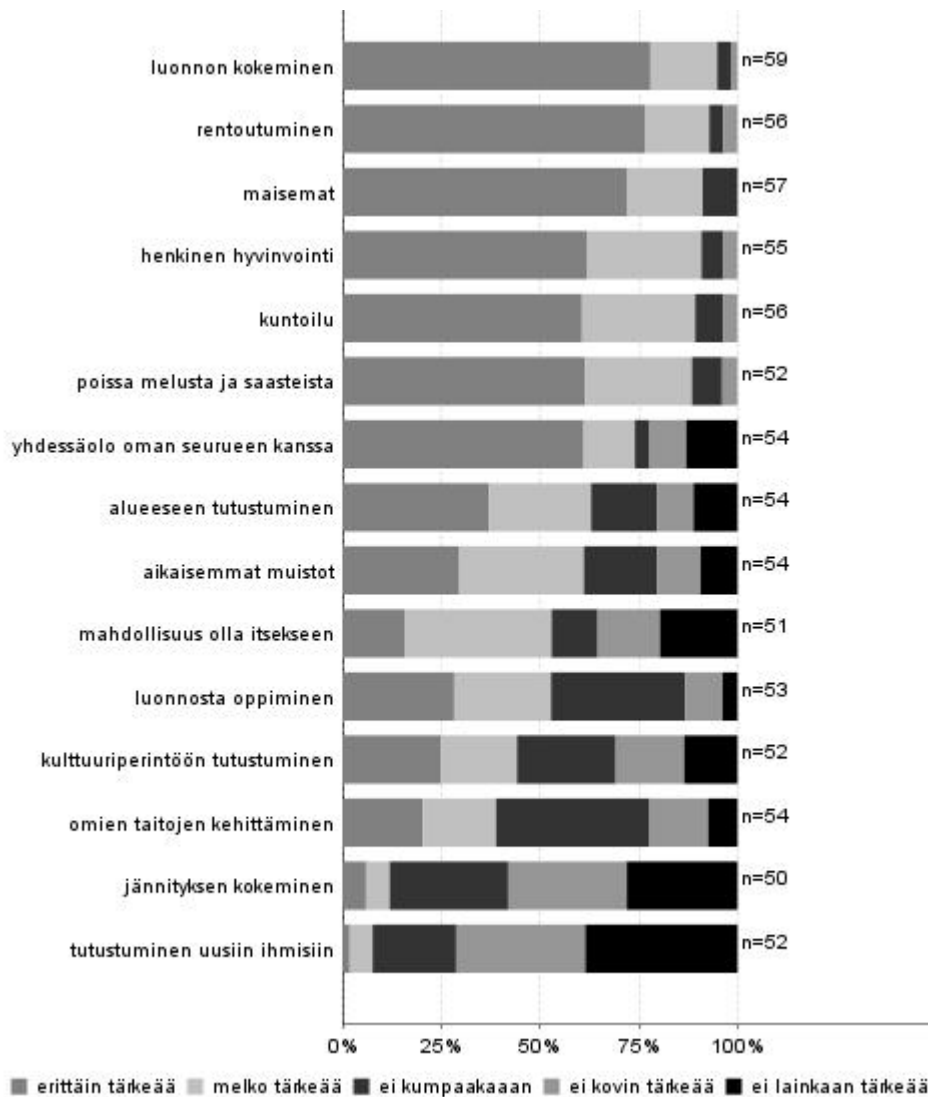
3.3 Kävijätyytyväisyys

3.3.1 Käynnin tarkoitus

Tärkeimpinä virkistysmotiiveinaan vastanneet pitivät Punkaharjun kävijätutkimusalueella maisemia, luonnon kokemista ja rentoutumista (kuvat 15 ja 16). Tärkeysjärjestys oli kuitenkin kesällä hieman erilainen kuin talvella. Talviotannassa kuntoilu nousi tärkeysjärjestyksessä korkeammalle kuin kesäotannassa. Syynä tähän lienee se, että talviaikaan hiihto oli suosituin aktiviteetti, kun taas kesällä aktiviteetit eivät olleet yhtä urheilullisia. Vähiten merkitystä oli tutustumisella uusiin ihmisiin, jännityksen kokemisella ja omien taitojen kehittämällä.

Kuva 15. Kävijöiden virkistysmotiivit Punkaharjun kävijätutkimusalueella kesäkaudella 2008.

Kuva 16. Kävijöiden virkistysmotiivit Punkaharjun kävijätutkimusalueella talvikaudella 2008–2009.

3.3.2 Kävijöiden mielipiteet alueesta, palveluista ja ympäristön laadusta

Kesäotannan vastausten perusteella (taulukko 31) tutkimusalueen käytetyimpiä palveluita olivat tiestö (92 % vastanneista oli käyttänyt), pysäköintipaikat (86 %), reittien opastetaulut (76 %), maantienvarsien opastus (76 %) ja kävijätutkimuksen liitteenä ollut opaskartta (68 %). Vähiten oli käytetty Valtionhotellin laivalaituria ja rantautumispaikkoja (kumpaakin 14 % vastanneista) sekä Karjalankallion laavupaikan polttopuita (15 %).

Vastaajia pyydettiin myös arvioimaan palveluiden laatua asteikolla 1 = erittäin huono, ... 5 = erittäin hyvä. Taulukosta 31 näkyy, että parhaimmat arviot saivat tiestö (4,1), pysäköintipaikat (4,0), polkureitistö (4,0), opaskartta (4,0) ja polttopuut Karjalankalliolla (4,0). Heikoimman keskiarvon saivat Valtionhotellin laivalaituri (3,4), erityistarpeiden huomioonottaminen (3,4) ja jätehuollon toteutus ja ohjeistus alueella (3,5). Ympäristötekijöihin oltiin tyytyväisiä. Kaikki ympäristötekijät saivat keskimäärin arvosanan 3,8–4,5. Arvostelua sai eniten osakseen reittien ja rakenteiden turvallisuus (3,8). Tyytyväisimpiä oltiin maisemien vaihtelevuuteen (4,5).

Talviotannassa kysyttiin vuodenajan vuoksi hieman eri palveluja kuin kesäotannassa (n = 64), mutta pääosa arvioitavista palveluista oli samoja. Käytetyimmiksi osoittautuivat samat palvelut

kuin kesäotannassa (tiestö 95 % käyttänyt, pysäköintipaikat 92 %, reittien opastaulut 91 %). Vähiten palveluista oli käytetty Metsähallituksen aluetta koskevia www-sivuja (31 % käyttänyt). Laadultaan parhaiksi palveluiksi arvioitiin polttopuut Karjalankalliolla (4,7), tulentekopaikat ja laavut (4,6) sekä polku- ja/tai latureitistö (4,5). Heikoimmat arvosanat saivat yrittäjien tuottamat palvelut (3,3) sekä maantienvarsien opastus. Ympäristötekijöistä heikoimmaksi arvioitiin kesän tapaan reittien ja rakenteiden turvallisuus (4,1) ja parhaimmaksi maiseman vaihtelevuus (4,7).

Taulukko 31. Punkaharjun alueen palveluiden käyttö ja niiden laadun arviointi kesäkaudella 2008. Arviointi: 1 = erittäin huono, ... 5 = erittäin hyvä.

Palvelu tai ympäristötekijä	Käyttänyt ja arvioinut		Arviointi, %					Keski-arvo	Ei käytännyt n
	n	%	erittäin huono	melko huono	keskin-kertainen	melko hyvä	erittäin hyvä		
Pysäköintipaikat	296	86	0	3	20	49	29	4,0	46
Tiestö	319	92	0	2	18	52	29	4,1	19
Reittien opastetaulut	263	76	2	4	24	52	19	3,8	70
Polku- ja/tai latureitistö	209	61	0	2	22	47	28	4,0	114
Polku- ja/tai latuviitoitukset	207	60	2	9	24	48	17	3,7	115
Tulentekopaikat ja laavut	77	22	0	9	26	32	32	3,9	240
Polttopuut tuvilla ja huolletuilla tulipaikoilla	52	15	0	2	35	27	37	4,0	258
Yleisökäymälät	65	19	8	3	31	31	28	3,7	250
Jätehuollon toteutus ja ohjaus	136	39	3	7	38	37	15	3,5	180
Erityistarpeiden huomioon ottaminen (reittien kuljettavuus, turvallisuus, opasteet yms.)	149	43	2	10	42	38	9	3,4	166
Opaskartta	236	68	0	5	19	50	26	4,0	87
Metsähallituksen aluetta koskevat www-sivut (www.luontoon.fi ja www.metsa.fi)	53	15	0	8	23	53	17	3,8	254
Laiturit	47	14	2	11	45	32	11	3,4	264
Rantautumispaikat	50	14	2	4	46	30	18	3,6	260
Maantienvarsien opastus	261	76	1	7	24	47	21	3,8	62
Yrittäjien tuottamat palvelut (esim. kahvilat ja ohjelmapalvelut)	178	52	1	8	35	40	16	3,6	140
Reittien ja rakenteiden turvallisuus	240	70	0	4	30	49	18	3,8	83
Yleinen turvallisuus	284	82	0	2	17	55	25	4,0	43
Yleinen siisteys	317	92	0	1	12	47	39	4,2	16
Maiseman vaihtelevuus	320	93	0	1	7	28	64	4,5	13
Kulttuuriperintökohteet	240	70	0	2	18	46	35	4,1	86
Uimarantojen siisteys	143	41	1	1	11	48	38	4,2	177
Vastanneita yhteensä	345								

Alueella tarjolla olevien palveluiden määrää pidettiin kokonaisuudessaan sopivana. Palveluiden määrään oli erittäin tai melko tyytyväisiä 87 % kesällä vastanneista (taulukko 32) ja 83 % talvella vastanneista (n = 57).

Kesäkaudella vastanneiden tarpeita vastasi parhaiten tiestön (88 %), Karjalankallion polttopuiden (86 %) ja Metsähallituksen verkkosivujen määrä (84 %, taulukko 33). Huomioitavaa verkkosivujen kohdalla on, että Luontoon.fi-sivuston Punkaharju-osio julkaistiin vasta kesäotannan jälkeen.

Liian vähäisenä vastaajat pitivät erityisesti tulentekopaikkojen ja laavujen (24 %), jätehuollon toteutuksen ja ohjeistuksen (22 %) sekä rantautumispaikkojen (20 %) määrää.

Talviotannassa parhaiten tyydytti polku- ja/tai latureitistön, tiestön ja yleisökäymälöiden määrä. Liian vähäisinä pidettiin jätehuollon toteutuksen ja ohjeistuksen, maantienvarsien opastuksen sekä yrittäjien tuottamien palveluiden määrää.

Taulukko 32. Vastanneiden kokonaistyytyväisyys Punkaharjun kävijätutkimusalueen palvelujen määrään kesäkaudella. Arviointi:1 = erittäin tyytymätön, ...5 = erittäin tyytyväinen.

Palvelu	Arvioinut		Arviointi, %					Keski-arvo
	n	%	erittäin tyytymätön	melko tyytymätön	ei kumpikaan	melko tyytyväinen	erittäin tyytyväinen	
Tyytyväisyys palveluiden määrään kokonaisuudessaan	315	89	0	1	12	63	24	4,1

Taulukko 33. Mielenpito Punkaharjun kävijätutkimusalueen palvelujen määrästä kesällä 2008. Arviointi: 1 = liian pieni, ... 3 = liian suuri.

Palvelu	Arvioinut		Arviointi, %			En osaa sanoa		Keski-arvo	Keskihajonta
	n	%	liian pieni	sopiva	liian suuri	n	%		
Pysäköintipaikat	217	76	11	82	6	62	22	1,95	0,42
Tiestö	221	77	0	88	12	50	17	2,11	0,33
Reittien opastetaulut	195	68	11	79	10	67	23	1,99	0,46
Polku- ja/tai latureitistö	172	60	6	82	12	86	30	2,05	0,42
Polku- ja/tai latuviitoitukset	163	57	18	76	6	93	33	1,87	0,47
Tulentekopaikat ja laavut	74	26	24	69	7	174	61	1,82	0,53
Polttopuut tuvilla ja huolletuilla tulipaikoilla	43	15	5	86	9	193	67	2,05	0,38
Yleisökäymälät	57	20	18	75	7	181	63	1,89	0,49
Jätehuollon toteutus ja ohjaus	99	35	22	70	8	145	51	1,86	0,53
Eryistarpeiden huomioon ottaminen (reittien kuljettavuus, turvallisuus, opasteet yms.)	104	36	17	77	6	132	46	1,88	0,47
Opaskartta	173	60	10	77	12	74	26	2,02	0,48
Metsähallituksen aluetta koskevat www-sivut (www.luontoon.fi ja www.metsa.fi)	49	17	8	84	8	183	64	2,00	0,41
Laiturit	41	14	10	83	7	198	69	1,98	0,42
Rantautumispaikat	50	17	20	76	4	191	67	1,84	0,47
Maantienvarsien opastus	189	66	8	81	11	63	22	2,02	0,44
Yrittäjien tuottamat palvelut (esim. kahvilat ja ohjelmapalvelut)	122	43	16	76	8	111	39	1,93	0,48
Kulttuuriperintökohteet	126	44	10	79	12	63	22	2,02	0,46
Vastanneita yhteensä	286								

3.3.3 Kävijöiden odotusten toteutuminen

Kävijöiltä tiedusteltiin, miten Punkaharjun kävijätutkimusalueen luonnonympäristö, harrastusmahdollisuudet ja rakenteet vastasivat heidän ennako-odotuksiaan. Kävijät arvioivat odotustensa toteutumista asteikolla 1–5 siten, että 1 vastasi odotusten täyttymistä erittäin huonosti ja 5 erittäin hyvin.

Kesällä vastanneiden odotuksia vastasi parhaiten luonnonympäristö, joka sai keskiarvon 4,69 (taulukko 34). Vastanneista 97 % oli sitä mieltä, että luonnonympäristö vastasi heidän odotuksiaan melko tai erittäin hyvin. Reitit ja rakenteet vastasivat kävijöiden odotuksia keskiarvolla 4,17. Vastanneista 36 %:n mielestä niihin kohdistuneet odotukset täyttyivät erittäin hyvin ja 47 %:n mielestä melko hyvin. Tyytymättömmimpiä oltiin alueen harrastusmahdollisuuksiin, jotka saivat keskiarvon 4,04. Vastanneista 32 % oli sitä mieltä, että harrastusmahdollisuudet vastasivat heidän odotuksiaan erittäin hyvin, 43 %:n mielestä ne vastasivat melko hyvin ja 24 %:n mielestä tarjonta vastasi odotuksia vain keskinkertaisesti. Kaikkien kysytyjen asioiden kohdalla odotukset täyttyivät kuitenkin kaikkiaan hyvin, vain neljä prosenttia vastaajista oli pettyneitä alueen harrastusmahdollisuuksiin tai reitteihin ja rakenteisiin.

Myös talvella luonnonympäristö vastasi odotuksia parhaiten (ka 4,77; vastanneita oli 64)). Muihinkin osa-alueisiin kohdistuneet odotukset täyttyivät talvella hieman kesää paremmin. Tyytymättömmimpiä oltiin nytkin harrastusmahdollisuuksiin (ka 4,43). Kaikki vastanneet arvioivat odotusten täyttyneen keskinkertaisesti tai sitä paremmin.

Taulukko 34. Vastanneiden ennako-odotusten täyttyminen Punkaharjun kävijätutkimusalueella kesäotannassa. Arviointi: 1 = erittäin huonosti, ... 5 = erittäin hyvin.

Odotukset	Vastanneita		Arviointi, %					Keskiarvo	Keskihajonta
	n	%	erittäin huonosti	melko huonosti	keskinkertaisesti	melko hyvin	erittäin hyvin		
Luonnonympäristö	344	100	0	0	3	25	72	4,69	0,52
Harrastusmahdollisuudet	312	90	1	1	24	43	32	4,04	0,82
Reitit ja rakenteet	324	94	0	2	15	47	36	4,17	0,76
Vastanneita yhteensä	345								

3.3.4 Vastanneiden käyntiä häiritsevät tekijät

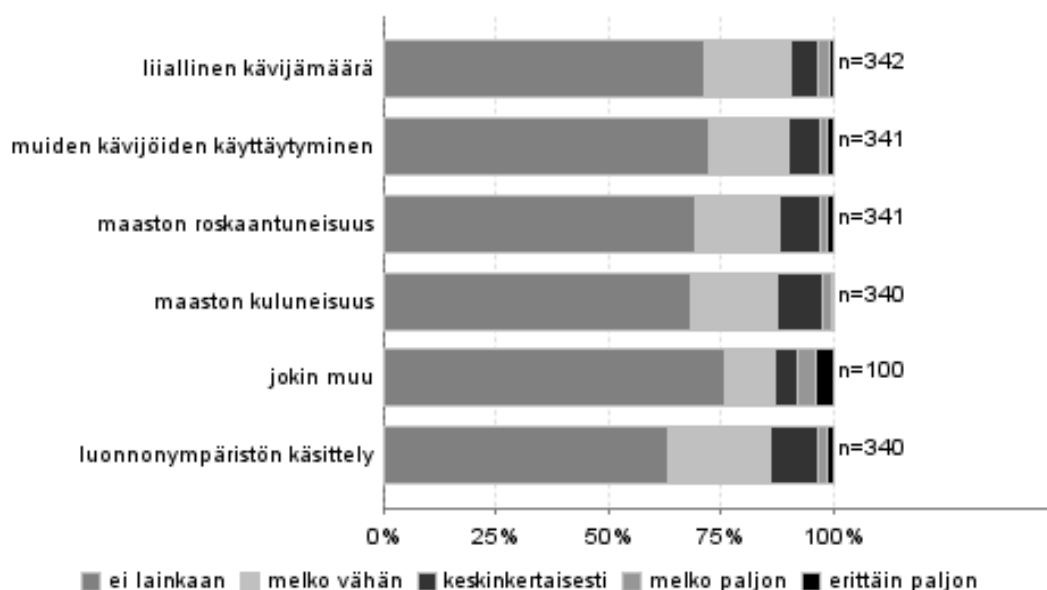
Tutkimukseen osallistuneita pyydettiin arvioimaan Punkaharjun kävijätutkimusalueella vierailunsa aikana havaitsemiaan häiritseviä tekijöitä. Arviointi suoritettiin myös tässä asteikolla 1–5 siten, että 1 merkitsi erittäin paljon häiriötä ja 5 ei lainkaan häiriötä. Matkailijoiden mielipidettä kysyttiin viidestä eri asiasta: maaston kuluneisuudesta, roskaantuneisuudesta, luonnonympäristön käsittelystä, kävijämäärästä ja muiden kävijöiden käyttäytymisestä. Mahdollista oli myös ilmoittaa ja arvioida jokin muu häiriötekijä.

Valtaosa vastanneista ei ollut kokenut mitään kysytyistä tekijöistä häiritsevänä tai erittäin häiritsevänä. Kesällä kävijöitä häiritsivät vähiten liiallinen kävijämäärä ja muiden kävijöiden käyttäytyminen (kuva 17), kummankin keskiarvoksi tuli 4,58. Yhtä kävijää kumpikin tekijä oli häirinnyt erittäin paljon. Kolme vastaajaa ilmoitti niiden häirinneen heitä melko paljon ja 13 koki näiden tekijöiden häirinneen keskinkertaisesti. Toiseksi vähiten olivat häirinneet maaston kuluneisuus (ka 4,54) ja roskaantuneisuus (ka 4,53). Maaston kuluneisuutta ei yksikään vastanneista pitänyt erittäin häiritsevänä, mutta kahden vastaajan mielestä se oli melko häiritsevää. Keskinkertaisesti maaston kuluneisuus häiritsi kymmentä vastaajaa. Eniten kävijöitä oli häirinnyt luonnonympäris-

tön käsittely (ka 4,45). Sitä piti häiritseväenä kolme vastanneista ja 11 vastaajan mielestä se oli keskinkertaisen häiritsevää.

Muut erikseen mainitut häiriötekijät vaihtelivat ympäristötekijöistä (hyttyset, sade, sää, vaneritehtaan aiheuttama haju) rakenteisiin (puutteelliset opasteet, pöytien puute), liikenteeseen ja ärsyttävään kyselylomakkeeseen (taulukko 35).

Talviotannassa kävijöitä olivat häirinneet vähiten maaston kuluneisuus (ka 4,76) ja liiallinen kävijämäärä (ka 4,74). Eniten oli tarjotuista vaihtoehdoista häirinyt kesän tapaan luonnonympäristön käsittely, mutta sekin varsin vähän (ka 4,48). Talvellakin ilmoitettiin hyvin erilaisia muita häiriötekijöitä (taulukko 35), ja ne olivat häirinneet vastaajia keskinkertaisesti (ka 3,22).

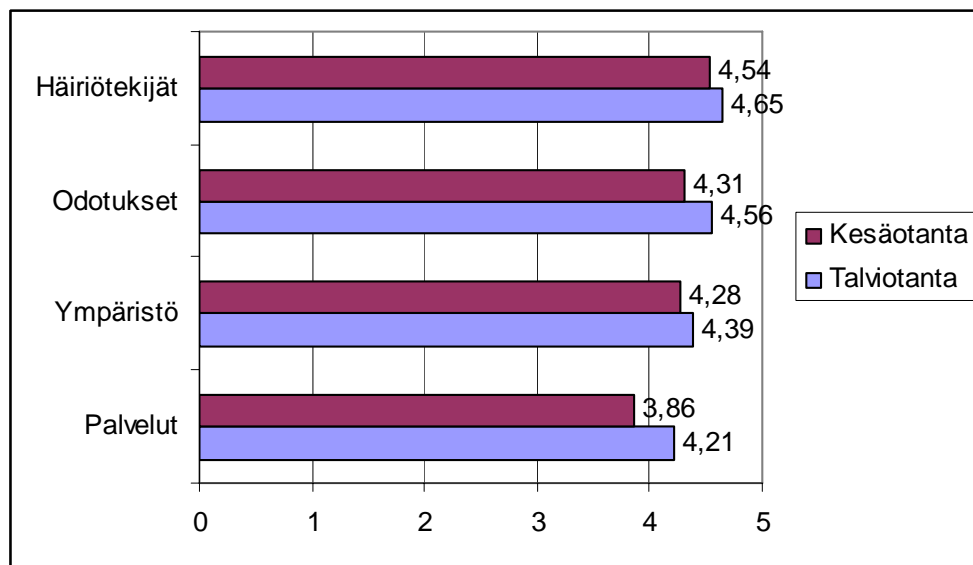
Kuva 17. Vastanneita häirinneet tekijät Punkaharjun kävijätutkimusalueella kesäkaudella 2008.

Taulukko 35. Vastaajien nimeämät muut häiriönaiheuttajat kesä- ja talviotannassa.

Kesäotanta		Talviotanta	
Häiriö muu	kpl	Häiriö muu	kpl
Huono hoito - opasteet + rakennukset ränsistyneitä	1	Huonot kahvilapalvelut	1
Kova ohikulkuliikenne	1	Inhottavat ryttäävät naapurin vanhat äijät	1
Kylmä ilma	1	Karkki-, mehupaperit, tupakannatsat ei kuulu luontoon	1
Kyselylomake	1	Liika huvilarakentaminen Retretin alueella	1
Leirintäalueen sosiaalityöhuoneiden huono kunto	1	Luonnonraiskaus	1
Levähdysalueilta pöydän puute	1	Roska-astiat täynnä menee yli!	1
Mosquitos (=hyttyset)	1	Roskat= karike ladulla	1
Möglichkeit ans Ufer zu kommen (mahdollisuus rantautua).	1	Rumat ilmoitustaulut valtatievarressa Retretin tienoilla	1
Sade	1	Tiettyt Savonlinnasta Punkaharjulle päin tultaessa	1
Vaneritehdas	1	Viemärin haju rannassa	1
Zu wenige öffentliche Badestellen + Beschilderung (Liian vähän virallisia uimapaikkoja ja viitoitusta)	1		
Yhteensä	11	Yhteensä	10

3.3.5 Kävijätyytyväisyysindeksi

Kävijätyytyväisyysindeksiin on laskettu palvelut, ympäristö, odotukset ja käyntiä häiritsevät tekijät keskiarvoina. Arvosana 5 tarkoittaa erittäin hyvää ja arvosana 1 erittäin huonoa. Punkaharjun kävijätutkimusalueen valtakunnallisesti vertailukelpoinen kävijätyytyväisyysindeksi on kesälle 4,18 ja talvelle 4,38 (kuva 18 ja liite 5). Eri osa-alueiden suhteet olivat hyvin samankaltaisia molemmissa otannoissa. Punkaharjun alue sai kesäajan palveluita lukuun ottamatta kaikista osa-alueista arvosanaksi yli 4, joten kävijät olivat tyytyväisiä. Kävijätyytyväisyysindeksin mukaan kävijät olivat tyytymättömiä palveluihin, jotka saivat keskiarvokseen kesällä 3,86 ja talvella 4,21. Tyytyväisimpiä oltiin siihen, että alueella on vain vähän käyntiä häiritseviä tekijöitä.

Kuva 18. Kävijätyytyväisyyteen liittyvien osatekijöiden keskiarvot (1 = erittäin huono, ... 5 = erittäin hyvä) Punkaharjun kävijätutkimusalueella kesä- ja talvikaudella 2008–2009.

3.4 Vapaamuotoiset ajatukset

Vapaamuotoista palautetta antoi kesäotannassa 49 henkilöä (14 % vastaajista), joista 11 oli ulkomaisia. Talviotannassa vapaamuotoisia palautteita saatiin 25 kappaletta. Palautteita oli hyvin monenlaisia, ja niissä kommentointiin sekä tutkimusaluetta että muitakin alueita (liite 6). Kantaa otettiin myös Punkaharjun alueen palveluihin ja yrittäjien toimintaan. Monet palautteet olivat monitahoisia, eikä niiden luokittelu ollut aina mahdollista.

Erityisesti alueen luonnonkauneutta keuhuttiin ja alueen säilymistä entisellään kiiteltiin. Alue tunnustettiin kansallismaisemaksi ja sitä keuhuttiin yhdeksi Suomen ihanimmista. Osa kehuista oli hyvin yleisiä, joissa vain todettiin, että ”alue on ihana”. Monissa kommentoissa toivottiin alueen myös säilyvän entisellään ja varoiteltiin kehittämästä sitä liikaa. Esiin tuotiin myös se, että alue on paikallisille merkittävä virkistyskohde. Monille, myös matkalaisille, paikkaan liittyi henkilökohtaisia siteitä ja muistoja. Myös Metsäntutkimuslaitoksen lakkautusuhan alla olleen tutkimuslaitoksen tilanteeseen otettiin alkukesästä ja talvellakin kantaa ja sen toivottiin jatkavan toimintaansa alueella. Talvella kiitoksia saivat hyvät ladut.

Kehittämissuhteita annettiin niin ikään monenlaisista asioista. Harjutielle toivottiin parempia maisemankatselumahdollisuuksia ja puuston käsittelyä. Reitteihin ja niihin liittyviin rakenteisiin, etenkin viitoitukseen, toivottiin monenlaisia parannuksia. Harjualueelle toivottiin kävelyreittiä ja luontoreitin sekä hiihtoreitin varrelle toivottiin kyltityksiä, joista ilmeni kuljetun ja jäljellä olevan matkan pituus. Myös parempia karttoja toivottiin. Kokonharjun reitin levähdyspaikalta toivottiin siivottavan kaatuneet puut. Veneilijöille toivottiin parempia palveluita ja erityisesti tilanteen toivottiin paranevan isompien veneiden kohdalla. Harjutien liikennettäkin kommentoitiin. Erään vastaajan mielestä liikennemääriä tulisi vähentää harjulla ja toisen mielestä nykyiset nopeudet tiellä ovat liian suuret. Tulipalovaaran vuoksi ehdotettiin tupakointikieltoa harjualueelle. Alueen tehokkaampaa markkinointia ulkopuolelle toivottiin. Ehdotuksiin kuului myös metsästys- ja kalastuskielto. Ruotsinkielistä kyselyä ja muuta materiaalia toivoi kaksi henkilöä.

Selkeitä moitteita oli parikymmentä ja niiden sisältö oli vaihtelevaa, osa koski alueen ulkopuolisiakin asioita. Yksittäiset vastaajat ilmaisivat tyytymättömyytensä mm. harjualueen hoitoon, roskiin Karjalankalliolla, esitemateriaalin saatavuuteen, vaikeaan kyselylomakkeeseen, reitteihin ja kyltityksiin, liikennevalojen ärsyttäviin merkkiäniin, lähialueen jätevesipumppaamon hajuun sekä asiakaspalveluhenkilökunnan palvelualltiuteen. Myös Luontoon.fi-sivustoa pidettiin vaikeana käyttää.

4 Yhteenveto ja tulosten tarkastelu

Punkaharjun alueelta ei ole aikaisemmin tehty näin kattavaa kävijätutkimusta, joten käsillä oleva aineisto on ainutlaatuista. Tämä tuo myös haasteen tulosten tulkinneille, koska ei ole aikaisempia tuloksia, joihin näitä voisi verrata. Pitkän ajan kehityssuuntia ei siis voida tämän tutkimuksen perusteella arvioida.

Tuloksia arvioitaessa tulee huomioida kesä- ja talviotannan erilainen keruutapa ja otantapisteeet. Talviajan vastaukset painoutuivat tutkimuspuiston alueelle, mikä on todennäköisesti korostanut joitain tuloksia. Painotus lisäsi varmaan mm. hiihdon osuutta aktiviteettina, toisaalta alueen ladut ovat varsin suosittuja talviaikaan. Talviotannan painottuminen tutkimuspuistoon näkyyne myös jossain määrin kohteen tärkeydessä kävijöille (tärkein tai ainoa kohde, yksi matkan kohteista, ennalta suunnitteleman kohde). Talviotannassa Punkaharju oli pääosalle vastanneista matkan tärkein tai ainoa kohde. Myös kesäotannassa havaittiin tutkimuspuiston ja Karjalankallion alueilla olevan suhteellisesti enemmän niitä, jolle Punkaharju oli matkan tärkein tai ainoa kohde.

Kesä 2008 oli poikkeuksellisen viileä ja sateinen. Huono sää vähentää ihmisten liikkumista maastossa ja saattoi osaltaan aiheuttaa vastausmäärien vähyyden erityisesti muualla kuin Harjutien varrella olevilla keruupisteillä (Kuikonniemen kioski ja Runebergin kumpu). Polttoaineiden hinnat olivat tutkimuskesänä poikkeuksellisen korkeat, mutta tämän vaikutusta matkailijoiden liikkuvuuteen on vaikea arvioida. Yleensä matkat päätetään jo useita kuukausia aikaisemmin, jolloin on todennäköistä, että lomakustannuksissa pyrittiin säästämään sitten jostain muusta. Metsämuseo Lustossa kesä 2008 oli kävijämäärien suhteen hyvä, kesän kävijämäärät nousivat noin 25 prosentilla edellisestä vuodesta. Yksi vetonauloista oli uusi laajennusosa, Iso-Samperin halli (Lusto 2008). Retretissä on arvioitu käyvän vuosittain noin 70 000–80 000 kävijää.

Punkaharjun kävijätutkimusalueen kävijöiden sukupuolijakauma oli melko tasainen. Suurin kävijäryhmä olivat kesäotannassa 45–54-vuotiaat ja talviotannassa 55–54-vuotiaat. Valtaosa vastanneista matkusti oman perheensä kanssa. Kotimaiset matkailijat olivat tyypillisesti kotoisin joko lähiseudulta (Savonlinna ja Punkaharju) tai pääkaupunkiseudulta. Ulkomaisia kävijöitä oli kesäotannassa paljon, yhteensä 22 % vastanneista. Heistä 40 % tuli Euroopan saksankielisistä maista (Saksa, Sveitsi, Itävalta). Venäläisiä oli ulkomaalaisista 13 % ja kaikista vastanneista 3 %. Kaukaisimmat vieraat olivat Intiasta ja Yhdysvalloista. Venäläisten matkailijoiden vähäinen osuus tässä tutkimuksessa oli hieman yllättävää. Savonlinnan matkailualueella mökkeilee ja lomailee huomattava määrä venäläisiä, mutta tähän kyselyyn osallistui vain muutamia. Mahdollisia syitä voivat olla mm. kohteen heikko tunnettavuus ja markkinointi venäjänkielellä tai se, että otantapisteeet tai tavat eivät tavoittaneet venäläisiä. Kävijätutkimuslomake oli saatavilla myös venäjäksi.

Tärkeimpänä syynä Punkaharjun kävijätutkimusalueelle saapumiseen olivat maisemat, luonnon kokeminen sekä rentoutuminen. Vähiten tärkeitä motiiveja olivat tutustuminen uusiin ihmisiin, jännityksen kokeminen ja omien taitojen kehittäminen. Punkaharjun vastausjakauma noudattelee tältä osin lähialueilla tehtyjen kävijätutkimusten (Halme 2008, Pulkkinen ja Valta 2008) tuloksia.

Punkaharjun kävijätutkimusalue oli kesällä useimmiten yksi matkan suunnitelluista kohteista, mutta lähes yhtä usein se oli matkan tärkein tai ainoa kohde. Talvella alue oli pääosalla vastanneista matkan tärkein tai ainoa kohde. Vaikka talven tuloksiin suhtautuisi varovaisesti otantaan liittyvien rajoitusten vuoksi, näyttäisi siltä, että talvella tullaan juuri Punkaharjulle, eikä tehdä useita kohteita sisältäviä matkoja.

Vastaajien yleisimmin harjoittamat aktiviteetit olivat kesällä käveleminen, luonnosta nauttiminen, luonnon tarkkailu ja luontopolkuun tutustuminen. Käveleminen oli erityisesti naisten mieleen.

Talvella aktiviteeteista selvästi suosituin oli hiihto. Naiset harrastivat alueella keskimäärin useampia toimintoja kuin miehet. Naisten harrastusten moninaisuus on havaittavissa myös mm. Linnan-saaren kansallispuiston kävijätutkimuksessa (Pulkinen ja Valta 2008).

Tutkimusalueen ylivoimaisesti merkittävin käyntikohte oli kesäotannan perusteella harjun mai-sematie, jonka ilmoitti käyntikohteeseen 74 % vastanneista. Toiseksi suosituimmat käyntikohteet olivat Kuikonniemen kioski ja sen vieressä sijaitsevat uimarannat, joilla ilmoitti käyneensä 41 % vastanneista. Sama määrä kyselyyn osallistuneista kertoi käyttäneensä myös harjualueen polkuja. Seuraavaksi tärkeimmät käyntikohteet olivat Laukansaassa sijaitseva puulajipuisto, taidekeskus Retretti sekä Suomen metsämuseo ja metsätietokeskus Lusto, joissa kussakin oli käynyt tai aikoi käydä noin kolmannes vastanneista. Talvella suosituimpia käyntikohteita olivat tutkimuspuiston alue, harjualueen ladut ja polut sekä harjutie.

Kävijätutkimuksen kesäotantaan osallistuneista 71 % oli päiväkävijöitä- ja 29 % yöpyjiä. Päiväkävijät viipyivät Punkaharjun alueella keskimäärin kolme tuntia. Lyhin ilmoitettu viipyminen alueella oli 15 minuuttia. Talviotannassa päiväkävijät viettivät tutkimusalueella keskimäärin suunnilleen saman verran kuin kesällä. Yöpyjät sen sijaan viipyivät puolitoista vuorokautta pitempään. Talvelle alueella yöpyjiä oli enemmän kuin kesällä. Talven pienen otoskoon huomioiden tästä ei voi kuitenkaan tehdä pitkälle meneviä johtopäätöksiä. Luonnonsuojelualue ei tarjoa yöpymismahdollisuuksia, joten majoittuminen tapahtuu tutkimusalueella olevissa hotelleissa, lomaosakkeissa ym. paikoissa.

Valtaosa kävijöistä saapui alueelle henkilöautolla tai henkilöautolla ja asuntovaunulla tai -autolla. Julkisia liikennevälineitä käytettiin hyvin vähän, vaikka alue onkin helposti saavutettavissa junalla. Myöskään matkaveneily ei näkynyt merkittävästi tuloksissa.

Kesäotantaan vastanneet majoittuivat tutkimusalueella useimmiten hotellissa tai vuokramökissä. Myös majoittuminen asuntoautossa tai -vaunussa oli yleistä. Savonlinnan matkailualueella yöpymistavat olivat samansuuntaiset: suurin osa majoittui vuokramökissä, hotellissa tai asuntoautossa tai -vaunussa. Yöpymisvaihtoehtoa ”oma mökki” ei kyselylomakkeessa edes ollut tutkimusalueen kohdalla, koska tutkimusalueen sisälle ei jäänyt montaa kiinteistöä. Vastausvaihtoehtoa ”oma majoite” on todennäköisesti käytetty myös tarkoittamaan omaa mökkiä, koska lomakkeessa ei ollut tarkennettu oman majoitteen tarkoittavan vain laavua, telttaa tms. Vaikka tutkimusalueella onkin mahdollisuus majoittua teltassa, on melko epätodennäköistä, että alueella viivytettäisiin telttamajoituksessa keskimäärin kaksi viikkoa. Myös tutkimusalueen ja matkailualueen hahmottaminen on voinut tuottaa vaikeuksia osalle vastaajista.

Suurin osa vastanneista oli käynyt Punkaharjun kävijätutkimusalueella aikaisemmin: kesällä vain kolmannes vastaajista oli alueella ensimmäistä kertaa ja talvella ensikertalaisia oli vain joka kymmenes. Varhaisin alueelle tehty vierailu oli vuodelta 1938. Viimeisen viiden vuoden aikana alueella oli käyty keskimäärin kymmeniä kertoja. Tätä selittää se, että muutamat vastaajat olivat paikallisia asukkaita, joilla jo vuosittaisten käyntikertojen määrä oli useita satoja. ASTA-järjestelmään pystyy tallettamaan kuitenkin maksimissaan vain 500 käyntikertaa viimeisen 5 vuoden aikana, joten todellisuudessa keskiarvo olisi ollut vielä tätäkin korkeampi. Vaikka Punkaharju on matkailukohteena tunnettu, ensikertalaisten osuus antaa viitteitä siitä, että myös uusia kävijöitä voidaan harjualueelle edelleen löytää.

Alueella käy runsaasti paikallisia vierailijoita, ja Punkaharju on heille tärkeä virkistysalue. Tämä on pidettävä mielessä Punkaharjun alueen käyttöä suunniteltaessa. Toisaalta kaikki paikallisetkaan eivät tunne aluetta ja tiedottamisella ja opastuksella voitaisiin paikalliskäyttöä varmasti lisätä.

Helposti saavutettavassa tutkimuspuistossa kävi odotettua vähemmän kävijöitä. Paikallisesti alue on tunnetumpi ja paikallisten kävijöiden osuus korostuikin kesäotannassa etenkin tutkimuspuiston

ja Karjalankallion alueilla. Vapaamuotoisen palautteen ja paikkakuntalaisten kanssa käytyjen keskusteluiden mukaan monet seudun asukkaat eivät kuitenkaan tunne kohdetta, ja sinne kaivattiin parempaa opastusta. Paikan käyntimäärää olisikin helppo lisätä parantamalla opastusta maantieltä. Nykyinen, melko huomaamaton mustapohjainen opastekyltti ei kerro paljoa kotimaiselle kävijälle, ja varmasti vielä vähemmän ulkomaalaiselle.

Tunnettuus kansallismaisemana yhdessä helpon saavutettavuuden kanssa selittänevät ainakin osin käyntien toistuvuutta Punkaharjulla: alueella on helppo poiketa ja siellä voi viettää vaihtelevan pituisen ajanjakson. Harjualueen tuntumassa on myös monipuolista matkailutarjontaa. Moni palaakin alueelle yhä uudelleen. Koska alue on monille tuttu entuudestaan, herättävät siellä tapahtuvat muutokset voimakkaita tunteita. Punkaharjun alueen toivotaan säilyvän ennallaan eikä sen kaupallistumista pidetä hyvänä asiana. Toisaalta monet vastaajat toivoivat myös lisää palveluita.

Koska suurin osa vastanneista oli käynyt Punkaharjun alueella ennenkin, pidettiin aikaisempia käyntejä tärkeimpänä tiedonlähteenä alueesta. Toiseksi tärkein tiedonantaja olivat omat sukulaiset ja ystävät ja kolmanneksi tulivat esitteet ja oppaat. Vähiten käytettyjä tietolähteitä olivat alueen yritykset ja matkatoimisto. Näiden tulosten perusteella voidaan ajatella Punkaharjun olevan kävijöilleen hyvin tuttu alue. Tiedon hankinta alueesta perustuu melko konservatiivisille keinoille, kuten painetulle esitemateriaalille ja sukulaisten ja ystävien kertomalle. Kesäotannassa internetiä oli kertomansa mukaan käyttänyt tiedonlähteenä 23 % vastanneista. Näistä yli puolet ilmoitti käyneensä Metsähallituksen Punkaharju-sivuilla (Luontoon.fi), joita ei kyselyn kesäotannan toteutusajankohtana edes ollut julkaistu. Ilmeisesti vastaajat eivät tunnistanee sivujen ylläpitäjäksi esim. Metsäntutkimuslaitosta tai muita tahoja. 10 % vastanneista kertoi saaneensa alueesta tietoa Metsähallituksen luontokeskuksesta. On kuitenkin mahdollista, että kävijä on saanut lisätietoa Metsämuseo ja metsätietokeskus Lustosta, mutta on saattanut mieltää sen tässä yhteydessä Metsähallituksen luontokeskukseksi. Etenkin luonnonsuojelualuetta ajatellen on haasteena uusien tiedonvälityskanavien, kuten Luontoon.fi-sivuston tuominen mahdollisimman laajaan tietoisuuteen. Alueen yritysten osuus tiedonlähteenä on huolestuttavan pieni. Toisaalta alhainen luku voi kertoa siitä, että matkailijat ottavat selvää kohteen tarjonnasta jo ennen matkapäätöksen tekemistä. Mahdollisesti tämä kuitenkin kertoo myös siitä, että paikalliset yritykset voisivat toimia aktiivisemmin tiedonjakajina ja alueen esittelijöinä.

Vastaajien mielestä heidän ennako-odotuksensa alueesta olivat täyttyneet erittäin hyvin. Parhaiten odotukset täytti luonnonympäristö, ja myös reitit ja rakenteet vastasivat odotuksia. Harrastusmahdollisuuksilta oli odotettu hieman enemmän, mutta niidenkin koettiin vastaavan odotuksia erittäin hyvin.

Punkaharjun kävijätutkimusalueen palveluihin oltiin pääosin melko tyytyväisiä. Parhaiten kävijöiden tarpeita vastasivat kesäotannassa alueen tiestö, pysäköintipaikat, polkureitistö, polttopuut Karjalankalliolla ja uusi opaskartta. Talvella laadultaan parhaiksi arvioitiin polttopuut Karjalankalliolla, tulentekopaikat ja laavut sekä polku- ja/tai latureitistö. Kesäotannassa pidettiin alueen tulentekopaikkojen ja laavujen määrää liian vähäisenä, samoin jätehuollon toteutukseen ja ohjeistukseen toivottiin parannusta. Myös rantautumispaikkoja toivottiin lisää. Talvella heikoimmat arvosanat saivat yrittäjien tuottamat palvelut sekä maantienvarsien opastus. Luonnonympäristöön oltiin pääosin erittäin tyytyväisiä, ja erityisesti maisemien vaihtelevuus sai kiitosta. Ympäristökijöistä heikoimmaksi arvioitiin reittien ja rakenteiden turvallisuus.

Muita huonomman arvion saivat palveluiden laatua kysyttäessä veneilijöille tarjotut palvelut eli laiturit ja rantautumispaikat. Harjualueella on muutamia käyntilaitureita, mutta vierasvenesatama-palvelut sijoittuvat alueen ulkopuolella. Näin lienee varmasti myös jatkossa, koska pienehkö harjualue suojeluarvoineen ei anna mahdollisuuksia satamien lisärakentamiselle. Veneilijöiden tietoisuutta lähialueen palveluista tulisikin lisätä, mikä palvelisi veneilijöitä ja tukisi alueen yritystoi-

mintaa. Myös opasteiden puutteet nousivat esiin kyselylomakkeiden vastauksissa ja kävijöiden kanssa kesällä käydyissä keskusteluissa. Alueen opastusaineistoa uusittiin kesällä 2008, joten tilanne on jo joiltain osin muuttunut.

Yksittäisten palveluiden ja rakenteiden määrän arvioiminen tuntui usein olevan vastaajille vaikeaa. Kyselykaavakkeen muusta rakenteesta poiketen tässä osiossa suurinta tyytyväisyyttä ilmaiseva vastausvaihtoehto onkin vaihtoehtojen keskellä, eikä toisessa reunassa niin kuin muissa osioissa. Jotkut vastanneista eivät ehkä ole tätä huomanneet ja ovat vastanneet, kuten viereiseenkin kohtaan, so. valinneet vastausvaihtoehdon ”liian suuri”. Kysymys 10a aiheutti laajuutensa ja epäselvän rakenteensa vuoksi usein vastustusta kyselyyn osallistujissa.

Kävijöitä oli alueella häirinnyt eniten luonnonympäristön käsittely. Vähemmän häiritsivät maaston kuluneisuus ja roskaantuneisuus. Muiden kävijöiden määrä ja käyttäytyminen häiritsivät vähiten. Muiden häiriötä aiheuttaneiden tekijöiden joukossa mainittiin mm. erilaisia ympäristötekijöitä, puutteelliset rakenteet, liikenne ja kyselylomake.

Vapaamuotoisissa palautteissa nostettiin esiin moninaisia seikkoja, ja osa palautteesta koski tutkimusalueen ulkopuolisia alueita. Kävijät kehuivat alueen luonnonkauneutta ja maisemia. Monet olivat huolissaan alueen liiallisesta kehittämisestä ja kaupallistumisesta. Toisaalta jotkut vastanneista toivoivat enemmän palveluita mm. kaupan, opasteiden ja rakenteiden muodossa. Reittien merkitsemiseen toivottiin parannuksia, samoin tarjolla oleviin karttoihin. Harjutien liikennemääristä ja -nopeuksista oltiin huolissaan ja niiden rajoittamista ehdotettiin. Harjutien varrelle ehdotettiin puuston käsittelyä niin, että maisemat näkyisivät paremmin.

Kaiken kaikkiaan vastaajat olivat erittäin tyytyväisiä Punkaharjun kävijätutkimusalueen tarjontaan ja ominaisuuksiin. Kävijätyytyväisyysindeksi oli kesäotannassa 4,18 ja talviotannassa 4,38. Indeksiiin on laskettu palvelut, ympäristö, odotukset ja häiriötekijät keskiarvoina. Arvosana 5 tarkoittaa erittäin hyvää ja arvosana 1 erittäin huonoa. Punkaharjun palvelut saivat arvosanakseen melko hyvän ja muut tekijät arvioitiin erittäin hyväksi.

Punkaharju on tunnettu ennen kaikkea maisema-arvojensa vuoksi, ja se tunnistettiin yhdeksi Suomen kansallismaisemista. Käyttöä suunniteltaessa tulisi jatkossakin kiinnittää erityistä huomiota alueen maisemallisten arvojen suojelemiseen. Nykyisellään harjualuetta pidettiin usein jo liian umpeenkasvaneena ja puuston koettiin haittaavan näkyvyyttä järvelle. Maisemien avaamista tulisi harkita ainakin Runebergin kummulla, jonne ihmiset usein pysähtyvät katsomaan muistomerkkiä, nauttimaan eväitä ja toivovat näkevänsä myös maisemia.

Sen lisäksi, että Punkaharjun alue on valtakunnallisesti tunnettu matkailukohde, se on myös paikallisten asukkaiden ahkerasti käyttämä ulkoilualue. Karkean yleistyksen mukaan paikalliset suosivat enemmän Laukansaaren pohjoisosaa ulkoilualueenaan, kun taas muualta tulleet liikkuvat useammin harjualueella. Tämä selittyy sillä, että harjualueella liikkuva ulkoilija joutuu kulkemaan ajotien reunassa, kun taas Laukansaassa liikkuminen on turvallisempaa tutkimusmetsän poluilla ja teillä. Muualta saapuneet kävijät taas ovat nimenomaan tulleet nauttimaan harjun ainutlaatuisesta luonnonkauneudesta ja haluavat kokea juuri harjun maisemat ja maastot. Lyhyellä käynnillä kävijät valitsevatkin todennäköisesti tunnetumman harjualueen ulkoilukohteekseen.

Punkaharjun kävijöiden rahankäytön kokonaistulovaikutus vuonna 2008 oli 12 miljoonaa euroa ja kokonaistyytyväisyysvaikutus 144 henkilötyövuotta. Keskimäärin matkailijat kuluttivat Punkaharjun alueella ja Savonlinnan matkailualueella yhteensä 111 €/ käynti. Majoittujat kuluttivat 158 €/ käynti, mikä on huomattavasti enemmän kuin päiväkävijöiden kulutus, 22 €/ käynti. Kotimaiset matkailijat kuluttivat keskimäärin 106 €/ käynti ja ulkomaiset matkailijat melkein kaksinkertaisen summan. Ohjelmanpalveluihin käytettiin keskimäärin varsin vähän rahaa (11 €). Palvelualueen tulovaikutuksen kohdistuessa kokonaisuudessaan tutkimusalueelle ja sen lähialueelle ohjelmanpalve-

luilla on suurempi tulo- ja työllisyysvaikutus esimerkiksi ruokaan ja muihin vähittäiskauppaostuksiin verrattuna. Niinpä ohjelmanpalveluiden käytön lisääminen olisi aluetaloudellisesti erittäin suotavaa. Paikallisiin erityispiirteisiin nojaavien ohjelmanpalveluiden avulla voitaisiin myös osaltaan lisätä kävijöiden tietoisuutta Punkaharjun alueen luonto- ja kulttuuriarvoista.

Tutkimusalueella ei ole tehty kävijälaskentaa. Metsäntutkimuslaitoksen kävijämääräarvio 100 000 käyntiä/vuosi on 1990-luvulta. Tiehallinnon arvion mukaan harjutien keskivuorokausiliikenne on noin 700 autoa, ollen lomakaudella huomattavasti tätä suurempi. Kävijälaskennasta saatava tieto mahdollistaisi tarkemmat arviot mm. kävijöiden paikallistaloudellisista vaikutuksista sekä antaisi enemmän tietoa alueen käyttöpainesta.

4.1 Kehitysehdotuksia

Kyselylomake herätti useita kehitystarpeita. Lomake koettiin usein hyvin raskaaksi ja pitkäksi ja siksi siihen oltiin haluttomia vastaamaan. Liian raskas lomake vaikuttaa myös vastausten luotettavuuteen, kun vastaaja pyrkii pääsemään vain mahdollisimman pian pois, eikä lue kysymyksiä huolella. Tämä oli ilmeistä erityisesti kysymyksen 10a kohdalla. Kyselylomake tulisi laatia myös niin, että asteikko 1–5 ilmaisisi aina samaa asiaa. Nykyisellään lomakkeessa on kolme erilaista variaatiota vastaamisesta. Yleensä vaihtoehto ”erittäin hyvin” tai ”erittäin paljon” on vasemmassa reunassa ja ”ei lainkaan tärkeää” tai ”erittäin huonosti” vastaavasti oikeassa reunassa. Kysymyksen 10a osiossa, jossa kysytään tyytyväisyyttä palveluiden tai rakenteiden määrään, suurinta tyytyväisyyttä ilmaiseva vaihtoehto sijaitseekin poikkeuksellisesti keskimmäisenä. Tämä heikentää vastausten luotettavuutta, varsinkin kun ko. kysymys koettiin pituutensa vuoksi hankalaksi vastata.

Talviotantaa testattiin Saimaan puistoalueella ensimmäistä kertaa. Keräystapa oli erilainen kuin kesällä ja vastaaminen tapahtui itsenäisesti. Osalle vastaajista lomakkeen tosin antoi haastattelija, mutta osa otti senkin itsenäisesti. Vastaaminen itsenäisesti ilman haastattelijan läsnäoloa vaikutti todennäköisesti vastausaktiivisuuteen. Talviotannassa ei myöskään pystytty vaikuttamaan otoksen satunnaisuuteen, vaan vastaajiksi valikoitui todennäköisesti enemmän kuin kesällä niitä, joita asia kiinnosti. Kävijöitä pyrittiin aktivoimaan tarjoamalla vastanneille mahdollisuus osallistua kirjapalkintojen arvontaan. Itsenäinen vastaaminen vaikutti todennäköisesti myös vastausten kattavuuteen, ja ongelmallisemmiksi koetut kysymykset, kuten esim. rahankäyttö, jäivät joskus vastaamatta. Kannattaakin ehdottomasti pyrkiä siihen, että lomakkeet täytetään haastattelijan läsnä ollessa, mutta resurssien ollessa rajalliset saattaa itsenäinen vastaaminen olla joskus vartenotettava vaihtoehto. Esimerkiksi Karjalankallion laavulta saatiin yllättävän hyvin vastauksia. Lomaketta olisi kuitenkin tällaista käyttöä varten selkeytettävä ja lyhennettävä.

Nykymuotoisen lomakkeen täyttäminen talvisissa olosuhteissa paikan päällä haastattelijan avustamana ei ole realismia, vaan lomakkeen pitäisi olla reilusti lyhyempi. Toinen ratkaisu on mennä mahdollisuuksien mukaan sisätiloihin, mutta harjualueella ei ollut luontevaa paikkaa (latukahvila tms.), jossa aluetta käyttävät ihmiset olisi tavoitettu. Yksi empiirisesti havaittu kävijäryhmä olivat kuntohihtäjät, jotka hypäsivät autosta suksille ja suksilta autoon. Tämänkaltaisia kävijäryhmiä on melko mahdoton tavoittaa muualta kuin pysäköintipaikalta tai ladunvarresta.

Kiitokset

Punkaharjun alueen kävijätutkimuksen laatiminen oli mielekäs ja palkitseva urakka. Se antoi tilaisuuden perehtyä alueeseen perusteellisesti ja viettää aikaa Suomen kauneimmissa maisemissa. Tutkimuksen teon lomassa kuultiin monenlaisia tarinoita ja muisteloita paikallisilta, ja usein näistä kertomuksista välittyi rakkaus aluetta kohtaan.

Kiitos työtovereille kaikesta avusta, paikallisille yrittäjille ja muille toimijoille taustatiedoista ja yhteistyöstä ja ennen kaikkea kaikille kyselyyn osallistuneille kärsivällisyydestä pitkän kyselylomakkeen kanssa.

Lähteet

- Halme, T. 2008: Pihlajaveden Natura 2000 -alueen kävijätutkimus 2007. – Metsähallituksen luonnonsuojelujulkaisuja. Sarja B 102. 55 s.
- Piri, E., Juvakka, M., Yrjänä-Ketola, L., Mikkola, A. & Venäläinen, M. 1999: Punkaharjun luonnonsuojelualue – luonnonhoitosuunnitelma. – Metsäntutkimuslaitos. Tutkimusmetsäpalvelut. Metlan tutkimusmetsien julkaisusarja 15/1999. 42 s. + liit.
- Turunen, A. 2006: Kävijätutkimus 2006. Punkaharjun tutkimus- ja puulajipuisto. – Opinnäytetyö, luonto- ja ympäristöalan perustutkinto. Luontoalan koulutusohjelma. Luontoyrittäjä. Savonlinnan ammatti- ja aikuisopisto. Luonto- ja ympäristöala. Käsikirjoitus. 21 s.
- Ilmatieteenlaitos 2008: Ilmatieteen laitoksen tiedote 1.9.2008. – Ilmatieteenlaitoksen verkkosivut. <<http://www.fmi.fi/uutiset/index.html?Id=1220265045.html>>, 5.12.2008.
- Lusto 2008: Lustossa vilkas kesä – kävijämäärät nousivat. Tiedote 11.9.2008. – <<http://www.lusto.fi/etusivu/tiedotteet.html?id=677>>, 16.9.2009.
- MGM2 2009: NPS Money Generation Model. – <<http://web4.msue.msu.edu/mgm2/default.htm>>, 10.9.2009.
- Pulkkinen, S. & Valta, V. 2008: Linnansaaren kansallispuiston kävijätutkimus 2006. – Metsähallituksen luonnonsuojelujulkaisuja. Sarja B 86. 56 s.
- Stynes, D. J., Propst, D. B., Chang, W-H., & Sun, Y. 2000: Estimating national park visitor spending and economic impacts; The MGM2 Model. – <<http://web4.canr.msu.edu/MGM2/MGM2.pdf>>, 10.9.2009.

Punkaharjun kävijätutkimuksen 2008 suunniteltu otantakehikko kesäkaudelle 2008

Paikka	Kohderyhmä	Havainnot ja (tavoite)	Keruupäiviä
Vanhan koulun parkkipaikka (VK)	Kaikki kävijät	125	8
Kuikonniemen kioski ja uimarannat (KK)	Kaikki kävijät	125	7
Harjualueen polut (HP)	Kaikki kävijät	125	7
Pususilta (PS)	Kaikki kävijät	125	8
<i>Yhteensä</i>		500	30

Toteutunut aineiston keruuaikataulu kesäkaudella 2008

touko-kesäkuu 2008

<i>päivä</i>	su 25.5.	la 31.5.	to 5.6.	la 7.6.	su 15.6.	ma 16.6.	to 19.6.
<i>paikka</i>	Tutki- mus- puisto	Harjun polut	Pususilta	Tutki- mus- puisto	Kuikon- niemen kioski	Tutki- mus- puisto	Pususilta
<i>kello</i>	10-15	15-20	15-20	15-20	10-15	10-15	15-20
<i>tavoite</i>	16	16	16	17	17	16	17
<i>tot.</i>	7	2	6	6	10	7	4
<i>lomakkeet yhteensä, kpl</i>							

kesä-heinäkuu 2008

<i>päivä</i>	ma 23.6.	su 29.6.	ti 1.7.	ke 2.7.	la 5.7.	ti 8.7.	ke 9.7.
<i>paikka</i>	Kuikon- niemen kioski	Pususil- ta/Karja- lankallio	Harjun polut/ Rune- bergin kumpu	Karjalan- kallio	Kuikon- niemen kioski	Tutki- muspuis- to/Karja- lankallio	Rune- bergin kumpu
<i>kello</i>	15-20	10-15	15-20	10-15	15-20	10-15	10-15
<i>tavoite</i>	17	17	0	2	17	0	17
<i>tot.</i>	20	10	12	17	17	10	23
<i>lomakkeet yhteensä, kpl</i>							136

heinäkuu 2008

<i>päivä</i>	pe 11.7.	pe 18.7.	ma 21.7.	to 24.7.	la 26.7.	su 27.7.	ma 28.7.
<i>paikka</i>	Rune- bergin kumpu	Pususil- ta/Tutki- muspuisto	Harjun polut	Kuikon- niemen kioski	Pususilta	Tutki- mus- puisto	Karjalan- kallio
<i>kello</i>	10-15	15-20	15-20	15-20	15-20	10-15	15-20
<i>tavoite</i>	17	0	16	17	16	17	0
<i>tot.</i>	20	4	8	35	9	10	8
<i>lomakkeet yhteensä, kpl</i>							231

heinä-elokuu 2008

<i>päivä</i>	to 31.7.	su 3.8.	to 7.8.	ti 12.8.	to 14.8.	pe 15.8.	ti 19.8.
<i>paikka</i>	Harjun polut	Pususilta	Kuikon- niemen kioski	Pususilta	Karjalan- kallio	Rune- bergin kumpu	Tutki- mus- puisto
<i>kello</i>	10-15	15-20	15-20	10-15	10-15	15-20	15-20
<i>tavoite</i>	16	17	0	17	0	17	0
<i>tot.</i>	7	7	12	6	11	18	6
<i>lomakkeet yhteensä, kpl</i>							300

elo-syyskuu 2008

<i>päivä</i>	ti 20.8.	pe 22.8.	ti 26.8.	pe 29.8.	su 31.8.	la 6.9.	
<i>paikka</i>	Kuikon- niemen kioski	Kuikon- niemen kioski	Rune- bergin kumpu	Tutki- mus- puisto	Rune- bergin kumpu	Tutki- mus- puisto	
<i>kello</i>	10-15	10-15	15-20	15-20	15-20	15-20	
<i>tavoite</i>	17	17	17	17	16	17	
<i>tot.</i>	25	10	10	4	0	5	
<i>lomakkeet yhteensä, kpl</i>							354

Vastanneiden asuinkunnat

Kesäotanta

Asuinkunta	kpl	%
Helsinki	28	11
Savonlinna	26	11
Punkaharju	25	10
Espoo	14	6
Lappeenranta	12	5
Oulu	6	2
Vantaa	6	2
Järvenpää	5	2
Kotka	5	2
Tampere	5	2
Turku	5	2
Varkaus	4	2
Anjalankoski	4	2
Lahti	4	2
Mikkeli	4	2
Jyväskylä	4	2
Kerava	4	2
Hyvinkää	3	1
Parikkala	3	1
Juva	3	1
Kirkkonummi	3	1
Maalahti	3	1
Rautjärvi	2	1
Porvoo	2	1
Sulkava	2	1
Suonenjoki	2	1
Säkylä	2	1
Rusko	2	1
Vilppula	2	1
Tuusula	2	1
Savitaipale	2	1
Kontiolahti	2	1
Hämeenkoski	2	1
Kouvola	2	1
Laukaa	2	1
Mäntyharju	2	1
Nastola	2	1
Nokia	2	1
Ilmajoki	2	1
Heinävesi	2	1
Imatra	2	1
Hollola	2	1

Hamina	2	1
Kerimäki	2	1
Jyväskylän mlk	1	0
Jämsänkoski	1	0
Kajaani	1	0
Kangasala	1	0
Kauniainen	1	0
Kempele	1	0
Hartola	1	0
Inkoo	1	0
Nurmes	1	0
Orimattila	1	0
Pieksämäki	1	0
Pielavesi	1	0
Loimaa	1	0
Outokumpu	1	0
Valkeala	1	0
Tuusniemi	1	0
Virolahti	1	0
Äänekoski	1	0
Rääkkylä	1	0
Salla	1	0
Siilinjärvi	1	0
Sipoo	1	0
Raisio	1	0
Rantasalmi	1	0
Rauma	1	0
Ruokolahti	1	0
Maaninka	1	0
Yhteensä	247	100

Vastanneiden asuinkunnat. Talviotanta

Asuinkunta	kpl	%
Punkaharju	10	18
Savonlinna	8	14
Helsinki	5	9
Espoo	4	7
Kerimäki	4	7
Kuopio	3	5
Lappeenranta	2	4
Parikkala	2	4
Porvoo	2	4
Rautjärvi	2	4
Raisio	1	2
Sipoo	1	2
Säkylä	1	2
Turku	1	2
Tuusula	1	2
Kesälahti	1	2
Kouvola	1	2
Hankasalmi	1	2
Hattula	1	2
Humppila	1	2
Hyvinkää	1	2
Hämeenlinna	1	2
Heinola	1	2
Iisalmi	1	2
Kangasala	1	2
Yhteensä	57	100

Vastaajien ilmoittamat matkan muut kohteet ja pääkohteet

Muita kohteita, kesäotanta	kpl
All Finland	1
All of Finland (koko Suomi)	1
Etelä-Suomi	1
Gesamtes Gebiet Savonlinna (=Savonlinnan seutu)	1
Helsinki	3
Helsinki, Joensuu	1
Helsinki, Savonlinna, Turku, Porvo, Verla etc.	1
Hämeenlinna	1
Imatra	2
Imatra, Kotka	2
Imatra, Parikkala, Savonlinna	1
Iniö, Helsinki, Jyväskylä, Juva	1
Itä-Suomi, useampia kohteita	1
Joensuu, Vaasa, Naantali, Helsinki	1
Kerimäen kirkko, Savonlinna	1
Kerimäki	1
Kerimäki, Heinävesi, Savonlinna	2
Kesälahti, Savonlinna	1
Kiteen eläinpuisto	2
Koli	1
Koli, Ilomantsi	1
Koli, Ruunaa, Ilomantsi, Savonlinna	1
Kotka area, Helsinki	1
Kotka, Helsinki	1
Kotka, Savonlinna, Mikkeli	1
Kuopio, Juva, Rauma	1
Kuopio, Kaustinen	1
Kuopio, Kokkola, Kaustinen	1
Lappeenranta, Ruokkeen lomak.	1
Lappeenranta, Savonlinna	1
Lappeenranta, Savonlinna, Kouvola, Rauma, Kuopio, Sysmä, Juva	1
Lestijärvi, Varkaus, Mikkeli	1
Linnansaaren kansallispuisto	2
Loppi, Kangasniemi	1
Much of Finland (= suuri osa Suomea)	1
Mustilan arboretum, Nastola, Lappeenranta, Mikkeli	1
Mökki	1
Nastola, Mustila, Lappeenranta, Mikkeli	1
Olavinlinna	2
Olavinlinna, risteily	1
Olavinlinna, risteily, Kerimäki	1

Olavinlinna, Savonlinnan kaup.	1
Orinoron rotko Leppävirralla	1
Parikkala, Savonlinna	1
Pielen (=Pielinen?), Koli	1
Pielen (=Pielinen?), Koli	1
Pihlajavesi	1
Pihlajavesi - Puruvesi	2
Punkaharju kk	1
Putikko, Savonlinna, Kerimäki	1
Putkinotko	1
Puumala	1
Retretti	1
Runon ja Rajan alueet	1
Salla	1
Savonlinna	26
Savonlinna + ympäristö	1
Savonlinna ja Heinävesi (kansallismaisemat)	1
Savonlinna, Helsinki	1
Savonlinna, Helsinki, Joensuu, Turku, Rauma	1
Savonlinna, Kerimäki	3
Savonlinna, Kerimäki, Putikko	1
Savonlinna, kesämökki	1
Savonlinna, Koli	1
Savonlinna, Koli, Kuopio	1
Savonlinna, Kuopio	2
Savonlinna, Mikkeli	1
Savonlinna, mm. Olavinlinna	1
Savonlinna, Parikkala, Siikalahti	1
Savonlinna, Repovesi, Leppävirta	1
Savonlinna, Saimaa	1
Savonlinnan? (tekstistä ei saa selvää)	1
Savonlinnan matkailualue	1
Savonlinnan seutu	1
Savonlinnan tori, höyrylaivamatka	1
Savonlinnan-Varkauden-alue	1
Siikalahti	1
Siikalahti, Parikkala	1
Siikalahti, Savonlinna, Heinävesi, Kolovesi/Linnansaari	1
Southern part of Finland (Etelä-Suomi)	1
Sulkava	1
Turku, Jyväskylä, Tampere, Savonlinna	1
Vaahersalo	1
Vuokatti, Oulu	1
Vuoriniemi, Savonlinna	1
Yhteensä	122

LIITE 4. 3(3)

Muita kohteita, talviotanta	kpl
Herttua kylpylä	1
Hossa, Kuusamo	1
Kerimäki, Savonlinna	1
Koli	1
Polvijärvi	1
Retkiluistelubaana	1
Savonlinna	3
Savonlinna, Aholahdi	1
Savonlinna, Imatra	1
Tahko	1
Yhteensä	12

Matkan pääkohde tai pääkohteet, kesäotanta	kpl
Cottage staying (= mökkeilyä)	1
Ei ole matkasuunnitelmaa	1
Helsinki	1
Imatran BB-festarit	1
Joensuu	1
Joensuu, Lieksa, Kesälahti	1
Kerimäki (kyrillisiä)	1
Koli	1
Kotka, Porvoo	1
Kuopio	1
Lapland	1
Lieksa	2
Olavinlinna	1
Pulkkilanharju - Heinävesi	2
Punkaharjun kulkureitti	1
Rantasalmi	1
Saimaa-rundfahrt (Saimaan ympäriajo)	1
Sattuma!	1
Savonlinna	5
Savonlinna, Kerimäki	1
Tampere	1
Tampere, Lappeenranta, Saimaan risteily, Repoveden kansallispuisto	1
Too many to mention all of the (Liaan monta mainittavaksi)	1
Veneily Saimaalla	1
Wir machen einen Ausflug und haben 2 km Picknic hier anhelten (=?)	1
Yhteensä	31

Matkan pääkohde tai pääkohteet, talviotanta	kpl
Kerimäki, Parikkala, Savonlinna	1
Savonlinna	1
Yhteensä	2

Kävijättyytyväisyys osatekijöittäin

Kesäotanta

Palvelut		Ympäristö		Odotukset		Häiriötekijät	
Pysäköinti-paikat	4,04	Yleinen turvallisuus	4,04	Luonnon-ympäristö	4,69	Maaston kuluneisuus	4,54
Tiestö	4,08	Yleinen siisteys	4,25	Harrastus-mahdollisuudet	4,04	Maaston roskaantuneisuus	4,53
Reittien opastetaulut	3,81	Maiseman vaihtelevuus	4,54	Reitit ja rakenteet	4,17	Luonnon ympäristön käsittely	4,45
Polkureitistö	4,00	Kulttuuri-perintökohteet	4,14			Liiallinen kävijämäärä	4,58
Polkuviihtotukset	3,68	Uimarantojen siisteys	4,22			Muiden kävijöiden käyttäytyminen	4,58
Tulenteko-paikat ja laavut	3,88						
Polttopuut Karjalankalliolla	3,98						
Yleisö-käymälät	3,68						
Jätehuollon toteutus ja ohjeistus alueella	3,54						
Erityistarpeiden huomioon ottaminen (reittien kuljettavuus, turvallisuus, opasteet yms.)	3,41						
Opaskartta	3,96						
Metsähallituksen aluetta koskevat www-sivut (www.luontoon.fi ja www.metsa.fi)	3,79						
Valtionhotellin laivalaituri	3,38						
Rantautumispaikat	3,58						
Maantien-varsien opastus	3,80						
Yrittäjien tuottamat palvelut (esim.kahvilat ja ohjelma-palvelut)	3,63						
Reittien ja rakenteiden turvallisuus	3,79						
Palveluiden määrä	4,09						
Aluekohtainen keskiarvo	3,85		4,25		4,31		4,54
Vertailukelpoinen keskiarvo	3,86		4,28		4,31		4,54
Aluekohtainen kävijättyytyväisyysindeksi					4,15		
Valtakunnallisesti vertailukelpoinen kävijättyytyväisyysindeksi					4,18		

Talviotanta

Palvelut		Ympäristö		Odotukset		Häiriötekijät	
Pysäköinti-paikat	4,15	Yleinen turvallisuus	4,20	Luonnonympäristö	4,77	Maaston kuluneisuus	4,76
Tiestö	4,02	Yleinen siisteys	4,28	Harrastusmahdollisuudet	4,43	Maaston roskaantuneisuus	4,59
Reittien opastetaulut	4,36	Maiseman vaihtelevuus	4,68	Reitit ja rakenteet	4,47	Luonnon ympäristön käsittely	4,48
Polkureitistö	4,45	Kulttuuri-perintökohteet	4,28			Liiallinen kävijämäärä	4,74
Polkuviitoitukset	4,39					Muiden kävijöiden käyttäytyminen	4,67
Tulenteko-paikat ja laavut	4,61						
Polttopuut Karjalankallioilla	4,74						
Yleisökäymälät	4,37						
Jätehuollon toteutus ja ohjeistus alueella	3,98						
Erylistarpeiden huomioon ottaminen (reittien kuljettavuus, turvallisuus, opasteet yms.)	4,00						
Esitteet ja opaskirjat	4,38						
Metsähallituksen aluetta koskevat www-sivut (www.luontoon.fi ja www.metsa.fi)	4,05						
Maantienvarsien opastus	3,66						
Yrittäjien tuottamat palvelut (esim. kahvilat ja ohjelmapalvelut)	3,31						
Reittien ja rakenteiden turvallisuus	4,13						
Palveluiden määrä	4,02						
Aluekohtainen keskiarvo	4,18		4,37		4,56		4,65
Vertailukelpoinen keskiarvo	4,21		4,39		4,56		4,65
Aluekohtainen kävijätyytyväisyysindeksi					4,35		
Valtakunnallisesti vertailukelpoinen kävijätyytyväisyysindeksi					4,38		

Vapaamuotoinen palaute aihepiireittäin

Kesäotanta

Luokka	Laatu	Vapaamuotoinen palaute
Ei määritelty	muu	Metsätutkimus säilykseen Punkaharjulla. Kiitos!
Ei määritelty	muu	Kaikki hyvin ja kaunista!
Ei määritelty	muu	The only reason to come here is to see the unique nature. If you build enough commercial tourist attractions, the nature will no longer be visible - so there will be no reason to come here. (Ainoa syy tulla alueelle on seudun ainutlaatuinen luonto. Jos rakennatte riittävästi kaupallisia turistikohteita, luonto ei enää ole nähtävillä - joten alueelle ei ole enää syytä tulla.)
Ei määritelty	kehittämisehdotus	Voi jos puustoa (lehti-) raivattaisiin Harjutien molemmin puolin! Saisi ihailla jo hiljaa ajaessa, tai p-paikalle pysähtyessä. Kiitos.
Ei määritelty	kehittämisehdotus	Lisää paikallisia palveluja. Kauppa olisi paikallaan ainakin kesäisin toimiva.
Ei määritelty	kehittämisehdotus	Retkiopastuksia enemmän.
Ei määritelty	valitus	Unübersichtlicher Fragebogen! Fragebogen mit SEHR VIELEN (ei saa selvää) & Grammatikfehlern. (epäselvä kyselylomake. Kyselylomakkeessa erittäin paljon ??? ja kielioppivirheitä)
Ei määritelty	valitus	Street crossing sounds are too much! Non-stop beeping in city centre is cause for angrynes especially if travelling by foot. (Liikennevalojen merkkiäänät ovat sietämättömiä! Taukoamaton piipitys kaupungin keskustassa aiheuttaa kiukkuisuutta erityisesti jalankulkijoille).
Ei määritelty	kehu	Werde bestimmt noch einmal wieder kommen. (tulisin uudelleenkin)
Ei määritelty	kehu	Kiitollinen kauniista isänmaasta, jonka kauneimpia seutuja on juuri tämä Punkaharju. Hienoa, että paikkaa, seutua hoidetaan ja suojellaan.
Ei määritelty	kehu	Kiva, että alueen hyväksi tehdään suunnitelmallista yhteistyötä.
Ei määritelty	kehu	Hieno paikka ja ystävällinen Hanna!
Ei määritelty	kehu	Ihana kansallismaisema! Pitäkäämme tästä huolta!!! Kiitos ja hyvää jatkoa!! Lyijykynä oli erittäin hyvä!
Ei määritelty	ei määritelty	Elekää kehittäkö liikaa.
Ei määritelty	ei määritelty	Die Nationalparks sind gut organisierd. In Finland sind nicht genügend Wander Karten für alle Gebiete erhältlich. (Kansallispuistot ovat hyvin hoidettuja. Suomessa ei ole saatavilla tarpeeksi vaelluskarttoja kaikista seuduista.)
Ei määritelty	ei määritelty	Hieno paikka, pitääkää siistinä.
Ei määritelty	ei määritelty	Metsähallituksen tutkimuslaitos on säilytettävä!
Ei määritelty	ei määritelty	Kiitos, huippu paikka! Pitäkää seutu kunnossa.
Ei määritelty	ei määritelty	Metsähallitus on hyvin hoitanut retkikohteita ainakin Lapissa ja toivottavasti sama jatkuu Punkaharjulla, kun alue on siirtynyt Metlalta pois ja toivottavasti valtion säästöohjelmat ei pure ja syö Metsähallituksen toimivuutta retkeilykohteissa.
Ei määritelty	ei määritelty	Very enjoyable visit.
Ei määritelty	ei määritelty	Valkialammen itäinen ranta <--> kulku koko rannan osalta paremmaksi. Vaikea vastata montako kertaa käynyt: asun Putikossa ja olen töissä KRUUNUPIUSTOSSA.
Ei määritelty	ei määritelty	Massaturismin välttäminen luonnon säästämiseksi ja luonnonrauhan säilyttäminen ja hiljaisuuden korostuminen olisi tärkeää.
Ei määritelty	ei määritelty	Enemmän panostusta alueeseen, toimintoihin, tapahtumiin.
Ei määritelty	ei määritelty	Lasten taidepajat takaisin, yövaellukset jne viihdejutut heinäkuuksi. Esiintyjät takaisin keskustaan.
Ei määritelty	ei määritelty	Kesäasukasillat puuttuvat.
Ei määritelty	ei määritelty	Siltavahti uudelleen käyttöön.
Ei määritelty	ei määritelty	Kaikki tekeminen on ohjeistettua, niin ei ole tarvetta itse tutustua tai etsiä tietoa.

Ei määritelty	ei määritelty	Älkää kaupallistuko, kiitos.
Ei määritelty	ei määritelty	Harjutie on muutoin upea, mutta puusto peittää liiaksi näkyvyyden. Maisemahakkuilla näkyvyyttä, jolloin myös puuston elinvoimaisuus säilyy. Maisemahakkuiden lisäksi metsän alikasvoksen raivaus on tärkeää.
Ei määritelty	ei määritelty	Zu wenige öffentliche Badestellen + Beshilderung (liian vähän virallisia uimapaikkoja ja kylttejä)
Ei määritelty	ei määritelty	- vesitornista paras mahdollisuus nähdä harjumuodostumat! Kannattaa mainostaa, kysyntää varmasti
Ei määritelty	ei määritelty	Vastausten niukkuus johtuu läpiajosta.
Ei määritelty	ei määritelty	- mainoksia ja opastauluja vaan rohkeammin käyttöön (yleinen vika Suomessa)
Ei määritelty	ei määritelty	Kohde on säilynyt muistini mukanaan aika alkuperäisessä tilassa. UUTTA ON MUUTAMAT RAKENNUKSET.
Ei määritelty	ei määritelty	Kunpa olisi enemmän aikaa.
Ei määritelty	ei määritelty	Osa tekstistä: "...olen ikionellinen, että saan järjestää ihmisille miellyttäviä elämyksiä luonnon suuressa puistossa. Jokainen Punkaharjun polku on tullut tutuksi..."
Ei määritelty	ei määritelty	Puulajipuisto on kaunis, mielenkiintoinen alue. Toivottavasti kaikki siihen liittyvät toiminnot säilyvät Punkaharjulla!
Lvk- Retkeily -Reiitit	kehittämisehdotus	Kävelyreitti harjualueelle.
Lvk- Retkeily -Reiitit	valitus	Kartat ja reiitit kuntoon.
Lvk- Retkeily -Reiitit	valitus	Maisematieltä näkyy järvimaisemat huonosti.
Lvk- Retkeily -Reiitit	valitus	Harjupolut ovat kuluneita eikä maastossa kulkemista merkittyjen reittien ulkopuolella ole voitu rajoittaa – toivottavasti polkureiitistön merkintä auttaa.
Lvk- Retkeily -Reiitit	kehu	Metsässä kulkeminen on kiireisille työläisille tärkeää. On hienoa kun on kunnan polkuja, merkittyjä polkuja, mihin tavallinen kansalainen uskaltaa. En ole mikään eränkävijä, niin en uskalla tavallisiin metsiin, siksi nämä polut ovat niin tärkeitä!
Lvk- Retkeily -Reiitit	ei määritelty	WC:t ja latureiitit infoksi.
Lvk- Retkeily -Maasto-opasteet ja viitat	kehittämisehdotus	Luontopolkujen numeroiden kohdille kyltit/opaste mitä ko. numero tarkoittaa. Kaikilla ei ole kopiota esim. netistä ja tietysti myös englanniksi ja venäjäksi. Kiitos.
Lvk- Retkeily -Maasto-opasteet ja viitat	kehittämisehdotus	Luontopoluille matkan eteneminen 100 metrin välein tietää paljonko matkaa jäljellä/kulkenut.
Lvk- Retkeily -Maasto-opasteet ja viitat	kehittämisehdotus	Paremmat opasteet luontoon ja reittikartat - kävely/pyöräily/hiihtoreiteistä.
Lvk- Retkeily -Muut palvelurakenteet	kehittämisehdotus	Veneilijöille osoitettuja palveluita tulisi parantaa. Isoille veneille parempia laitureita. Retki-/palvelusatamia lisää.
Lvk- Retkeily -Muut palvelurakenteet	kehittämisehdotus	Kokonharjun levähdyspaikan siivoaminen (puita katkennut)
Lvk- Retkeily -Muut palvelurakenteet	kehittämisehdotus	Veneilijöille palveluita lainkaan, ainoastaan pienveneet mahtuvat Retreitin laituriin, siellä tankkaus, veden ottaminen tai septin tyhjennys mahdollonta isolle veneelle. Muutama laituri, johon mahtuisi suurempikin vene, olisi todella hyvä. Punkaharju on kaunis ja tutustumisen arvoinen kohde.
Lvk- Retkeily -Muut palvelurakenteet	valitus	WC-palvelut puulajipuiston alueella.
Lvk- Retkeily -Metsästys ja kalastus	kehittämisehdotus	Prohibit fishing/hunting in the area.
Lvk- Retkeily -Muu luonnon virkistyskäyttö	valitus	- is a bit long! - Some of the questions are not so clear to understand.
Lvk- Aspa -Luontoon.fi	valitus	Luontoon.fi -sivusto hankala hahmottaa (logiikka, käyttöliittymä)
Lvk- Aspa -Muu opastusaineisto	valitus	National park maps of parks outside the local area are very often not available at the many Metsähallitus offices across the country --> planning future trips is not so easy.
Lvk- Aspa -Muu opastusaineisto	valitus	There is no Metsähallitus maps available that shows all laavus, open cottages and open saunas (no payments) across the country or areas outside National Parks.

Lvk- Aspa -Muu opastusaineisto	valitus	Tourist information centre not marked on the map (location also moved shifted from library to Harjun Portti)
Lvk- Aspa -Muu opastusaineisto	valitus	Often those brochures are not available in English or even German
Lvk- Aspa -Muu opastusaineisto	ei määritelty	Harjureitit kartastoon.
Lvk-Viestintä ja markkinointi	kehittämisehdotus	Material in Swedish would be welcome. Också vi finlandssvenskar besöker ju Punkaharju.
Lvk-Viestintä ja markkinointi	valitus	Punkaharjusta ja sen kohteista liian vähän mainontaa Etelä-Suomessa.
Lvk-Viestintä ja markkinointi	valitus	Liian vähän mainontaa Punkaharjun & Savonlinnan ulkopuolella.
Lvk- Matkailuyritysten toiminta	kehittämisehdotus	Kannattaa panostaa veneilyyn liittyvien palvelujen ja venehuollon (puu, jäte yms.) tarpeisiin.
Lvk- Matkailuyritysten toiminta	kehu	Laivaristeily oli hyvä kokemus!
H-Tietohallinto	kehittämisehdotus	Harjutien nopeusrajoitus voisi olla pienempi, esim. 40 km/h tai 50 km/h, koska turisteilla (myös kuljettajilla) pää pyörii kuin pingistuumarilla. Parkkipaikoilta myös sääntäillään helposti tien yli.
Turvallisuuteen liittyvä kehittämisidea	kehittämisehdotus	Esitän, että tupakointi kielletään kokonaan harjualueella (tulipalovaara).
Muu	muu	Toivon Metlan tutkimusaseman säilyvän!
Muu	kehittämisehdotus	Harjuntien moottoriliikennemäärää pitäisi rajoittaa.
Muu	kehu	Tosi kaunis tämän esitteen tuoja ja muuten asiallinen ja mukava.

Vapaamuotoinen palaute aihepiireittäin. Talvioletanta

Luokka	Laatu	Vapaamuotoinen palaute
Ei määritely	muu	Kommentti aktiviteettikysymykseen 9a: tähän aikaan vuodesta tarjonta melko vähäinen, mutta kesällä varmaankin paljon parempi. Esim. Retretti oli suljettu, mutta ymmärrän, että kaikkia palveluja ei voi olla aina tarjolla. Pitää itse yrittää saada seuraava loma niin, että voi tutustua niihinkin kohteisiin, jotka nyt jäivät. Tärkeintä meille oli se, että oli upeat ilmat ja upeat hoidetut hiihtoladut. Ainoastaan jääladusta voitas pitää parempaa huolta!! Huom. Vertaa retkiluistelupaana!!
Ei määritely	kehittämisehdotus	Olisin toivonut kyselylomakkeen ruotsiksi.
Lvk- Retkeily - Polttopuuhuolto	valitus	Olipas mukava eväsretki. Puut oli märkiä (osittain), mutta kyllä tulet saatiin aikaiseksi. Kiitos ja palajamme taas tänne turistien riemuksi!
Lvk- Retkeily - Jätehuolto	valitus	Karjalankallion taukopaikalla roskaa ja oluttölkkejä, muuten ok.
Lvk- Retkeily -Reitit	kehittämisehdotus	Harjureitillä vain yksi latu perinteisille murtomaahiihtäjille. Pitäisi olla kaksi latua ts. ladut luisteluhiihtouran molemmin puolin.
Lvk- Retkeily -Reitit	kehittämisehdotus	Kilometrimerkinlatun varteen esim. 10 km välein.
Lvk- Retkeily -Reitit	kehu	Kiitos erinomaisesta hiihtoladusta. Erittäin hyvin hoidettu. Tulemme uudelleen.
Lvk- Retkeily -Reitit	ei määritely	Kommentti siirretty kysymyksestä 10 a reittien turvallisuus: sopiva, kelot kaatuvat kun kaatuvat ja piste, Ja kysymykseen 11. kaikkea ei tarvi ylläkkäntä täyteen...
Lvk- Retkeily - Maasto-opasteet ja viitat	kehittämisehdotus	Karjalankalliolle parempi ja aikaisemmin alkava viitoitus.
Lvk- Retkeily -Muut palvelurakenteet	kehittämisehdotus	Nestämäistä saippuaa puulajipuiston Metsähallituksen rakennuksen alakerrassa olevaan yleisöwc:hen. Muutoin wc:t ovat oikein siistejä, kiitos!
Lvk- Retkeily -Muut palvelurakenteet	kehittämisehdotus	Karjalankallion tulentekopaikalle kesää varten tynnyrillinen vettä, josta voi ottaa sammutusvettä grilliin, koska muuten vaarallista mennä liukkaista ja jyrkkiä kallioita pitkin rannasta vettä hakemaan.
Lvk- Retkeily -Muu luonnon virkistyskäyttö	kehittämisehdotus	Valtatien varressa pitäisi olla isompi viitoitus puulajipuistoon ennen kääntymistä. Nykyisellään ajaa helposti ohi, kun viitta on pieni ja vain juuri tien alussa.
Lvk-Aspa-Luontoneuvonta	kehittämisehdotus	Opastusta ja tämän tapaisia kyselyjä saisi olla mielellään myöskin ruotsiksi.
Lvk- Matkailuyritysten toiminta	kehittämisehdotus	Kahvilapalvelut hiihto/kävelyreittien varsille lisää.
Lvk- Matkailuyritysten toiminta	kehittämisehdotus	(Tuotu kommentti kysymyksestä 15.) Ilmoitustaulut Retretin kohdalla valtatie varressa, ne pitäisi saada maisemakuvasta ehdottomasti pois! Yhtenäistäminen! Kaunis P-alue tms.
Ls-Lajien ja luontotyyppien hoito	kehittämisehdotus	Kylhää ne majavat pitäs ampua tai myrkyttää. Ei kai yhdellä älyvaapaalla lajilla ole oikeutta jyrätä kaikkia haapoja kansallismaisemasta. Vai eikö haapa olekaan yhtä suojeltu luonnonelä kuin piisami. Jollei sitä voi tehdä virallisesti niin sitten epävirallisesti, kaikkihan EIVÄT ole valtion virkamiehiä...
Muu	muu	Tutkimuspuiston alue on tärkeä virkistysalue myös paikallisille asukkaille samoin harjualue.
Muu	muu	Olen syntynyt ja kasvanut Punkaharjulla luonnonsuojelun alueen naapurissa ja kesäpaikkani on siellä edelleen.
Muu	muu	Jo alle 20-v. tämä seutu hurmasi minut täysin. On ollut ikäänkyntä huikeaa tulla verestämään muistoja. "METSÄ ON SUOMEN TUKI" tuttu jo 1960-luvulta. Isäni s. 1911, puhui eläessään, kuinka hän on ollut täällä rakentamassa salpalinjaa, Tuunaansalmen siltaa jne. Myös näillä paikoilla käyminen on ollut minulle merkitsevää.
Muu	muu	Ettei ihmiset aja ohi, vaan viipyisivät Punkaharjulla pidempäänkin ja tulisivat uudestaan tai parhaassa tapauksessa muuttaisivat tänne.
Muu	kehittämisehdotus	Näkyvyyttä enemmän teiden varsille, etenkin kesäaikaan. Useasti saa olla neuvomassa milloin mihinkin.
Muu	valitus	Retretissä mökkialueella jätevesipumppaamo saatava sellaiseksi, että ei haise (on mahdollista).
Muu	valitus	Henkilökunta saisi olla palvelualltiimpaa ja selvillä laduista esim.
Muu	kehu	Talvella mukavan rauhallista seutua.

Muu

kehu

Olen syntynyt Punkaharjulla, olen muuttanut pois 1969. Meillä on kesämökki Punkaharjun pitäjässä. Tunnen olevani edelleen Punkaharjulainen, koska olen ylpeä syntymäpitäjästäni. Paras paikka mitä voi olla. Omat harrastukseni ovat murtomaahiihto talvella, hyötyliikunta ja lenkkeily kesällä. Karjalankallio on kiva paikka marjaretkillä.

numero	paikka	kävijä	haastattelija	posti	nimikirjaimet	pvm	kellonaika

METSÄHALLITUS

Punkaharjun kävijätutkimus 2008

Täyttöohjeet:

Kävijätutkimuksella kerättävää tietoa käytetään hyväksi Punkaharjun luonnosuojelun alueen ja tutkimusmetsäalueen kehittämisessä. Toivomme Sinun vastaavan tämän lomakkeen jokaiseen kysymykseen huolellisesti ja pyydämme ottamaan huomioon seuraavat ohjeet:

1. Lue kysymykset huolellisesti.
2. Vastaa kysymyksiin **henkilökohtaisesti** merkitsemällä yksi rasti vastausympyrään (○). Niissä kysymyksissä, joissa on mahdollista valita useampi vaihtoehto, merkitse vastauksesi vastausruutuihin (□). Joissakin kysymyksissä pyydetään kirjoittamaan vastaus.
3. Kysymykset koskevat **ainoastaan tämänkertaista käyntiäsi** Punkaharjulla (ks. oheinen kartta).
4. Palauta täytetty lomake aineiston kerääjälle tai sille osoitettuun paikkaan.
5. Lisätietoja antaa Anne Pyykönen p. 0205 64 5921 (anne.pyykonen@metsa.fi) tai Teppo Loikkanen p. 0205 64 5935 (teppo.loikkanen@metsa.fi)

KIITOKSET ETUKÄTEEN!

1. Milloin saavuit Punkaharjun alueelle (ks. kartta 1)?

päivämäärä _____ ja kellonaika _____

2. Kuinka kauan oleskelit tai aiot oleskella tällä käynnillä

a. Punkaharjun alueella (ks. kartta 1)?

(vastaa joko vuorokausina tai tunteina)

noin _____ vrk *tai* _____ tuntia

b. yhteensä Punkaharjun alueella (ks. kartta 1) ja Savonlinnan matkailualueella (ks. kartta 2)?

noin _____ vrk *tai* _____ tuntia

3. Jos yövyit tai aiot yöpyä (muussa tapauksessa siirry kysymykseen 4)

a. Punkaharjun alueella (ks. kartta 1), niin montako yötä vietit tai vietät

hotellissa _____ yöstä omassa majoitteessa _____ yöstä

vuokramökissä _____ yöstä veneessä _____ yöstä

asuntoautossa _____ yöstä muualla, missä _____ yöstä tai -vaunussa _____ yöstä _____ yöstä

b. Savonlinnan matkailualueella (ks. kartta 2), niin montako yötä vietit tai vietät

hotellissa _____ yöstä veneessä _____ yöstä

vuokramökissä _____ yöstä leirintäalueella _____ yöstä

lomaosakkeessa _____ yöstä maatilamajoituksessa _____ yöstä

omassa mökissä _____ yöstä omassa majoitteessa _____ yöstä

asuntoautossa tai -vaunussa _____ yöstä muualla, missä? _____ yöstä

_____ yöstä _____ yöstä

4. Missä päin Punkaharjun aluetta vierailit tai suunnittelet vierailevasi tällä käynnillä? (merkitse tarvittaessa useampi kohta)

- Punkaharjun Valtionhotelli
- Kruunupuisto - Punkaharjun kuntoutuskeskus
- Puulaji- ja tutkimuspuisto
- Kokonharjun luontopolku ja /tai aarnialue
- Karjalankallion nuotiopaikka
- Kuikonniemen kioski ja viereiset uimarannat
- Harjun maisematie
- Harjualueen polut
- Kulttuurireitti
- Salpalinjan varustukset
- Lusto
- Retretti
- Kesämaa
- Harjun Portti - matkailukeskus
- Punkaharjun Lomakeskus
- muualla, missä? _____

5a. Millä kulkuneuvoilla matkustit kotoasi

Punkaharjun alueelle? (merkitse kaikki käyttämäsi kulkuneuvot)

1 ☐ henkilöauto	8 ☐ polkupyörä
2 ☐ henkilöauto ja asunto-vaunu tai matkailuauto	9 ☐ pienvene
3 ☐ linja-auto	10 ☐ matkavene, jossa makuupaikkoja
4 ☐ tilausbussi	11 ☐ kanootti, kajaki tai soutuvene
5 ☐ juna	12 ☐ reittivene tai -alus
6 ☐ lentokone	21 ☐ risteilyvene tai -alus
7 ☐ moottoripyörä	99 ☐ jokin muu _____

5b. Mitä yllä valitsemistasi kulkuneuvoista käytit viimeksi?

Merkitse numero -> _____

6. Minkälainen on seurueesi tällä käynnilläsi Punkaharjun alueella?

olen yksin → siirry kysymykseen 8.

seurueen koko yhteensä _____ henkilöä

(vastaaja mukaan luettuna) joista

alle 15-vuotiaita? _____ henkilöä

alle 15-vuotiaiden syntymävuodet _____

(jos kaikki lähes saman ikäisiä, _____

ilmoita yleisin syntymävuosi) _____

liikuntaesteisiä? _____ henkilöä

7. Mistä seurueesi pääosin koostuu tällä käynnilläsi Punkaharjun alueella?

(valitse parhaiten kuvaava vaihtoehto)

- oman perheen jäsenistä
- muista sukulaisista
- ystäväistä
- työtovereista
- koululuokasta
- päiväkotiryhmästä
- opiskeluryhmästä
- eläkeläisryhmästä
- ohjelmapalveluyrityksen asiakkaista
- kerhosta, yhdistyksestä tms.
- jostakin muusta ,mistä? _____

8. Mikä Sinulle oli tai on tärkeää tällä käynnilläsi Punkaharjun alueella?

(vastaa jokaiseen vaihtoehtoon)

(5 = erittäin tärkeää, 4 = melko tärkeää, 3 = ei kumpaakaan, 2 = ei kovin tärkeää, 1 = ei lainkaan tärkeää)

erittäin ei lainkaan
tärkeää 5 4 3 2 1 tärkeää

luonnon kokeminen	☐ ☐ ☐ ☐ ☐
maisemat	☐ ☐ ☐ ☐ ☐
mahdollisuus olla itsekseen	☐ ☐ ☐ ☐ ☐
henkinen hyvinvointi	☐ ☐ ☐ ☐ ☐
poissa melusta ja saasteista	☐ ☐ ☐ ☐ ☐
rentoutuminen	☐ ☐ ☐ ☐ ☐
tutustuminen uusiin ihmisiin	☐ ☐ ☐ ☐ ☐
yhdessäolo oman seurueen kanssa	☐ ☐ ☐ ☐ ☐
aikaisemmat muistot	☐ ☐ ☐ ☐ ☐
alueeseen tutustuminen	☐ ☐ ☐ ☐ ☐
luonnosta oppiminen	☐ ☐ ☐ ☐ ☐
omien taitojen kehittäminen	☐ ☐ ☐ ☐ ☐
kuntoilu	☐ ☐ ☐ ☐ ☐
jännityksen kokeminen	☐ ☐ ☐ ☐ ☐
alueen kulttuuriperintöön tutustuminen	☐ ☐ ☐ ☐ ☐

9a. Mitä pääasiassa teit tai aiot tehdä Punkaharjun alueella tällä käynnilläsi?

(merkitse tarvittaessa useampi vaihtoehto)

1 ☐ kävely	13 ☐ opetukseen liittyvä käynti	83 ☐ luontopolkuun tutustuminen
2 ☐ sauvakävely	14 ☐ käynti luontokeskuksessa	84 ☐ maastopyöräily
3 ☐ lenkkeily	15 ☐ luontovalokuvaus	86 ☐ opastettu retki
4 ☐ retkeily	16 ☐ partioetki	87 ☐ osallistuminen järjestettyyn tapahtumaan
5 ☐ luonnon tarkkailu	17 ☐ leirikoulu	88 ☐ kulttuuriperintöön tutustuminen
6 ☐ eväsretkeily	18 ☐ koiran kanssa ulkoilu	93 ☐ näyttelyyn tutustuminen
7 ☐ pyöräily	19 ☐ suunnistus	104 ☐ museokäynti
8 ☐ kalastus	56 ☐ luonnosta nauttiminen	105 ☐ kahvilassa tai kioskilla käynti
9 ☐ lintuharrastus	60 ☐ uinti	116 ☐ puu- ja pensaslajeihin tutustuminen
10 ☐ marjastus	63 ☐ veneily	118 ☐ kuvataide
11 ☐ sienestys	64 ☐ melonta	220 ☐ majoitus
12 ☐ kasviharrastus	66 ☐ soutu	999 ☐ muu, mikä? _____

9b. Mikä valitsemasi vaihtoehto oli tai on mielestäsi kaikkein tärkein tällä käynnilläsi? numero → [_____]

10a. Mitä mieltä olet käyttämäsi palveluiden, rakenteiden ja ympäristön laadusta ja määrästä tämänkertaisella käynnilläsi Punkaharjun alueella?

Vastaa jokaiseen kohtaan ja arvioi tällä käynnillä käyttämäsi palvelun tai rakenteen **laatu**. Mikäli et ole käyttänyt palvelua tai rakennetta tällä käynnilläsi, jätä laadun arviointikohta tyhjäksi ja rastita vaihtoehto ”en ole käyttänyt palvelua”. Palvelun tai rakenteen **määrän** voit arvioida aina.

Laadun arviointi asteikolla 5 = erittäin hyvä, 4 = melko hyvä, 3 = keskinkertainen, 2 = melko huono, 1 = erittäin huono

Määrän arviointi asteikolla 3 = liian suuri, 2 = sopiva, 1 = liian pieni, eos = en osaa sanoa

	käyttämäni palvelun, rakenteen tai ympäristön laatu					en ole käyttänyt	palveluiden tai rakenteiden nykyinen määrä				eos	
	erittäin hyvä	5	4	3	2		1	erittäin huono	liian suuri	3		2
1 pysäköintipaikat		☐	☐	☐	☐	☐	☐		☐	☐	☐	☐
2 tiestö		☐	☐	☐	☐	☐	☐		☐	☐	☐	☐
3 reittien opastetaulut		☐	☐	☐	☐	☐	☐		☐	☐	☐	☐
4 polkureitistö		☐	☐	☐	☐	☐	☐		☐	☐	☐	☐
5 polkuviitoitukset		☐	☐	☐	☐	☐	☐		☐	☐	☐	☐
6 tulentekopaikat ja laavut		☐	☐	☐	☐	☐	☐		☐	☐	☐	☐
7 polttopuut Karjalankalliolla		☐	☐	☐	☐	☐	☐		☐	☐	☐	☐
8 yleisökäymälät (Karjalankalliolla ja Kuikonniemessä)		☐	☐	☐	☐	☐	☐		☐	☐	☐	☐
9 jätehuollon toteutus ja ohjeistus alueella		☐	☐	☐	☐	☐	☐		☐	☐	☐	☐
10 erityistarpeiden huomioon ottaminen (reittien kuljettavuus, turvallisuus, opasteet yms.)		☐	☐	☐	☐	☐	☐		☐	☐	☐	☐
15 opaskartta (vrt. oheinen kartta)		☐	☐	☐	☐	☐	☐		☐	☐	☐	☐
16 Metsähallituksen aluetta koskevat www-sivut (www.luontoon.fi tai metsa.fi)		☐	☐	☐	☐	☐	☐		☐	☐	☐	☐
23 Valtionhotellin laivalaituri		☐	☐	☐	☐	☐	☐		☐	☐	☐	☐
24 rantautumispaikat		☐	☐	☐	☐	☐	☐		☐	☐	☐	☐
27 maantienvarsien opastus		☐	☐	☐	☐	☐	☐		☐	☐	☐	☐
50 yrittäjien tuottamat palvelut (esim. kahvilat ja ohjelmapalvelut)		☐	☐	☐	☐	☐	☐		☐	☐	☐	☐
51 reittien ja rakenteiden turvallisuus		☐	☐	☐	☐	☐	☐					
52 yleinen turvallisuus		☐	☐	☐	☐	☐	☐					
53 yleinen siisteys		☐	☐	☐	☐	☐	☐					
54 maiseman vaihtelevuus		☐	☐	☐	☐	☐	☐					
55 kulttuuriperintökohteet		☐	☐	☐	☐	☐	☐		☐	☐	☐	☐
56 uimarantojen siisteys		☐	☐	☐	☐	☐	☐					

10b. Kuinka tyytyväinen olet kokonaisuudessaan Punkaharjun alueen palveluiden ja rakenteiden määrään?

(5= erittäin tyytyväinen, 4=melko tyytyväinen, 3=ei kumpikaan, 2=melko tyytymätön, 1=erittäin tyytymätön)

5 4 3 2 1

erittäin tyytyväinen erittäin tyytymätön

11. Täytyivätkö tähän käyntiisi Punkaharjun alueella liittyvät odotuksesi seuraavien asioiden suhteen?

(5 = erittäin hyvin, 4 = melko hyvin, 3 = keskinkertaisesti, 2 = melko huonosti, 1 = erittäin huonosti)

erittäin hyvin 5 4 3 2 1 erittäin huonosti

luonnonympäristö	☐	☐	☐	☐	☐
harrastusmahdollisuudet	☐	☐	☐	☐	☐
reitit ja rakenteet	☐	☐	☐	☐	☐

12. Onko Punkaharjun alue tällä matkalla...

matkasi ainoa tai tärkein kohde?

yksi matkasi suunnitelluista kohteista?
Muita kohteita ovat: _____

ennalta suunnittelemaan kohde matkan varrella?
Matkasi pääkohde/pääkohteet ovat: _____

Uusimmat Metsähallituksen luonnonsuojelujulkaisut

Sarja A

- No 177 Sarvanne, H., Tanskanen, A. & Yrjölä, R. 2008: Linnansaaren kansallispuiston linnustoselvitys vuonna 2005. 47 s.
- No 178 Boström, M. & Ekebom, J. 2008: Undervattensinventeringar på Jungfruskär 2005. 33 s.
- No 179 Hilksa, S. 2008: Laidunnuksen vaikutus kasvillisuuteen Espoon Laajalahdella. 56 s.
- No 180 Koskela, K. (toim.) 2009: Ennallistaminen, luonnonhoito ja seuranta Vattajan Dyyni Life-hankkeessa 2005–2009. 218 s.
- No 181 Koskela, K. & Sievänen, M. (eds) 2009: Restoration, environmental management and monitoring in the Vattaja Dyne Life project 2005–2009. 39 s.
- No 182 Junninen, K. 2009: Kalkkikäävän (*Antrodia crassa*) suojeluselvytys. 51 s.
- No 183 Yliniva, M. & Keskinen, E. 2009: Perämeren kansallispuiston pohjaeläimet. 46 s.
- No 184 Leinonen, K. & Mutenia, A. 2009: Lokan ja Porttipahdan tekojärvien kalakantojen tila. 32 s.

Sarja B

- No 114 Mäki, S. 2009: Saaristomeren kansallispuiston yritystutkimus 2008. 51 s.
- No 115 Metsähallitus 2009: Metsähallituksen julkisten hallintotehtävien tilinpäätös ja toimintakertomus 2008. 48 s.
- No 116 Kajala, L. (toim.) 2009: Kävijäseuranta luontoalueilla – Pohjoismaiden ja Baltian maiden kokemuksiin perustuva opas. 144 s.
- No 117 Raatikainen, K. (toim.) 2009: Perinnebiotooppien seurantaohje. 109 s.
- No 118 Hyvärinen, E. & Aapala, K. (toim.) 2009: Metsien ja soiden ennallistamisen sekä harjumetsien paahdeympäristöjen hoidon seurantaohje. 114 s.
- No 119 Moilanen, E. & Luhta, P.-L. 2009: Iijärven ja Irnijärven välisen alueen kunnostettujen jokien kalataloudellinen seuranta. Yhteenvetoraportti vuosilta 1987–2006. 60 s.
- No 120 Vainio, O. 2009: Napapiirin retkeilyalueen kävijätutkimus 2007. 55 s.
- No 121 Tanskanen, S. 2009: Sinisimpukan luontokeskuksen asiakastutkimus 2008. 55 s.
- No 122 Vainio, O. 2009: Simojärven ja Soppanan alueiden kävijätutkimus 2008. 41 s.
- No 123 Nordström, P. 2009: Teijon retkeilyalueen kävijätutkimus 2008. 56 s.
- No 124 Mustonen, R. & Pekkala, J. 2009: Savonlinnan Riihisaaren museoalueen asiakastutkimus 2008. 42 s.

ISSN 1235-8983
ISBN ISBN 978-952-446-753-7 (pdf)

Julkaisu on luettavissa osoitteessa:
www.metsa.fi/julkaisut